

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul legii bugetului de stat
pentru anul 2025

CUPRINS

Introducere	3
I. Contextul macroeconomic.....	5
1.1. <i>Evoluția economică în anul 2024.....</i>	<i>5</i>
1.2. <i>Prognoza macroeconomică pe anii 2025-2027.....</i>	<i>7</i>
II. Executarea scontată a bugetului public național în anul 2024.....	10
2.1. <i>Executarea scontată a veniturilor</i>	<i>12</i>
2.2. <i>Executarea scontată a cheltuielilor</i>	<i>13</i>
2.3. <i>Soldul bugetului public național și finanțarea acestuia</i>	<i>14</i>
2.4. <i>Datoria de stat și deservirea acesteia.....</i>	<i>14</i>
III. Politica bugetar-fiscală pentru anii 2025-2027	15
3.1. <i>Politica fiscală.....</i>	<i>15</i>
3.2. <i>Politica în domeniul cheltuielilor</i>	<i>17</i>
3.3. <i>Politica în domeniul datoriei de stat pentru anii 2025-2027</i>	<i>18</i>
IV. Estimările bugetului public național pe anii 2025-2027.....	19
4.1. <i>Bugetul public național 2025</i>	<i>19</i>
4.2. <i>Bugetul asigurărilor sociale de stat 2025.....</i>	<i>32</i>
4.3. <i>Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală 2025</i>	<i>33</i>
4.4. <i>Bugetele locale 2025</i>	<i>33</i>
4.5. <i>Indicatorii principali ai bugetului public național, 2026-2027.....</i>	<i>34</i>
4.6. <i>Datoria de stat și deservirea acesteia în anul 2025 și estimări pentru 2026-2027</i>	<i>35</i>
V. Proiectul bugetului de stat pentru anul 2025	39
5.1. <i>Veniturile bugetului de stat</i>	<i>39</i>
5.2. <i>Cheltuielile bugetului de stat</i>	<i>46</i>
5.3. <i>Soldul (deficitul) bugetului de stat</i>	<i>52</i>
5.4. <i>Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale.....</i>	<i>54</i>
5.4.1. <i>Servicii de stat cu destinație generală</i>	<i>54</i>
5.4.2. <i>Apărare națională</i>	<i>57</i>
5.4.3. <i>Ordine publică și securitate națională</i>	<i>58</i>
5.4.4. <i>Servicii în domeniul economiei</i>	<i>60</i>
5.4.5. <i>Protecția mediului.....</i>	<i>63</i>
5.4.6. <i>Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale</i>	<i>65</i>
5.4.7. <i>Ocrotirea sănătății</i>	<i>66</i>
5.4.8. <i>Cultură, sport, tineret, culte și odihnă</i>	<i>68</i>
5.4.9. <i>Învățământ</i>	<i>71</i>
5.4.10. <i>Protecție socială</i>	<i>74</i>
5.5. <i>Raporturile dintre bugetul de stat și componentele bugetului public național</i>	<i>77</i>
5.5.1. <i>Transferurile către bugetele locale</i>	<i>77</i>
5.5.2. <i>Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat</i>	<i>86</i>
5.5.3. <i>Transferurile către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.....</i>	<i>87</i>
5.6. <i>Acțiuni generale.....</i>	<i>87</i>

Introducere

Proiectul de lege a bugetului de stat pe anul 2025 este elaborat conform cadrului legal și altor acte normative, care reglementează aspectele bugetar-fiscale.

La baza proiectului de buget au stat perspectivele dezvoltării economiei în anii 2025-2027 și obiectivele politicii fiscale și vamale pe anul 2025 (Legea nr.214/2024).

Economia Republicii Moldova se confruntă în continuare cu un mediu complex, caracterizat atât de oportunități, cât și de riscuri semnificative. Anul 2024 vine după o perioadă marcată de provocări, inclusiv criza energetică, inflație ridicată, volatilitatea piețelor externe și instabilității regionale.

Evoluția economiei în anul 2024 a început cu ritmuri mai lente decât cele prognozate, schimbându-și traiectoria în a doua jumătate a anului. Revigorarea economică din a doua jumătate a anului 2024, impulsionată de restabilirea cererii interne, precum și menținerea inflației sub control, a permis Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării să revizuiască proiecțiile economice pentru anul în curs.

Proiectul bugetului de stat pentru anul 2025 are la bază prognoza indicatorilor macroeconomici revizuită în luna octombrie de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

Pentru anul 2025, scenariul de prognoză macroeconomică prevede că Produsul Intern Brut (PIB) în termeni reali față de anul 2024 va fi în creștere cu 3,0%, iar în termeni nominali va atinge volumul de 348,4 mild. lei. Această creștere este condiționată de o evoluție relativ bună a sectoarelor economiei naționale și reflectă mai mulți factori:

- a) creșterea consumului privat, ca efect al relaxării politicii monetare și majorărilor salariale prognozate;
- b) reluarea creditării economiei care va contribui pozitiv la creșterea investițiilor în perioada de prognoză;
- c) redresarea relativă a economiilor partenerilor comerciali, care va stimula comerțul exterior;
- d) menținerea inflației sub control și consolidarea fiscală pe termen mediu pentru a promova o creștere sustenabilă.

Conform estimărilor, în anul 2025 veniturile bugetului public național vor fi în creștere cu 8,7% față de volumul precizat în anul 2024, cheltuielile - cu 7,7%, iar deficitul bugetar va atinge nivelul de 4,05% din PIB.

Riscul înalt de securitate în contextul regional, precum și provocările din sectorul energetic cauzate de dependența majoră de importul de gaze naturale, au determinat menținerea în continuare a nivelului înalt al deficitului, cu derogare de la regula generală, stabilită în art. 15 alin. (1) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014. În aceste condiții, la estimarea

nivelului soldului bugetului public național (deficit) pentru anul 2025 au fost aplicate prevederile alin. (3) lit. a) a aceluiași articol, care admit derogarea de la regula bugetar-fiscală în caz de situații excepționale care pun în pericol securitatea națională.

Bugetul pentru 2025 este orientat către consolidarea fiscală, cu un accent pe menținerea stabilității macroeconomice. Investițiile în infrastructură, educație și sănătate vor continua să fie prioritare. În același timp, prioritățile Guvernului în această perioadă vor fi focusate pe asigurarea securității energetice a țării, finanțarea măsurilor economice și sociale anti-criză, protecția socială a populației, în special pentru a sprijini populația vulnerabilă.

În acest context, Guvernul stabilește următoarele obiective ale construcției bugetare pentru anul 2025 și orizontul 2026-2027:

- ✓ Promovarea unei politici bugetar-fiscale care ar asigura sustenabilitatea bugetară și gestionarea responsabilă a finanțelor publice.

- ✓ Continuarea măsurilor pentru redresare economică, accelerarea creșterii economice, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și incluzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație, care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;

- ✓ Prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă

- ✓ Măsuri pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice.

Printre principalele obiective/măsuri ale politicii bugetar-fiscale pentru anul 2025 se pot menționa următoarele:

- îmbunătățirea administrării fiscale și vamale prin extinderea spectrului de instrumente disponibile pentru intervenție, în vederea diminuării economiei tenebre și reducerii interacțiunii dintre contribuabil și funcționarul fiscal;

- revizuirea mecanismelor de calculare și achitare a impozitelor și taxelor în vederea simplificării și clarificării cadrului legislativ;

- implementarea politicilor salariale noi, care prevăd:

- ✓ majorarea cu 5,0% comparativ cu anul 2024 a valorii de referință de bază pentru calcularea salariilor în sectorul bugetar;

- ✓ creșteri de circa 10 la sută pentru pedagogi, medici, unii angajați din organele de forțe și alte categorii de angajați bugetari;

- ✓ majorarea salariului minim în sectorul bugetar de la 5000 lei la 5500 lei.

- reducerea vulnerabilității energetice prin acordarea compensației la energie sub formă de plată monetară celor mai vulnerabili consumatori în perioada de iarnă;
- majorarea cuantumului pensiei minime pentru limita de vârstă până la 3 300 lei, pentru persoanele care au realizat un stagiu complet de cotizare de 40 de ani la momentul stabilirii pensiei, de la 1 mai 2025;
- indexarea/majorarea unor prestații sociale;
- asigurarea alimentării elevilor din clasa V-IX din instituțiile de învățământ secundar, începând cu 1 septembrie 2025.

Principalii parametri ai proiectului bugetului de stat pentru anul 2025 sunt:

1. *veniturile bugetului de stat* se estimează în sumă de 71 553,9 mil. lei, cu o majorare de 4 543,3 mil. lei sau 6,8% față de precizat 2024;
2. *cheltuielile bugetului de stat* se estimează în sumă de 85 447,9 mil. lei, cu o majorare de 3 333,0 mil. lei sau cu 4,1%, comparativ cu precizat 2024;
3. *deficitul bugetului de stat* este prevăzut în sumă de 13 894,0 mil. lei sau 4,0% din PIB.

Ca structură, proiectul de lege a bugetului de stat pentru anul 2025 cuprinde: partea textuală, cu prevederi generale și de ordin specific anului bugetar 2025 și anexele la proiect. De asemenea, proiectul de lege este însoțit de Nota de fundamentare și alt material informativ adițional care conține tabele și descrieri suplimentare, ce servește facilitării procesului de analiză și promovare a acestuia în Guvern și Parlament.

I. Contextul macroeconomic

1.1. Evoluția economică în anul 2024

Economia națională își consolidează tot mai mult traiectoria de revigorare. Produsul Intern Brut s-a majorat cu 2,2% în prima jumătate a anului 2024, inclusiv cu 2,4% în trimestrul II, factorii de bază fiind relansarea cererii interne, îmbunătățirea sentimentului economic, menținerea pe un trend crescător al unor sectoare precum sectorul informației și comunicații, HoReCa etc.

Revenirea consumului pe o traiectorie pozitivă a influențat majorarea venitului din vânzări în comerțul intern. Cu o pondere de circa 15% în PIB, valoarea adăugată brută creată de activitatea comerț cu ridicata și cu amănuntul s-a majorat cu 5%, generând o contribuție de 0,7 p.p. la creșterea PIB.

Sectorul energetic a fost unul din cele mai influente sectoare în semestrul I 2024. Valoarea adăugată brută creată de întreprinderile din acest sector s-a majorat cu 22,3%, creștere ce se datorează următorilor factori: creșterea necesității de acoperire a consumului intern de resurse energetice în contextul regimului termic mai scăzut în sezonul de încălzire curent față de cel din anul trecut; deschiderea

oportunităților de export al energiei electrice pe piețele din România și Ucraina (exportul de energie electrică a crescut cu 36%); intensificarea producției de energie electrică din surse regenerabile.

Sectorul TIC se menține printre cele mai progresiste și dinamice sectoare. Cu o creștere de 6,9% și o pondere de 7,8% în PIB, acest sector este orientat preponderent spre piața externă, contribuind cel mai semnificativ la majorarea exporturilor de servicii. Dezvoltarea constantă a acestei ramuri se datorează pe de o parte cererii crescânde pentru serviciile de informatică, iar pe de altă parte de politicile Guvernului orientate spre inovarea și digitalizarea economiei.

Industria prelucrătoare a revenit pe un trend pozitiv. Relansarea cererii interne, diminuarea consumului intermediar, revigorarea activității economice, îmbunătățirea cererii externe, restabilirea lanțurilor logistice sunt factorii de bază care au contribuit la majorarea valorii adăugate brute în industria prelucrătoare cu 6,2%, generând un impact de 0,5 p.p. la creșterea PIB. Printre ramurile industriale cu cele mai pronunțate creșteri se regăsesc: fabricarea de echipamente de măsură, verificare, control; industria metalurgică; industria chimică; industria construcțiilor metalice și a produselor din metal; fabricarea mobilei. Totodată, sunt ramuri industriale care se mențin în declin: fabricarea încălțăminte, băuturilor, produselor din lemn, articolelor de îmbrăcăminte, articolelor din material plastic.

De asemenea, s-au înregistrat creșteri în alte sectoare economice: activități financiare și asigurări (+7%), agricultură (+6%), construcții (+3,9%), alte activități de servicii (+11,7%), HoReCa (+8,9%) etc. Totodată, valoarea adăugată brută a descrescut în sectoare precum: transport și depozitare (-10,9%), tranzacții imobiliare (-4,6%), sănătate și asistență socială (-1,5%), artă, activități de recreere și de agrement (-5,1%) etc.

Pe partea cererii, creșterea economică a fost susținută de consum și investiții. Consumul privat s-a majorat cu 2,6%, având cea mai mare contribuție la creșterea PIB (2,2 p.p.), situație ce se datorează sporirii venitului disponibil real al populației. Creșterea consumului s-a datorat, pe de o parte, majorării salariilor (+11%), iar pe de altă parte intensificării creditării persoanelor fizice (+72%), urmare îmbunătățirii condițiilor de creditare: rata medie a dobânzii la creditele de consum s-a diminuat de la circa 15,5% în sem. I 2023 până la 11,2% în sem. I 2024. Consumul administrației publice (-4%) a avut o contribuție negativă la evoluția PIB, în special pe seama cheltuielilor pentru procurarea bunurilor și serviciilor, fapt ce accentuează constrângerile bugetare.

Investițiile (formarea brută de capital fix) s-au majorat cu 5,9% și au contribuit cu 1,2 p. p la creșterea PIB, majorare datorată investițiilor în mașini și utilaje (+15,2%). Investițiile private (din sursele proprii ale agenților economici) au sporit

cu 13,1% în I semestru, inclusiv cu 13,8% în al doilea trimestru, fapt ce indică semnale de revigorare a economiei naționale.

Balanța comercială negativă s-a adâncit, ca rezultat al diminuării exporturilor (-1,2%) pe fondul majorării importurilor (+1,6%), fapt ce a generat un impact negativ asupra PIB (-1,5 p.p.). Deși exporturile de bunuri s-au diminuat, exporturile de servicii s-au majorat (+6,7%), acestea fiind favorizate în mare parte de dezvoltarea continuă a sectorului IT.

1.2. Prognoza macroeconomică pe anii 2025-2027

După o redresare slabă în 2023, creșterea economică a ajuns la 2,2% în prima jumătate a anului 2024, reflectând o îmbunătățire a investițiilor și o creștere modestă a consumului. Se estimează o creștere a activității economice de 2,5% în 2024, pe măsură ce redresarea treptată a investițiilor și a consumului privat va continua. Acesta din urmă este susținută de creșterea salariilor reale și de o expansiune puternică a creditelor, contribuind la creșterea importurilor, care rămân, per ansamblu, constante, din cauza scăderii re-exporturilor. În contrast, exporturile rămân slabe.

Pe partea ofertei, avansul economiei în anul 2024 va fi susținut de servicii și construcții, a căror valoare adăugată brută se va majora cu 4,8% și 4,5%, respectiv. Se remarcă o creștere mai accentuată decât cea prognozată a valorii adăugate brute în sectoarele de comerț cu amănuntul și cu ridicata (+5%), activități de cazare și alimentație publică (+8,9%), precum și în sectorul informațiilor și comunicațiilor (+6,9%), fapt care a determinat o revizuire în sus a proiecțiilor economice pentru acest an. Este de subliniat și progresul sectorului construcțiilor în prima jumătate a anului (+3,9%), contribuind astfel la o dinamică generală peste așteptări pentru întregul an.

Contribuția pozitivă a celor două sectoare va fi diminuată de contracția agriculturii (-10%) pe fondul secetei acute din vară, care a afectat principalele culturi cerealiere (în special porumb și floarea-soarelui). Totodată, evoluția industriei reflectă un ritm mai temperat decât s-a anticipat, pe fondul problemelor legate de pierderea de competitivitate și de slăbirea cererii interne și externe, fapt ce a determinat o ușoară revizuire a prognozei pe acest an.

Pe latura cererii, analiza pe componente evidențiază aportul consistent adus de investiții la creșterea economică. Estimările pentru sectorul de construcții se vor reflecta corespunzător în dinamica formării brute de capital fix, care se așteaptă a avansa cu 6% în anul 2024. Astfel, formarea brută de capital fix va avea o contribuție de 0,8 puncte procentuale la creșterea produsului intern brut, ceea ce se va concretiza într-o rată de investiție de 20,1%. Revizuiți adiționali de sens pozitiv au rezultat

pentru consumul populației, dinamica estimată fiind în creștere cu 3% față de anul precedent.

Contribuția exportului net la creșterea PIB va fi negativă (-1,7 puncte procentuale), fiind rezultatul unei contracții mai ample în cazul exportului de bunuri, în condițiile reducerii dinamicii economice a partenerilor externi, și a unei creșteri mai accentuate a importului, impulsionat fiind de cererea internă.

Efectele evoluțiilor curente se vor transmite și în prima parte a anului viitor. Pe termen mediu (2025-2027), ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut este estimat la 3,3%, în condițiile unui climat economic favorabil și continuării parcursului către aderarea la UE.

Previziunile macroeconomice pentru anul 2025 sugerează consolidarea traiectoriei de redresare, cu o creștere a PIB-ului proiectată la aproximativ 2,5-3%, determinată de îmbunătățirile din sectorul agricol și industrial și de consolidarea consumului și a investițiilor interne. Se preconizează că inflația se va stabiliza în jurul valorii de 5% și se va menține până la sfârșitul perioadei de prognoză, fapt ce se datorează concentrării politicii monetare pe stabilizarea prețurilor, în special la produse alimentare și combustibili, și pe asigurarea securității energetice pentru a contracara riscurile geopolitice.

Agricultura se va recupera treptat după seceta din anul 2024, înregistrând o creștere a producției de circa 1,5% în anul 2025. Un impact pozitiv asupra creșterii sectorului agricol este așteptat din partea sectorului zootehnic, luând în considerație evoluțiile pozitive neașteptate din anul 2024 și potențialul nevalorificat al acestei ramuri. Pentru anii următori 2026-2027 se estimează o creștere medie anuală a producției agricole cu circa 2%. Totodată, riscurile climatice vor fi diminuate de implementarea în sector a tehnologiilor performante, creșterea investițiilor, majorarea suprafețelor irigate, utilizarea fertilizanților.

Sectorul industrial își va reveni tot mai mult din crizele anilor precedenți. În anul 2025 este prognozată o creștere de circa 3% a producției industriale, iar pentru următorii ani se anticipează o ușoară accelerare a sectorului (3,2-3,5%). Evoluția sectorului industrial va fi susținută de relansarea continuă a cererii interne și externe pentru produsele industriale, de extinderea activității investitorilor străini, de creșterea productivității sectorului, dar și de evoluțiile pozitive așteptate de la sectorul agricol. De asemenea, un factor important care va favoriza fortificarea ramurii manufacturiere este implementarea Programului Național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028, al cărui obiectiv este majorarea graduală a ponderii industriei prelucrătoare în PIB de la 8% în anul 2023 până la 11% în anul 2025 și 13% în anul 2030.

Construcțiile vor înregistra o creștere de peste 3% în anul 2025, susținută în principal de înviorarea cererii interne pentru bunurile imobiliare și de condițiile de

creditare favorabile. Un impact pozitiv asupra dezvoltării construcțiilor rezidențiale va avea și implementarea modificărilor din cadrul proiectului „Prima Casă Plus”.

Similar evoluțiilor din anul 2024, serviciile se vor menține pe un trend crescător în anul 2025 (+3,4%), în special ramura informații și comunicații, a cărei pondere în PIB crește constant de la an la an, ajungând la 6,7% în anul 2026 și 7,8% în prima jumătate a anului 2027. Se anticipează o creștere de circa 6% în anul 2025 a ramurii respective, ce se va datora în continuare regimului fiscal preferențial existent în parcul pentru tehnologia informației Moldova Innovation Technology Park, precum și de cererea externă robustă pentru serviciile de informatică. De asemenea, serviciile prestate de sectorul HoReCa vor înregistra o creștere de circa 3% în anii 2025-2027, fiind stimulate de cererea populației, alimentată de majorarea veniturilor disponibile.

Pe partea cererii, consumul privat, care va crește cu 3% în anul 2025, va reprezenta factorul principal al stimulării activității economice, odată cu consolidarea puterii de cumpărare a populației și continuarea procesului de stabilizare a prețurilor. Consumul privat va fi stimulat pe de o parte de creșterea câștigurilor salariale (+12,6% nominal și +7,6% real) ca urmare a măsurilor implementate încă din anul curent și a celor preconizate a fi introduse începând cu 1 ianuarie 2025, iar pe de altă parte de politica monetară relaxantă, care va crea condiții prielnice pentru menținerea în creștere a creditelor de consum.

Pe termen mediu fondul de remunerare a muncii va crește în valori nominale de la 121,5 mild. lei în anul 2025 până la 147,8 mild. lei și se va plasa în intervalul de 12,7%-9,8% în următorii ani. Câștigul salarial nominal mediu lunar al unui salariat din economia națională se va majora de la 16 100 lei în anul 2025 până la 19500 lei în ultimul an de prognoză. Printre principalii factori ce vor influența valoarea salariului mediu în anii 2025-2027 se enumeră creșterea economică prognoată, cererea accentuată de forță de muncă calificată, majorarea cuantumului salariului minim cu circa 10% atingând valoarea nominală de 5 500,0 lei, implementarea politicilor salariale noi, care prevăd inclusiv majorarea valorii de referință de bază pentru calcularea salariilor în sectorul bugetar.

Formarea brută de capital fix (+7,5%) va avansa cu 3,3% în anul 2025, având în vedere accelerarea investițiilor publice și private în domeniile prioritare, în special în sectorul energetic, infrastructura drumurilor, infrastructura feroviară, infrastructura de aprovizionare cu apă și canalizare. Totodată, creșterea investițiilor private va fi sprijinită de politicile de stimulare a investițiilor, precum aplicarea cotei zero la impozitul pe venitul nerepartizat al întreprinderilor mici și mijlocii și implementarea Programului investițional 373, care va facilita accesul la creditele investiționale cu dobânzi reduse.

Exportul net este așteptat să se mențină în teritoriul negativ și în anul 2025. Creșterea consumului privat și redresarea activității economice vor determina creșterea cererii de bunuri importate. Exporturile vor fi influențate negativ de rezultatul sectorului agricol în prima jumătate a anului 2025, cu o recuperare certă în cealaltă jumătate de an, înregistrând circa 8,9 la sută. În anii următori de prognoză 2026-2027 se estimează o creștere a exporturilor de circa 7,1% și 6,4% respectiv. Totuși, în condițiile unei conjuncturi externe precare, ritmurile de creștere a exporturilor vor fi modeste și nu vor compensa impactul creșterii importurilor. În următorii ani evoluția importurilor se estimează de circa 6,1% în 2025 și 5,1%-4,7% în anii 2026-2027, fiind dependentă de necesitățile de acoperire a consumului și aprovizionare a sectorului productiv cu materie primă.

Perspectivile macroeconomice sunt supuse unei incertitudini semnificative, cu riscuri majore de diminuare. O escaladare suplimentară a războiului, care ar duce la noi valuri de refugiați în Moldova sau la o deteriorare a condițiilor de securitate și economice, ar putea pune o presiune suplimentară asupra finanțelor publice, submina încrederea și exercita presiuni asupra cursului de schimb al monedei naționale. Noi șocuri energetice ar putea agrava perspectivele economice ale Moldovei, generând presiuni fiscale și asupra balanței de plăți, slăbind consumul și producția și afectând sectorul social. Riscurile de deteriorare a mediului politic ar putea încetini impulsul reformelor în desfășurare. Evenimentele meteorologice extreme prezintă riscuri semnificative pentru sectoarele energetic și agricol. Cu toate acestea, o redresare economică mai puternică în activitatea partenerilor comerciali ar putea prezenta riscuri pozitive pentru perspectivă.

Prognoza principalilor indicatori macroeconomici pentru anii 2024-2027 se prezintă în Tabelul nr.1 la prezenta Notă, iar riscurile asociate prognozelor macroeconomice în Nota privind riscurile bugetar-fiscale.

II. Executarea scontată a bugetului public național în anul 2024

Pe parcursul anului 2024 indicatorii bugetelor componente ale bugetului public național au fost modificați de două ori, prima modificare aprobată prin Legile nr. 190/2024, nr.205/2024, iar a doua modificare aprobată la moment în prima lectură în Parlament.

Urmare a modificărilor propuse, față de prevederile inițial aprobate, *veniturile* s-au majorat cu 2 569,7 mil. lei, *cheltuielile bugetului public național* - cu 802,7 mil. lei, iar *soldul bugetar (deficit)* s-a diminuat cu 1 767,0 mil. lei. Ca pondere în PIB veniturile, cheltuielile și deficitul bugetului public național constituie 34,23%, 38,6% și 4,37%, respectiv.

Indicatorii bugetului public național pentru anul 2024 pe tipuri de bugete, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	2023 executat	2024				Devieri precizat 2024 față de executat 2023	
		aprobat/ estimat	precizat	Devieri precizat față de aprobat/estimat			
				suma	% %	suma	% %
Bugetul public național							
Venituri	102.299,2	107.172,0	109.741,7	2.569,7	102,4	7.442,5	107,3
Cheltuieli	117.871,1	122.962,0	123.764,7	802,7	100,7	5.893,6	105,0
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-15.571,9	-15.790,0	-14.023,0	1.767,0	88,8	1.548,9	90,1
Bugetul de stat							
Venituri	64.603,6	66.632,0	67.010,6	378,6	100,6	2.407,0	103,7
inclusiv transferuri între bugete	15,4	18,8	8,5	-10,3	45,2	-6,9	55,2
inclusiv dobânzi din împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	6,0					-6,0	
Cheltuieli	80.727,2	82.222,0	82.114,9	-107,1	99,9	1.387,7	101,7
inclusiv transferuri între bugete	44.179,1	43.389,5	43.650,8	261,3	100,6	-528,3	98,8
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-16.123,6	-15.590,0	-15.104,3	485,7	96,9	1.019,3	93,7
Bugetele locale (consolidat)							
Venituri	28.721,2	25.723,8	27.486,0	1.762,2	106,9	-1.235,2	95,7
inclusiv transferuri între bugete	20.803,6	17.902,9	19.088,1	1.185,2	106,6	-1.715,5	91,8
Cheltuieli	29.043,6	25.923,8	26.404,7	480,9	101,9	-2.638,9	90,9
inclusiv transferuri între bugete	15,4	18,8	8,5	-10,3	45,2	-6,9	55,2
inclusiv dobânzi din împrumuturile recreditate bugetelor de alt nivel	6,0					-6,0	
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	-322,4	-200,0	1.081,3	1.281,3		1.403,7	
Bugetul asigurărilor sociale de stat							
Venituri	38.604,4	42.804,4	42.933,2	128,8	100,3	4.328,8	111,2
inclusiv transferuri între bugete	16.511,6	18.487,2	17.563,3	-923,9	95,0	1.051,7	106,4
Cheltuieli	38.524,7	42.804,4	42.933,2	128,8	100,3	4.408,5	111,4
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	79,7					-79,7	
Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală							
Venituri	14.570,5	15.420,1	15.971,2	551,1	103,6	1.400,7	109,6
inclusiv transferuri între bugete	6.863,9	6.999,4	6.999,4		100,0	135,5	102,0
Cheltuieli	13.776,1	15.420,1	15.971,2	551,1	103,6	2.195,1	115,9

	2023 executat	2024				Devieri precizat 2024 față de executat 2023	
		aprobat/ estimat	precizat	Devieri precizat față de aprobat/estimat			
				suma	% %	suma	% %
Sold bugetar (deficit (-), excedent (+))	794.4					-794.4	

2.1. Executarea scontată a veniturilor

Pentru anul 2024, se estimează, că la bugetul public național vor fi încasate venituri în sumă de 109 741,7 mil. lei, cu 2 569,7 mil. lei mai mult față de aprobat inițial.

În structură, estimările veniturilor bugetului public național pentru anul 2024 se caracterizează după cum urmează:

mil. lei

	Aprobat/ estimat	Precizat	Devieri (+,-)
Venituri, total	107.172,0	109.741,7	2.569,7
<i>inclusiv</i>			
Impozite și taxe	67.955,1	68.468,1	513,0
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	31.946,2	33.443,3	1.497,1
Alte venituri	4.795,6	5.367,7	572,1
Granturi	2.475,1	2.462,6	-12,5
<i>pentru susținerea bugetului</i>	<i>1.906,9</i>	<i>1.714,9</i>	<i>-192,0</i>
<i>pentru proiecte finanțate din surse externe</i>	<i>568,2</i>	<i>747,7</i>	<i>179,5</i>

Partea majoră în totalul veniturilor bugetului public național o dețin *impozitele și taxele*, ce constituie 62,4% și se estimează în sumă de 68 468,1 mil. lei. Față de aprobat inițial aceste veniturile au fost propuse spre majorare cu 513,0 mil. lei, determinată în special de creșterea veniturilor salariale, precum și a încasărilor de venituri din impozite și taxe indirecte.

Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii pentru anul 2024 constituie 30,5% din totalul veniturilor bugetului public național și se estimează în sumă de 33443,3 mil. lei.

Alte venituri reprezintă circa 4,9% din totalul veniturilor bugetului public național și se estimează în sumă de 5 367,7 mil. lei.

Granturile constituie suma de 2 462,6 mil. lei, circa 2,2% din totalul veniturilor bugetului public național. Volumul granturilor externe a fost estimat cu o diminuare față de aprobat inițial din contul intrărilor de granturi pentru suport bugetar cu 192,0 mil. lei.

Structura detaliată a veniturilor bugetului public național se prezintă în Tabelul nr.2 la prezenta Notă.

2.2. Executarea scontată a cheltuielilor

Reieșind din cadrul de resurse revizuit și necesitatea asigurării cu mijloace financiare a unor măsuri *din domeniul* a infrastructurii drumurilor, susținerea întreprinderilor mici și mijlocii, precum și *măsurilor salariale* în scopul susținerii angajaților din sistemul bugetar, cheltuielile bugetului public național pentru anul 2024 au fost revizuite și re-estimate în volum de 123 764,7 mil. lei.

Comparativ cu anul 2023, cheltuielile bugetului public național se prevăd cu o creștere de 5 893,6 mil. lei sau cu 5,0 la sută.

Pe parcursul anului 2024, cheltuielile publice au fost majorate cu 802,7 mil. lei sau cu 0,7% comparativ cu volumul estimat inițial, luând în considerare majorarea transferurilor de la bugetul de stat către alte bugete cu 1 185,2 mil. lei, sau cu 6,6 la sută. Respectiv, au fost majorate cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală cu 551,1 mil. lei sau cu 3,6%, atingând cifra de 15 971,2 mil. lei și bugetului asigurărilor sociale de stat cu 128,8 mil. lei sau cu 0,3%, însumând 42 933,2 mil. lei. De asemenea, cheltuielile estimate ale bugetelor locale au fost majorate la total cu 480,9 mil. lei sau cu 1,9%, reieșind din majorarea transferurilor primite de la bugetul de stat.

Totodată, bugetul de stat a fost diminuat cu 107,1 mil. lei sau cu 0,1%, atingând cifra de 82 114,9 mil. lei.

În aspect funcțional, cheltuielile bugetului public național pentru anul 2024 se prezintă, după cum urmează:

mil. lei

	Aprobat/ estimat	2024 precizat	Devieri (+;-)
Cheltuieli, total	122 962,0	123 764,7	802,7
Servicii de stat cu destinație generală	13 790,0	11 513,3	-2 276,7
Apărare națională	1 809,9	1 783,0	-26,9
Ordine publică și securitate națională	6 565,4	7 223,7	658,3
Servicii în domeniul economiei	11 510,1	11 174,4	-335,7
Protecția mediului	676,7	645,9	-30,8
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	2 726,5	2 804,1	77,6
Ocrotirea sănătății	17 650,8	18 314,8	664,0
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>0,0</i>
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	2 999,6	3 108,3	108,7
Învățământ	18 417,9	19 599,5	1 181,6
Protecție socială	46 816,4	47 599,0	782,6

Luând în considerare factorii care au cauzat modificarea legii bugetare pentru anul 2024, precum și ajustarea cheltuielilor estimate pentru bugetele locale, cheltuielile publice au fost majorate preponderent pentru *învățământ* cu 1 181,6 mil. lei, *protecție socială* cu 782,6 mil. lei, *ocrotirea sănătății* cu 664,0 mil. lei, *ordine publică și securitate națională* cu 658,3 mil. lei și *cultura, sport, tineret, culte și*

odihnă cu 108,7 mil. lei. Totodată, unele domenii au suportat diminuări de alocații, cele mai semnificative fiind în domeniul *servicii de stat cu destinație generală* cu 2 276,7 mil. lei și *servicii în domeniul economiei* cu 335,7 mil. lei.

Structura detaliată a cheltuielilor bugetului public național se prezintă în Tabelul nr.3 la prezenta Notă.

2.3. Soldul bugetului public național și finanțarea acestuia

Modificările operate la partea de venituri și cheltuieli a bugetului public național s-au soldat cu reducerea soldului bugetar (deficitului) aprobat inițial cu 1 767,0 mil. lei, în sumă nominală acesta va constitui 14 023,0 mil. lei.

Totodată, a fost modificată structura surselor de finanțare a deficitului, din contul revizuirii surselor interne și intrărilor de împrumuturi externe, inclusiv a celor pentru proiecte finanțate din surse externe.

Estimările surselor de finanțare a soldului bugetar a bugetului public național pentru anul 2024 se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Denumirea	Aprobat/ estimat	Precizat
	SOLDUL BUGETAR	-15.790,0	-14.023,0
	Surse de finanțare	15.790,0	14.023,0
1	<i>Active financiare</i>	5.662,1	-440,8
	Creanțe interne	1.416,1	1.195,1
	Acțiuni și alte forme de participare în capital	1.216,1	1.050,0
	Alte creanțe interne	200,0	145,1
	Împrumuturi recreditate interne a instituțiilor nefinanciare și financiare	4.335,5	-1.550,0
	Acțiuni și alte forme de participare în capital peste hotare	-89,5	-85,9
2	<i>Datorii</i>	8.595,5	17.612,9
	Valori mobiliare de stat	4.670,0	4.620,0
	Garanții de stat interne	-10,0	-10,0
	Împrumuturi interne de la instituții financiare și nefinanciare	-200,9	514,4
	Împrumuturi externe	4.136,4	12.488,5
	primirea împrumuturilor externe	15.028,8	18.837,8
	rambursarea împrumuturilor externe	-10.892,4	-6.349,3
3	<i>Modificarea soldului mijloacelor bănești</i>	1.532,4	-3.149,1

2.4. Datoria de stat și deservirea acesteia

Soldul datoriei de stat și ponderea în PIB

Conform estimărilor, soldul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2024 la valoarea nominală nu va depăși 124 191,1 mil. lei, dintre care 64,3% reprezintă datoria de stat externă iar 35,7% - datoria de stat internă, înregistrând o diminuare cu 1 334,5 mil. lei față de valoarea aprobată pentru anul 2024. Soldul datoriei de stat externe în valori nominale se va micșora datorită reestimării cursului de schimb

valutar. Soldul datoriei de stat interne prognozat va fi mai mic decât cel aprobat inițial din cauză micșorării volumului de emisiune a VMS pe piața primară, aprobat pentru anul 2024. Astfel, pentru anul 2024 se estimează că finanțarea externă netă va constitui 12415,8 mil. lei (circa 689,4 mil. dolari SUA), cu 8284,2 mil. lei (circa 218,3 mil. dolari SUA) mai mult decât valoarea aprobată, iar finanțarea internă netă din contul emisiunii VMS pe piața internă va constitui 4 950,0 mil. lei. Din totalul intrărilor brute externe prognozate pentru anul 2024, 36,5% se vor îndrepta spre finanțarea proiectelor investiționale, iar 63,5% pentru suport bugetar.

La finele anului 2024, soldul datoriei de stat va fi compus preponderent din datorie de stat pe termen lung. Pentru VMS emise pe piața primară rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 4,9% anual, pentru datoria externă variabilă - rata dobânzii va oscila în dependență de evoluția ratelor internaționale precum și *Euribor 6 luni, precum și ratei pentru DST*.

Ponderele datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2024 va constitui 38,7%, dintre care 13,8% datorie de stat internă și 24,9% datorie de stat externă.

Cheltuielile legate de serviciul datoriei de stat în anul 2024 se estimează în sumă de 4 454,2 mil. lei, ceea ce constituie o diminuare cu 663,4 mil. lei sau cu circa 13,0% comparativ cu valoarea aprobată pentru anul 2024.

III. Politica bugetar-fiscală pentru anii 2025-2027

3.1. Politica fiscală

Impactul provocărilor în lanț din ultimii ani condiționează necesitatea identificării continue a instrumentelor și pârghiilor care vor asigura implementarea strategiei de dezvoltare a țării, procesul de integrare europeană prin ajustarea graduală a legislației naționale la aquis-ul comunitar, dar și menținerea instrumentelor fiscale care au drept scop asigurarea sustenabilității sectoarelor economice, sociale și investiționale.

În rezultat, obiectivele de politică fiscală și vamală propuse pentru anul 2025 deși poartă un caracter „neinvaziv” sub aspect de implicații complexe și sunt axate în mare parte pe intervenții tehnice sau de concretizare, totuși păstrează prerogativele politicilor fiscale și vamale promovate pe parcursul anilor precedenți urmărind:

- asigurarea mobilizării resurselor bugetare necesare pentru finanțarea obiectivelor de dezvoltare sustenabilă;
- implementarea instrumentelor fiscale de atragere și menținere a investițiilor;
- aplicarea pârghiilor axate pe acordarea suportului social prin instrumente fiscale;

- fortificarea capacităților de administrare fiscală și vamală prin extinderea spectrului de instrumente pentru intervenție.

Măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2025:

- neimpozitarea veniturilor persoanelor fizice rezidente sub formă de dobânzi de la valorile mobiliare de stat și a obligațiunilor emise de autoritățile administrației publice locale (impact - 7 mil. lei);

- scutirea de impozit pe venit veniturile persoanelor fizice din vânzarea Energiei Regenerabile (impact - 1 mil. lei);

- acordarea dreptului de deducere a cheltuielilor efectuate în beneficiul studenților stagiați și/sau studenților pe baza rapoartelor reglementate de Codul Educației și/sau Legea nr.110/2022 privind Învățământul Dual;

- majorarea scutirilor personale și a scutirilor pentru persoanele întreținute cu 10% (impact - 183 mil. lei);

- acordarea dreptului de deducere a cheltuielilor pentru învățământul copiilor suportate de către persoanele fizice la determinarea impozitului pe venit (impact - 250 mil. lei începând cu anul 2026);

- extinderea tipurilor de asigurări permise spre deducere pentru persoanele fizice;

- extinderea dreptului de utilizare a metodei de amortizare accelerată pentru toate tipurile de întreprinderi;

- implementarea regimului fiscal general pentru companiile din sectorul comerțului cu metale feroase;

- eliminarea scutirilor la veniturile obținute de persoanele fizice din vânzarea deșeurilor de metale feroase (impact +105 mil. lei);

- limitarea spectrului de active fixe scutite de TVA fără drept de deducere la depunerea în capitalul social;

- excluderea unui spectru de facilități fiscale constatate prin deciziile Consiliului Concurenței drept ajutor de stat, precum și prin prisma angajamentelor de racordare a legislației naționale la prevederile UE;

- revizuirea accizelor pentru tutun încălzit și țigările electronice (impact - 18,6 mil. lei);

- acordarea autorităților publice locale a dreptului de a majora impozitele pe proprietate cu până la 300% pentru proprietățile neglijate;

- modificarea termenului de calculare a obligațiilor și prezentare a dărilor de seamă fiscale aferent taxelor locale și resurselor naturale.

3.2. *Politica în domeniul cheltuielilor*

Principalele măsuri de politici pentru anul 2025 sunt:

- *În domeniul asistenței și protecției sociale* - menținerea și dezvoltarea politicilor asumate ale statului, precum și implementarea unor măsuri noi ca:
 - majorarea cuantumului alocației lunare de stat pentru victimele reabilitate ale represiunilor politice;
 - majorarea cuantumului pensiei minime pentru limită de vârstă până la 3300 lei, pentru persoanele care au realizat un stagiul complet de cotizare de 40 de ani la momentul stabilirii pensiei;
 - includerea perioadei concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului în vechimea în muncă specială pentru militari;
 - majorarea cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului;
 - susținerea garanțiilor sociale ale veteranilor de război.
- *În domeniul politicii salarizării în sectorul bugetar* - consolidarea bugetar-fiscală și gestionarea responsabilă a finanțelor publice este în continuare obiectivul principal al Guvernului, iar politica în domeniul cheltuielilor publice pentru anul 2025 reiese din obiectivele principale ale politicii bugetare pe termen mediu și prevede consolidarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar.
- Întru asigurarea unor *politici și programe sustenabile pentru dezvoltarea economiei*, în bugetul de stat pentru anul 2025, sunt planificate mijloace financiare în sumă de 221,7 mil. lei, dintre care 219,5 mil. lei (99,0%) sunt destinate susținerii întreprinderilor mici și mijlocii. Dintre programele date se enumeră:
 - ✓ programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora;
 - ✓ Fondul de Dezvoltare și Accelerare a Economiei Durabile;
 - ✓ programul de re tehnologizare și eficiență energetică;
 - ✓ programul de atragere a remitențelor în economie PARE 1+2;
 - ✓ fondul de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii;
 - ✓ programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă”;
 - ✓ programul de subvenționare a locurilor de muncă ș.a.

Măsurile de politici date au ca scop dezvoltarea durabilă a IMM-urilor, extinderea ariei de creare și funcționare a acestora pe întreg teritoriul Republicii Moldova, accentul fiind pus pe zonele rurale, generare de noi locuri de muncă și încadrarea în activitate antreprenorială a tinerilor și femeilor.

- O altă prioritate majoră de dezvoltare a sectorului real al economiei, este *dezvoltarea continuă a sistemului de transporturi și infrastructură*, cu o creștere treptată a rețelei de drumuri în stare bună. Astfel pentru asigurarea măsurilor de politici în sectorul transport, în bugetul de stat sunt planificate mijloace în sumă de

3 997,3 mil. lei, dintre care 1 351,6 mil. lei mijloace financiare din surse externe și 2 646,8 mil. lei pentru reparația și întreținerea drumurilor naționale și locale.

➤ Politica în domeniul *Subvenționării sectorului agricol și dezvoltării rurale* cu un volum de alocații în mărime de 1 700,0 mil. lei, va asigura susținerea producătorilor agricoli, crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agricol și integrarea economiei și a sectorului agroindustrial al Republicii Moldova în economia europeană, precum și a îmbunătățirii nivelului de trai în mediul rural.

➤ Politica în domeniul *Eficienței energetice* pentru anul 2025 cu un volum de alocații în mărime de 312,1 mil. lei, destinate reducerii intensității energetice și a consumului specific de energie în toate sectoarele economiei naționale, precum și îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor, care are drept scop reducerea facturilor la energia electrică pentru gospodăriile casnice.

➤ Politica în domeniul *Dezvoltării regionale și locale* prevede alocații în sumă de 701,5 mil. lei prevăzute pentru Fondul Național de dezvoltare Regională și Locală, în scopul dezvoltării social-economice echilibrate și durabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, reducerea discrepanțelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economice a zonelor regionale și locale.

➤ Politica în domeniul *Protecției mediului înconjurător* cu un volum de alocații în mărime de 175,0 mil. lei, destinate finanțării proiectelor pentru implementarea strategiilor, programelor și planurilor naționale de protecție a mediului, construcția și participarea în cote părți în construcția obiectelor de protecție a mediului (finanțarea lucrărilor de proiectare și implementarea lor în domeniul alimentării cu apă și canalizare), colectarea și sortarea deșeurilor și susținerea întreprinderilor de prelucrare sau neutralizare a lor, de ameliorare a calității bazinului aerian.

3.3 Politica în domeniul datoriei de stat pentru anii 2025-2027

Obiectivul fundamental al managementului datoriei de stat va consta în asigurarea necesităților de finanțare ale bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung în condițiile limitării riscurilor implicate.

În scopul atingerii obiectivului fundamental, vor fi prioritare următoarele obiective specifice de gestionare a datoriei de stat în perioada anilor 2025-2027:

- dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat;
- contractarea împrumuturilor de stat externe, ținând cont de raportul cost-risc;
- gestionarea riscurilor asociate datoriei de stat.

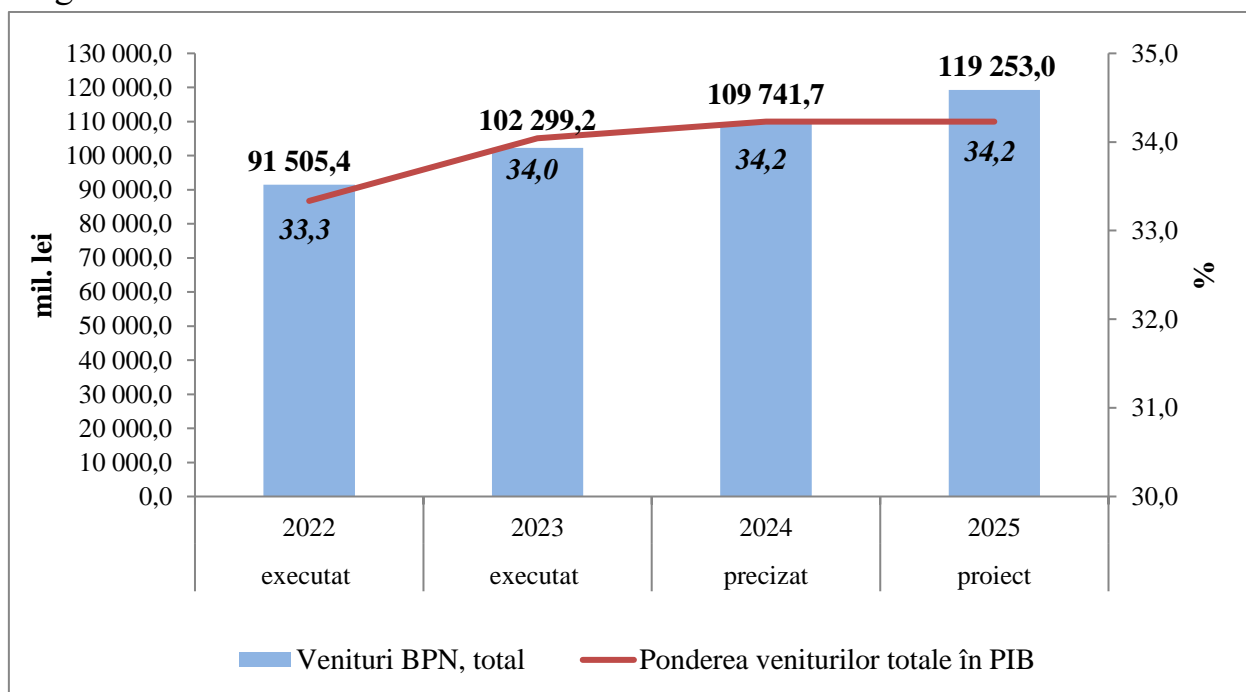
IV. Estimările bugetului public național pe anii 2025-2027

4.1. Bugetul public național 2025

Parametrii bugetului public național au fost estimați reieșind din prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2025-2027, precum și din obiectivele politicii bugetar-fiscale.

Veniturile bugetului public național pentru anul 2025 se estimează în sumă de circa 119 253,0 mil. lei, cu 9 511,3 mil. lei sau cu 8,7% mai mult față de precizat pe anul 2024, iar ca pondere în PIB - la nivel de 34,2 la sută. Majorarea veniturilor va fi susținută, în primul rând, de restabilirea economică, impactul politicilor de stat de susținere a sectoarelor economice, precum și din contul unor măsuri ale politicii fiscale și vamale și de administrare mai bună a veniturilor.

Evoluția veniturilor bugetului public național pe anii 2022-2025 se prezintă în diagrama ce urmează:

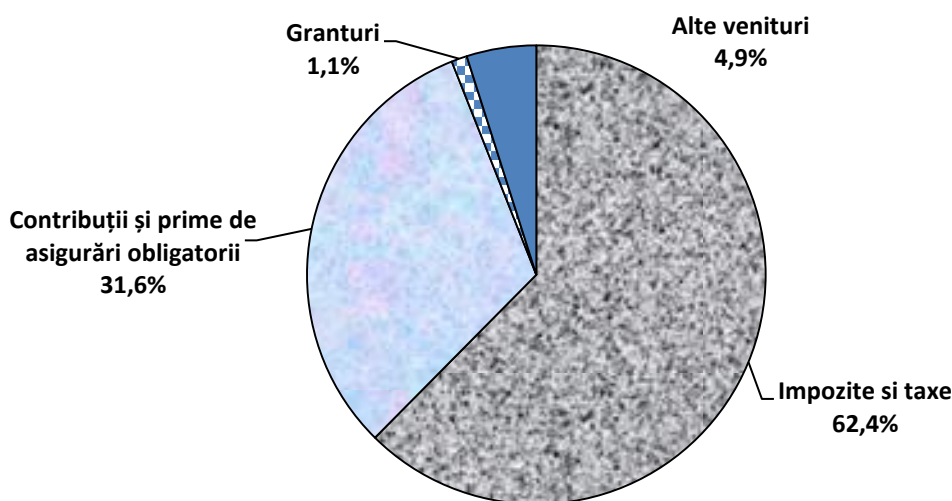
Evoluția veniturilor pe componente a bugetului public național, pe anii 2023 - 2025, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	Proiect 2025 față de 2024 precizat	
				(+;-)	%
Bugetul Public Național	102.299,2	109.741,7	119.253,0	9.511,3	108,7%
Bugetul de stat	64.603,6	67.010,6	71.553,9	4.543,3	106,8%
<i>inclusiv transferuri</i>	15,4	8,5	28,4	19,9	334,1%
<i>inclusiv dobânzi din împrumuturile</i>					
<i>recreditate bugetelor de alt nivel</i>	6,0				

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	Proiect 2025 față de 2024 precizat	
				(+;-)	%
Bugetele UAT	28.721,2	27.486,0	29.190,3	1.704,3	106,2%
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>20.803,6</i>	<i>19.088,1</i>	<i>20.091,4</i>	<i>1.003,3</i>	<i>105,3%</i>
Bugetul asigurărilor sociale de stat	38.604,4	42.933,2	46.513,7	3.580,5	108,3%
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>16.511,6</i>	<i>17.563,3</i>	<i>17.948,5</i>	<i>385,2</i>	<i>102,2%</i>
<i>dintre care pentru acoperirea deficitului</i>	<i>5.417,9</i>	<i>5.008,8</i>	<i>4.195,1</i>	<i>-813,7</i>	<i>83,8%</i>
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	14.570,5	15.971,2	17.391,5	1.420,3	108,9%
<i>inclusiv transferuri</i>	<i>6.863,9</i>	<i>6.999,4</i>	<i>7.328,1</i>	<i>328,7</i>	<i>104,7%</i>

Structura veniturilor bugetului public național pe anul 2025, sub *aspectul clasificăției economice*, se prezintă în următoarea diagramă:

Partea majoră în structura veniturilor bugetului public național o dețin *impozitele și taxele*. Astfel, în anul 2025 acestea vor constitui circa 62,4% (74 440,1 mil. lei), cu 5 972,0 mil. lei mai mult (68 468,1 mil. lei) față de precizat în 2024. Din totalul acestora, 69,3% le revine impozitelor și taxelor pe mărfuri și servicii (51 553,6 mil. lei), 25,8% - impozitelor pe venit (19 245,6 mil. lei), 3,8% - taxelor asupra comerțului exterior și operațiunilor externe (2 805,9 mil. lei) și 1,1% - impozitelor pe proprietate (835,0 mil. lei). Ca pondere în PIB, în anul 2025 impozitele și taxele vor deține 21,4 la sută.

Contribuțiile și primele de asigurări obligatorii reprezintă 31,6% din totalul veniturilor bugetului public național și se prognozează în sumă 37 644,6 mil. lei. Din acestea 73,9% revine contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii (27 822,6 mil. lei), iar 26,1% primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (9 822,0 mil. lei). Ca pondere în PIB această grupă de venituri reprezintă circa 10,8 la sută.

În structura veniturilor BPN, *granturile* se prognozează să dețină circa 1,1% (1 316,1 mil. lei). Din totalul granturilor, cele destinate susținerii bugetului

reprezintă circa 24,1% (317,8 mil. lei), iar 75,9% (998,3 mil. lei) fiind destinate proiectelor finanțate din surse externe. Ponderea granturilor în PIB va constitui 0,4 la sută.

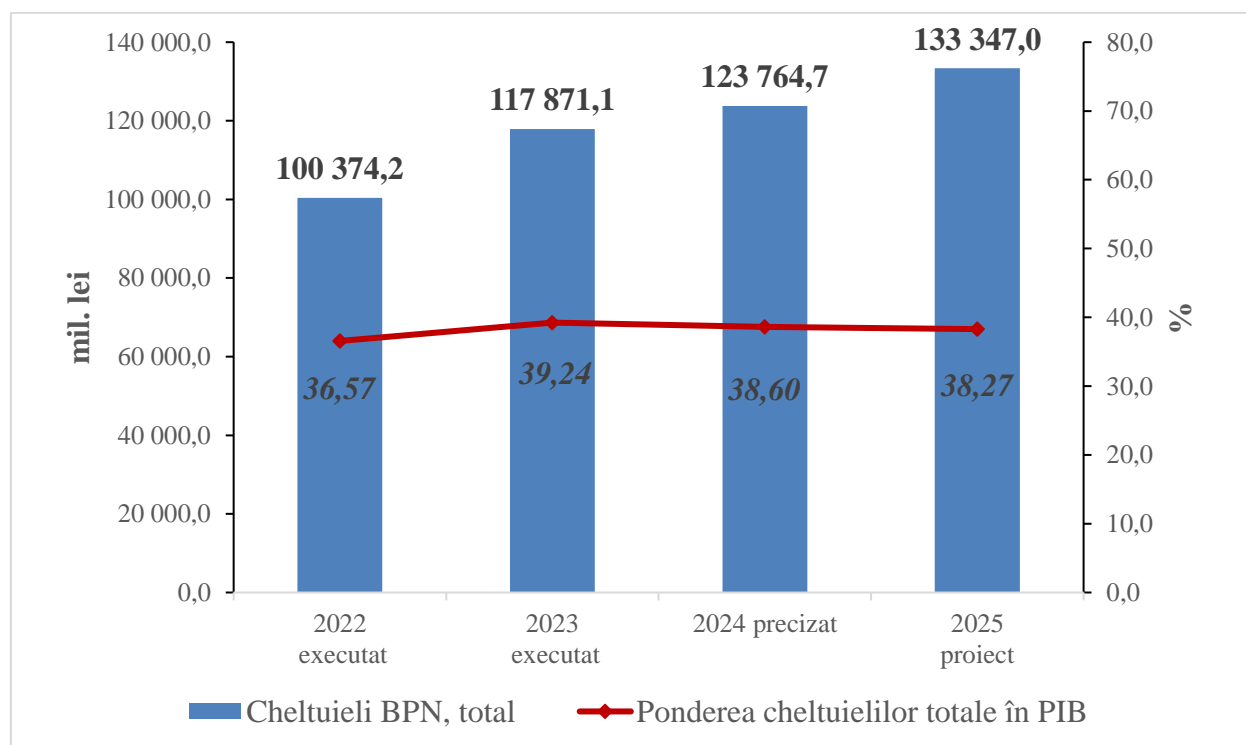
Alte venituri ale bugetului public național se prognozează în sumă 5 852,2 mil. lei sau circa 4,9% din totalul veniturilor. Față de precizat 2024, încasările din aceste venituri se vor majora cu 484,5 mil. lei sau cu 9,0 la sută. În totalul altor venituri, circa 38,7% sau 2 266,8 mil. lei reprezintă *venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor*. Din acestea, suma veniturilor colectate de către instituțiile bugetare în urma prestării serviciilor și plata pentru *locățiunea bunurilor* va constitui 1 465,3 mil. lei. *Donațiile voluntare* se prognozează în sumă de 57,9 mil. lei, *veniturile din proprietate* - 1 446,0 mil. lei, *încasări din amenzi și sancțiuni* - 429,2 mil. lei, *alte venituri* - 1 652,3 mil. lei (dintre care 1 402,0 mil. lei impozit unic în sectorul IT).

Evoluția bugetului public național conform clasificăției bugetare, economice și funcționale pentru anii 2022-2027 se prezintă, respectiv, în *Tabelul nr.2* și *Tabelul nr.3* la Nota de fundamentare.

Cheltuielile bugetului public național pentru anul 2025 se estimează în sumă de 133 347,0 mil. lei și urmează să asigure realizarea acțiunilor și activităților, care derivă din documentele de politici naționale și sectoriale.

Comparativ cu precizat 2024, cheltuielile publice cresc cu 9 582,3 mil. lei sau cu 7,7%, iar ca pondere în PIB constituie 38,27%, cu o micșorare de 0,33 puncte procentuale.

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2022-2025 se prezintă în diagrama care urmează:

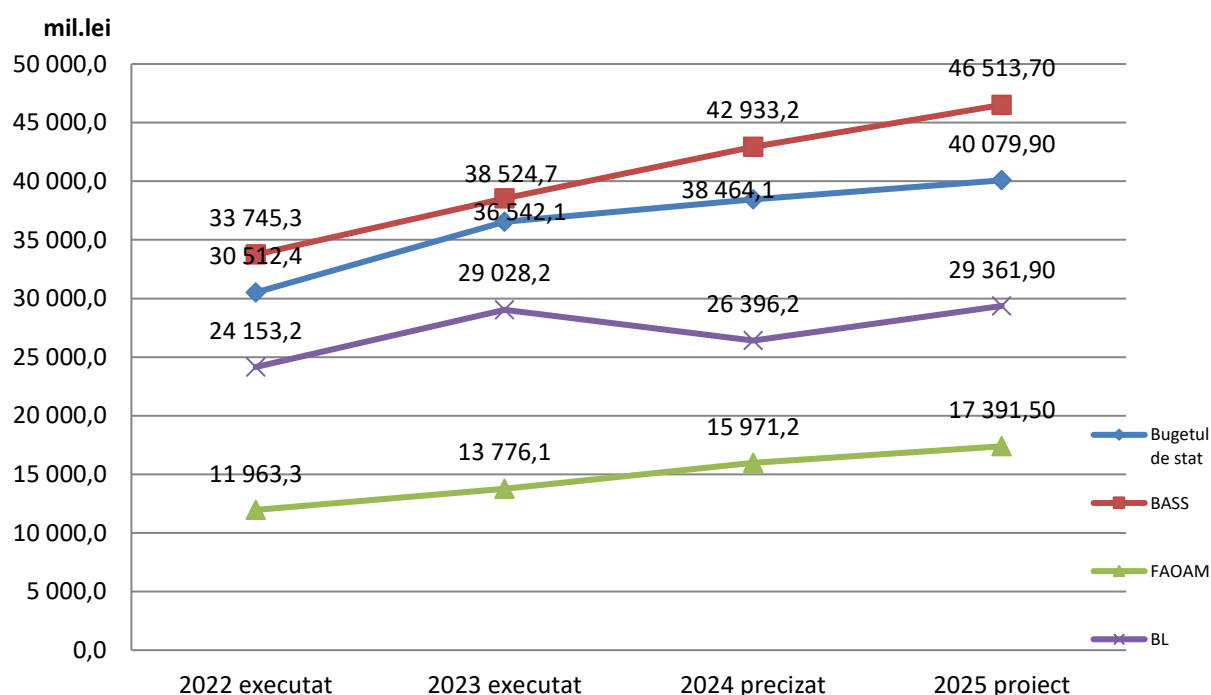
Evoluția cheltuielilor pe bugete - componente ale bugetului public național în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Bugetul public național	117 871,1	123 764,7	133 347,0	9 582,3	107,7
<i>inclusiv:</i>					
Bugetul de stat	80 727,2	82 114,9	85 447,9	3 333,0	104,1
dintre care transferuri către alte bugete	44 185,1	43 650,8	45 368,0	1 717,2	103,9
Bugetul asigurărilor sociale de stat	38 524,7	42 933,2	46 513,7	3 580,5	108,3
Fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală	13 776,1	15 971,2	17 391,5	1 420,3	108,9
Bugetele locale	29 043,6	26 404,7	29 390,3	2 985,6	111,3
dintre care transferuri către alte bugete	15,4	8,5	28,4	19,9	334,1

Datele din tabel denotă tendința de creștere anuală a cheltuielilor bugetului public național la total și pe fiecare componentă bugetară. Prin urmare, în anul 2025 comparativ cu precizat 2024 se estimează o creștere a cheltuielilor bugetului public național cu 7,7%, dintre care cheltuielile bugetelor locale cresc cu 11,3%, ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală - cu 8,9%, ale bugetului asigurărilor sociale de stat - cu 8,3% și ale bugetului de stat - cu 4,1 la sută.

Tendențele cheltuielilor pe bugete - componente ale bugetului public național în anii 2022-2025 (cu excepția transferurilor între bugete), se prezintă în diagrama care urmează:

Din punct de vedere a atribuirii cheltuielilor bugetare atât în aspect funcțional, cât și în aspectul categoriilor economice, este de menționat că acestea reflectă tendințele programelor de cheltuieli, reieșind din măsurile de politici în derulare și care urmează a fi întreprinse pentru realizarea obiectivelor Guvernului.

În aspectul repartizării resurselor publice pe domenii, este de remarcant concentrarea acestora în proporție de 87,0% în 5 domenii, precum: *protecția socială* - 37,8% sau 50 355,2 mil. lei; *învățământ* - 15,8%, care reprezintă 21 028,2 mil. lei, *ocrotirea sănătății* - 14,6% sau 19 434,2 mil. lei, *serviciile de stat cu destinație generală* - 10,1% sau 13 440,2 mil. lei și *servicii în domeniul economiei* cu 8,7% sau 11 639,4 mil. lei.

Structura cheltuielilor bugetului public național pe *grupe funcționale* în anii 2024-2025, se prezintă în tabelul care urmează:

Denumirea	2024 precizat			2025 proiect			Devieri (+,-) 2025 proiect față de 2024 precizat		
	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total
Cheltuieli, total	123 764,70	38,60	100,0	133 347,00	38,27	100,2	9 582,3	-0,3	0,2
Servicii de stat cu destinație generală	11 513,3	3,59	9,3	13 440,2	3,86	10,1	1 926,9	0,3	0,8
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>			0,0	29,2	0,01	0,2	29,2	0,01	0,2
Apărare națională	1 783,0	0,56	1,4	1 787,1	0,51	1,3	4,1	-0,04	-0,1
Ordine publică și securitate națională	7 223,7	2,25	5,8	7 940,5	2,28	6,0	716,8	0,03	0,1
Servicii în domeniul economiei	11 174,4	3,49	9,0	11 639,4	3,34	8,7	465,0	-0,1	-0,3
Protecția mediului	645,9	0,20	0,5	925,6	0,27	0,7	279,7	0,1	0,2
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	2 804,1	0,87	2,3	3 317,7	0,95	2,5	513,6	0,1	0,2
Ocrotirea sănătății	18 314,8	5,71	14,8	19 434,2	5,58	14,6	1 119,4	-0,1	-0,2
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>	1,3	0,0004	0,001	1,3	0,0004	0,001	-0,00003		

Denumirea	2024 precizat			2025 proiect			Devieri (+,-) 2025 proiect față de 2024 precizat		
	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total
Cultura, sport, tineret, culte și odihnă	3 108,3	0,97	2,5	3 509,4	1,01	2,6	401,1	0,04	0,1
Învățământ	19 599,5	6,11	15,8	21 028,2	6,04	15,8	1 428,7	-0,1	-0,1
Protecție socială	47 599,0	14,85	38,5	50 355,2	14,45	37,8	2 756,2	-0,4	-0,7

Evoluția cheltuielilor bugetului public național în anii 2024-2025 *sub aspectul categoriilor economice* se prezintă în tabelul care urmează:

Denumirea	2024 precizat			2025 proiect			Devieri (+,-) 2025 proiect față de 2024 precizat		
	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total	mil.lei	% în PIB	% în total
Cheltuieli și active nefinanciare, total	123 764,7	38,60	100,0	133 347,0	38,27	100,0	9 582,3	-0,33	
Cheltuieli recurente	120 366,8	37,54	97,3	130 743,3	37,53	98,0	10 376,5	-0,02	0,8
Cheltuieli	113 711,6	35,47	91,9	122 523,2	35,17	91,9	8 811,6	-0,30	0,01
Cheltuieli de personal	27 828,0	8,68	22,5	29 814,6	8,56	22,4	1 986,6	-0,12	-0,1
Bunuri și servicii	22 811,6	7,12	18,4	25 224,9	7,24	18,9	2 413,3	0,12	0,5
Dobânzi	4 616,5	1,44	3,7	4 803,1	1,38	3,6	186,6	-0,06	-0,1
datoria externă	2 012,3	0,63	1,6	2 124,3	0,61	1,6	112,0	-0,02	-0,03
datoria internă	2 604,2	0,81	2,1	2 678,8	0,77	2,0	74,6	-0,04	-0,1
Subvenții	5 431,7	1,69	4,4	3 950,8	1,13	3,0	-1 480,9	-0,56	-1,4
Granturi acordate	2 782,7	0,87	2,2	4 902,0	1,41	3,7	2 119,3	0,54	1,4
Prestații sociale	44 972,1	14,03	36,3	47 520,8	13,64	35,6	2 548,7	-0,39	-0,7
Alte cheltuieli	5 269,0	1,64	4,3	6 307,0	1,81	4,7	1 038,0	0,17	0,5
Active nefinanciare	10 053,1	3,14	8,1	10 823,8	3,11	8,1	770,7	-0,03	-0,01
Mijloace fixe	7 925,8	2,47	6,4	8 242,7	2,37	6,2	316,9	-0,11	-0,2
dintre care investiții capitale	3 397,9	1,06	2,7	2 603,7	0,75	2,0	-794,2	-0,31	-0,8
Stocuri de materiale	2 760,4	0,86	2,2	3 352,2	0,96	2,5	591,8	0,10	0,3
Alte active nefinanciare	-633,1	-0,20	-0,5	-771,1	-0,22	-0,6	-138,0	-0,02	-0,1
<i>Informativ:</i>									
Cheltuieli curente	113 486,0	35,41	91,7	121 876,6	32,82	91,4	8 390,6	-2,59	-0,3
Cheltuieli capitale	10 278,7	3,20	8,3	11 470,4	3,29	8,6	1 191,7	0,10	0,3

Cheltuielile curente pentru anul 2025 sunt estimate în sumă de 121 876,6 mil. lei și constituie 91,4% din cheltuielile totale, fiind în creștere față de precizat 2024 cu 8 390,6 mil. lei.

În cadrul cheltuielilor curente, *cheltuielile de personal* pentru anul 2025 sunt estimate în sumă de 29 814,6 mil. lei. Estimarea volumului cheltuielilor de personal este efectuată în baza măsurilor propuse de majorare a salariilor angajaților din sectorul bugetar, reorganizării și instituirii unor noi instituții, majorării numărului de unități conform prevederilor actelor normative în vigoare, etc.

Cheltuielile de personal includ alocații de circa 1 585,1 mil. lei pentru următoarele măsuri noi de politici salariale, începând cu 1 ianuarie 2025:

- stabilirea valorii de referință de bază de 2200 lei, prin majorarea valorii de referință existentă de 2100 lei, pentru angajații din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 270,4 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2100 la 2500 lei pentru personalul autorităților publice centrale subordonate Guvernului (Agenția Națională Antidoping, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, Agenția Relații Interetnice), personalul Institutului Național al Justiției, Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, Bazei Auto a Cămarilor de Stat, Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului RM, pentru personalul Agenției de Mediu (cu excepția celor de fdp), personalul Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, personalul Centrului Național de Expertize Judiciare (cu excepția personalului fdp), personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică - 23,7 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2100 la 3000 lei pentru personalul cu funcții de demnitate publică din cadrul autorităților publice centrale subordonate Guvernului (Agenția Națională Antidoping, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare, Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, Agenția Relații Interetnice), pentru directorul și directorul adjunct din cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, Bazei Auto a Cămarilor de Stat, Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului RM, Centru Național de Expertize Judiciare, Serviciul de Protecție și Pază de Stat - 2,1 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2100 lei la 2500 lei pentru personalul medical din cadrul unităților bugetare, personalul din cadrul Centrului de Medicină Legală - 149,7 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2300 la 2500 lei pentru personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25, personalul didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, personalul din cadrul autorităților administrative și al instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, cu excepția celui care beneficiază de spor specific stabilit conform art.17

alin.(2) lit.b¹ din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, personalul din cadrul sistemului administrației penitenciare, cu excepția celui care beneficiază de spor specific stabilit conform art.17 alin.(2) lit.b¹ din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, personalul din cadrul Inspectoratului Național de Probațiune - 871,6 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2500 la 2850 lei pentru personalul, cu excepția celor cu funcții de demnitate publică, din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii, al Curții Supreme de Justiție, al Consiliului Superior al Procurorilor - 7,4 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2500 la 2850 lei pentru procurori și inspectorii din cadrul Inspecției procurorilor - 29,0 mil. lei;

- majorarea valorii de referință de la 2850 la 3000 lei pentru judecătorii-asistenți din cadrul Curții Constituționale și inspectorii-judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii - 0,2 mil. lei;

- majorarea cuantumului plăților compensatorii acordate personalului bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în contextul majorării salariului minim pe țară de la 5000 lei la 5500 lei - 226,6 mil. lei;

- majorarea claselor de salarizare pentru unii angajați din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Oficiului Avocatului Poporului, Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor - 4,4 mil. lei.

Pentru calcularea salariilor în sectorul bugetar, începând cu 01.01.2025 se vor stabili următoarele *valori de referință*:

Categoriile de angajați	Aprobat 2024	Proiect 2025
- angajații din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar	2100	2200
<i>Valori de referință derogatorii</i>		
- pentru Președintele Parlamentului, Președintele Republicii Moldova, Prim-ministrului și deputați;	1400	1400
– personalul care, conform anexelor la Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, se încadrează în clasele de salarizare de la 1 până la 25; – personalul didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic;	2300	2500

Categoriile de angajați	Aprobat 2024	Proiect 2025
<ul style="list-style-type: none"> – personalul din cadrul autorităților administrative și al instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, cu excepția celui care beneficiază de spor specific stabilit conform art.17 alin.(2) lit.b¹ din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; – personalul din cadrul sistemului administrației penitenciare, cu excepția celui care beneficiază de spor specific stabilit conform art.17 alin.(2) lit.b¹ din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; – personalul din cadrul Inspectoratului Național de Probatiune, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică; 		
<ul style="list-style-type: none"> - personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică și al Centrului de Medicină Legală; - personalul medical din cadrul unităților bugetare. 	2100	2500
<ul style="list-style-type: none"> - personalul, inclusiv cu funcții de demnitate publică, din cadrul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor; – personalul, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică, din cadrul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, al Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, Agenției pentru Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească, al Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, al Agenției Achiziții Publice, al Inspectoratului Control Financiar de Stat, al Inspectoratului Social de Stat, al Agenției Naționale Transport Auto, al Agenției Navale, al Agenției Feroviare, al Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică, al Inspectoratului de Stat al Muncii, al Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă; – personalul, cu excepția judecătorilor din cadrul curților de apel și al judecătorilor; – personalul, cu excepția procurorilor, din cadrul Procuraturii Generale, al procuraturilor teritoriale și al celor specializate; – personalul, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică, din cadrul, al Comisiei Electorale Centrale, al Consiliului Concurenței, al Consiliului Audiovizualului, al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, al Centrului Național Anticorupție, al Serviciului de Informații și Securitate, al Autorității Naționale de Integritate, al Centrului pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, al Curții de Conturi, al Oficiului Avocatului Poporului, al Consiliului pentru egalitate, al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; – personalul, inclusiv cel cu funcții de demnitate publică, din cadrul Autorității Aeronautice Civile și Agenției pentru Securitate Cibernetică, cu excepția personalului Direcției răspuns la incidente și crize cibernetice a Agenției pentru Securitate Cibernetică; 	2500	2500
- personalul, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică, din cadrul autorităților administrative centrale din subordinea Guvernului.	2100 2500	2500

Categoriile de angajați	Aprobat 2024	Proiect 2025
<ul style="list-style-type: none"> - personalul, cu excepția directorului și directorului adjunct, din cadrul Institutului Național al Justiției, al Centrului Național de Expertize Judiciare, al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, al Bazei Auto a Cancelariei de Stat, al Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului Republicii Moldova; - personalul, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică, din cadrul Agenției de Mediu, al Inspectoratului pentru Protecția Mediului, al Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice. 	2100	2500
<ul style="list-style-type: none"> - personalul, cu excepția celui cu funcții de demnitate publică, din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii, al Curții Supreme de Justiție și al Consiliului Superior al Procurorilor; - procurori și inspectorii din cadrul Inspecției procurorilor. 	2500	2850
<ul style="list-style-type: none"> - judecători, cu excepția judecătorilor din cadrul Curții Constituționale, al Consiliului Superior al Magistraturii și al Curții Supreme de Justiție. 	2850	2850
<ul style="list-style-type: none"> - judecătorii-asistenți din cadrul Curții Constituționale și inspectorii-judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. 	2850	3000
<ul style="list-style-type: none"> - personalul cu funcții de demnitate publică din cadrul Serviciului de Protecție și Pază de Stat; - personalul cu funcții de demnitate publică din cadrul autorităților administrative centrale din subordinea Guvernului; - directorul și directorul adjunct din cadrul Institutului Național al Justiției, al Centrului Național de Expertize Judiciare, al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, al Bazei Auto a Cancelariei de Stat, al Direcției generale pentru administrarea clădirilor Guvernului Republicii Moldova. 	2100 2500 3000	3000
<ul style="list-style-type: none"> - judecătorii din cadrul Curții Supreme de Justiție și al Consiliului Superior al Magistraturii; - secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat ai Guvernului, secretarii generali și secretarii generali adjuncți ai ministerelor, secretarii de stat; - personalul cu funcții de demnitate publică din cadrul Consiliului Concurenței, al Consiliului Audiovizualului, al Comisiei Electorale Centrale, al Agenției Naționale pentru Soluționarea Contestațiilor, al Centrului Național Anticorupție, al Serviciului de Informații și Securitate, al Autorității Naționale de Integritate, al Curții de Conturi, al Oficiului Avocatului Poporului, al Consiliului pentru egalitate, al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; - personalul cu funcții de demnitate publică din cadrul autorității administrative din subordinea ministerului, cu excepția directorului Serviciului Fiscal de Stat, a directorului 	3000	3000

Categoriile de angajați	Aprobat 2024	Proiect 2025
Serviciului Vamal, a directorului Agenției Aeronautice Civile și a directorului Agenției pentru Securitate Cibernetică; – personalul, inclusiv din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, din aparatele centrale ale ministerelor, ale trezoreriilor regionale ale Ministerului Finanțelor, ale Cancelariei de Stat, ale oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, cu excepția prim-viceprim-ministrului, viceprim-ministrului, ministrului, Agentului guvernamental și secretarului general al Guvernului.		
– pentru prim-viceprim-ministru, viceprim-ministru, ministru, Agentul guvernamental, secretarul general al Guvernului, directorul și directorul adjunct ai Centrului pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării; – pentru funcționarii publici de conducere și de execuție din cadrul Direcției răspuns la incidente și crize cibernetice a Agenției pentru Securitate Cibernetică;	3600	3600
- judecătorii, procurorii care au promovat evaluarea externă conform Legii nr.252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, precum și candidații la funcțiile indicate la art.3 alin.(1) lit.a)–f) din legea menționată, care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși sau, după caz, numiți, în funcția la care au candidat; - membrii procurori din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, care au promovat evaluarea prevăzută de Legea nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, precum și procurorii candidați care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși în funcția de membru al Consiliului Superior al Procurorilor; - membrii procurori din cadrul Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor și din cadrul Colegiului de disciplină și etică al Consiliului Superior al Procurorilor, care au promovat evaluarea prevăzută de Legea nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, precum și procurorii candidați care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși în funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor sau al Colegiului de disciplină și etică;	4300	4300
- judecătorii și procurorii care nu sunt subiecți ai evaluării externe, dar care au promovat evaluarea efectuată de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor sau, după caz, de Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor.	2500 2850	4300
– membrii judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, care au promovat evaluarea prevăzută de Legea nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, precum și	4500	4500

Categoriile de angajați	Aprobat 2024	Proiect 2025
<p> judecătorii candidați care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii;</p> <p> – membrii judecători din cadrul Colegiului pentru selecția și evaluarea judecătorilor și din cadrul Colegiului disciplinar al Consiliului Superior al Magistraturii, care au promovat evaluarea prevăzută de Legea nr.26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, precum și judecătorii candidați care au promovat evaluarea respectivă, dar nu au fost aleși sau, după caz, numiți în funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea judecătorilor sau al Colegiului disciplinar al judecătorilor;</p> <p> – judecătorii Curții Supreme de Justiție, care au promovat evaluarea externă conform Legii nr.65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție și care au fost numiți în funcție, precum și candidații la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, din rândul judecătorilor și procurorilor aflați în funcție, care au promovat evaluarea externă, dar nu au fost numiți în calitate de judecători ai Curții Supreme de Justiție;</p>		
- pentru judecătorii din cadrul Curții Constituționale.	4700	4700

Pentru anul 2025, numărul de unități luat în calcul la estimarea cheltuielilor de personal constituie 172 589,0 unități. Numărul de unități de personal la bugetul de stat va constitui 58 375,0 unități, la bugetele locale - 112 773,0 unități, la bugetul asigurărilor sociale obligatorii de stat - 1 146,0 unități, iar la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (aparatură administrativă) - 295,0 unități.

Cheltuielile capitale sunt estimate în volum de 11 470,4 mil. lei și constituie 8,6% din cheltuielile totale sau 3,3% raportate la PIB. Comparativ cu anul 2024, acestea atestă o creștere de circa 1 191,7 mil. lei sau 11,6 la sută. În cadrul acestora, cheltuielile pentru *investiții capitale* se prevăd în sumă de 3 729,1 mil. lei, cu o majorare de 331,2 mil. lei sau 9,7% față de anul 2024.

Din volumul total al cheltuielilor capitale 8 118,4 mil. lei sau 70,8% vor fi acoperite din contul resurselor generale și 3 352,0 mil. lei sau 29,2% din contul resurselor externe.

Evoluția bugetului public național conform clasificăției bugetare, economice și funcționale pentru anii 2022-2027 se prezintă, respectiv, în *Tabelul nr.2* și *Tabelul nr.3* la Nota de fundamentare.

Soldul (deficitul) bugetului public național pentru anul 2025 se estimează în sumă de 14 094,0 mil. lei sau 4,05% din PIB. Riscurile de securitate în contextul regional, precum și provocările din sectorul energetic, au determinat menținerea nivelului înalt al deficitului pentru anul 2025, cu derogare de la regula generală,

stabilită în art. 15 alin. (1) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014. În acest sens, la estimarea soldului bugetar pentru anul 2025 au fost aplicate prevederile alin. (3) lit. a) a aceluiași articol, care admit derogarea de la regula bugetar-fiscală în caz de situații excepționale care pun în pericol securitatea națională.

Din volumul total al deficitului, 98,6% sau 13 894,0 mil. lei îi revine bugetului de stat și 1,4% le revine bugetelor locale sau 200,0 mil. lei.

Cadrul financiar general al bugetului public național pe anii 2024-2025 se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Precizat 2024	Proiect 2025	Devieri proiect 2025 față de precizat 2024	
			(+,-)	%
Veniturile BPN	109 741,7	119 253,0	9 511,3	8,7%
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>34,23%</i>	<i>34,23%</i>	<i>0,0%</i>	
Cheltuielile BPN	123 764,7	133 347,0	9 582,3	7,7%
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>38,60%</i>	<i>38,27%</i>	<i>-0,33%</i>	
Soldul BPN	-14 023,0	-14 094,0	-71,0	0,5%
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>-4,37%</i>	<i>-4,05%</i>	<i>0,33%</i>	
<i>PIB, informativ</i>	<i>320600,0</i>	<i>348400,0</i>		

Finanțarea deficitului bugetului public național în anul 2025 se va efectua din *surse interne și externe*, în special din surse interne, din valorificarea împrumuturilor pentru finanțarea proiectelor din surse externe și pentru susținerea bugetului, precum și din acțiuni în formă de participare în capital și alte creanțe interne ale bugetului, dar și din mijloacele bănești din solduri la conturile bugetelor componente ale bugetului public național.

Evoluția surselor de finanțare ale bugetului public național pentru anii 2024-2025 se prezintă în următorul tabel.

mil. lei

	Precizat 2024	Proiect 2025
Total surse de finanțare,	14.023,0	14.094,0
Active financiare, total	-440,8	2.921,6
dintre care:		
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital*</i>	<i>1.050,0</i>	<i>-357,7</i>
<i>Alte creanțe interne ale bugetului</i>	<i>145,1</i>	<i>200,0</i>
<i>Împrumuturi recreditate interne instituțiilor financiare și nefinanciare</i>	<i>-1.550,0</i>	<i>3.170,0</i>
<i>Acțiuni și alte forme de participare în capital peste hotare</i>	<i>-85,9</i>	<i>-90,7</i>
Datorii, total	17.612,9	9.939,9
dintre care		
<i>Valori mobiliare de stat cu excepția acțiunilor**</i>	<i>4.620,0</i>	<i>8.140,0</i>

	Precizat 2024	Proiect 2025
<i>Garanții interne de stat</i>	-10,0	-10,0
<i>Împrumuturi interne de la instituții financiare și nefinanciare</i>	514,4	-236,7
<i>Împrumuturi externe</i>	12.488,5	2.046,6
primirea împrumuturilor	18.837,8	9.529,3
rambursarea împrumuturilor	-6.349,3	-7.482,7
Modificarea soldului de mijloace bănești	-3.149,1	1.232,5

*) inclusiv venituri din privatizare

**) răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiunilor de plată derivate din garanțiile stat în 2024 - (-330,0) mil. lei și în 2025 - (-360,0) mil. lei.

4.2. Bugetul asigurărilor sociale de stat 2025

Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat se prognozează pentru anul 2025 în sumă de 46 513,7 mil. lei, cu o majorare față de precizat 2024 de 3 580,5 mil. lei sau 8,3 la sută, în mare parte din contul majorării veniturilor proprii. *Veniturile din contribuțiile de asigurări sociale de stat* pentru anul 2025 vor constitui circa 59,8% în totalul veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat și vor atinge 27 822,6 mil. lei, mai mult cu 3 115,8 mil. lei decât precizat pentru anul 2024. Veniturile din contribuțiile de asigurări sociale de stat pentru anul 2025 au fost estimate conform mărimilor stabilite în Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și a fondului de remunerare a muncii prognozat pentru anul 2025.

Veniturile proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2025 se estimează în sumă de 28 565,2 mil. lei, cu 3 195,3 mil. lei sau 12,6% mai mult față de precizat 2024.

Transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat se prevăd în sumă de 17 948,5 mil. lei, dintre care transferuri pentru acoperirea deficitului în sumă de 4 195,1 mil. lei. Comparativ cu anul 2024, volumul total a transferurilor se va majora la total cu 385,2 mil. lei sau cu 2,2%, iar transferurile pentru acoperirea deficitului se vor diminua cu 813,7 mil. lei sau cu 16,2% față de precizat 2024.

Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2025 se propun în sumă de 46 513,7 mil. lei, cu o majorare de 3 580,5 mil. lei față de precizat 2024. Ritmul de creștere a cheltuielilor în anul 2025 va constitui 8,3% față de cele precizate în anul 2024.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2025 este estimat *fără deficit*.

4.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală 2025

Veniturile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală se prognozează pentru anul 2025 în sumă de 17 391,5 mil. lei, cu o majorare față de precizat 2024 de 1 420,3 mil. lei sau 8,9 la sută. Veniturile din primele de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2025 vor constitui circa 56,5% în totalul veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală și vor atinge suma de 9 822,0 mil. lei, mai mult cu 1 085,5 mil. lei față de precizat 2024.

Pentru anul 2025, cuantumul primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală va rămâne la nivelul celor existente - în mărime de 9% și va fi achitată de angajat. Pentru anul 2025 prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă va constitui suma de 12 636,0 lei, cu păstrarea facilităților la achitarea primei până la 31 martie.

Veniturile proprii ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2025 se estimează în sumă de 10 063,4 mil. lei. Față de precizat 2024 veniturile proprii vor crește cu 1 091,6 mil. lei sau 12,2 la sută.

Transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se prevăd în sumă de 7 328,1 mil. lei, cu o majorare de 328,7 mil. lei sau cu 4,7%. În suma totală a veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ponderea transferurilor constituie 42,1 la sută.

Cheltuielile fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2025 se propun în sumă de 17 391,5 mil. lei, sau cu o majorare de 1 420,3 mil. lei față de precizat 2024. Ritmul de creștere a cheltuielilor în anul 2025 va constitui 8,9% față de cele precizat în anul 2024.

Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2025 au fost estimate *fără deficit*.

4.4. Bugetele locale 2025

Veniturile bugetelor locale pentru anul 2025 sunt estimate în sumă de 29 190,3 mil. lei, dintre care veniturile proprii sunt prognozate în sumă de 9 098,9 mil. lei și dețin 31,1% din veniturile bugetelor locale. Față de precizat 2024 veniturile proprii ale bugetelor locale în anul 2025 vor crește cu 8,3%. Transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale se prevăd în sumă de 20 091,4 mil. lei.

Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2025 sunt estimate în sumă de 29 390,3 mil. lei, fiind în creștere cu 2 985,6 mil. lei față de planificat în anul 2024.

Bugetele locale pentru anul 2025 au fost estimate cu *deficit* în sumă de 200,0 mil. lei, care va fi finanțat din contul mijloacele bănești din solduri la conturile bugetelor locale.

4.5. Indicatorii principali ai bugetului public național, 2026-2027

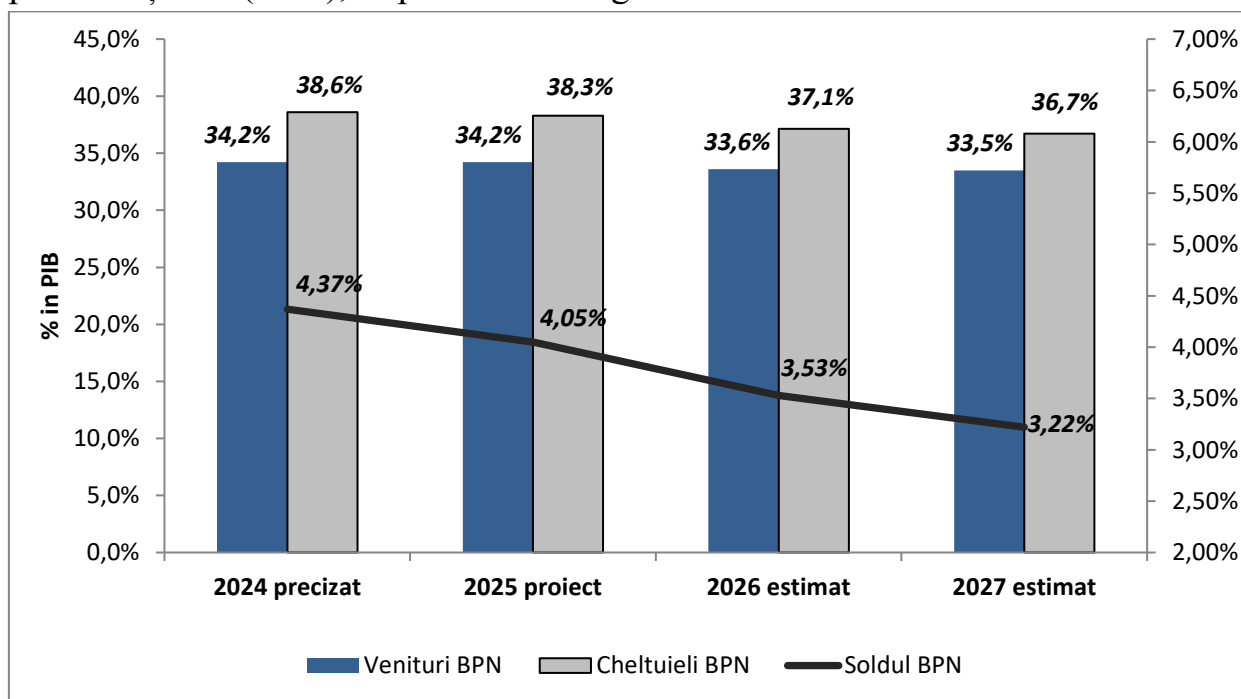
Cadrul macro-fiscal al bugetului public național pentru anii 2025-2027 a fost estimat în baza prognozei indicatorilor macroeconomici pentru anii 2025-2027, obiectivelor politicii fiscale pe termen mediu, și principalelor priorități de cheltuieli sectoriale pentru anii 2025-2027.

Parametrii generali ale bugetului public național pentru anii 2025-2027 se prezintă tabelul care urmează:

mil. lei

	Proiect 2025	Estimat	
		2026	2027
Venituri	119.253,0	128.042,7	139.335,6
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>34,23%</i>	<i>33,61%</i>	<i>33,49%</i>
Cheltuieli	133.347,0	141.492,7	152.735,6
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>38,27%</i>	<i>37,14%</i>	<i>36,72%</i>
Deficit	-14.094,0	-13.450,0	-13.400,0
<i>ponderea in PIB, %</i>	<i>-4,05%</i>	<i>-3,53%</i>	<i>-3,22%</i>

Evoluția veniturilor, cheltuielilor și soldului (deficitului) bugetar în anii 2024-2027, ca indicatori principali care caracterizează cadrul macro-fiscal al bugetului public național (BPN), se prezintă în diagrama care urmează:

Veniturile bugetului public național către anul 2027 vor crește față de 2025 în medie cu 8,1% și, în valoare absolută, se vor înscrie pe un trend ascendent (de la 119,3 mild. lei în 2025 la 139,3 mild. lei în 2027) în timp ce raportat la PIB vor descrește de la 34,2% în 2025 la 33,5% în anul 2027.

Cheltuielile publice pe termen mediu vor crește în medie cu 7,0%, iar în valoare absolută vor crește de la 133,3 mild. lei în anul 2025 până la 152,7 mild. lei în anul 2027. Totodată, ca pondere în PIB, cheltuielile publice se reduc treptat și vor constitui în anul 2024 – 38,3%, iar în anii 2026 și 2027 – 37,1% și 36,7% respectiv.

Pe termen mediu Guvernul își menține angajamentul de continuare a ajustării deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând continuarea eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor.

Conform angajamentelor asumate de către Republica Moldova față Fondul Monetar Internațional și Comisia Europeană, scenariul de prognoză pe termen mediu prevede o reducere treptată a nivelului deficitului bugetar pentru următorii trei ani. Astfel, soldul bugetar negativ al bugetului public național se estimează să descrească de la 4,05% - în 2025 până la 3,22 % - în 2027.

4.6. Datoria de stat și deservirea acesteia în anul 2025 și estimări pentru 2026-2027

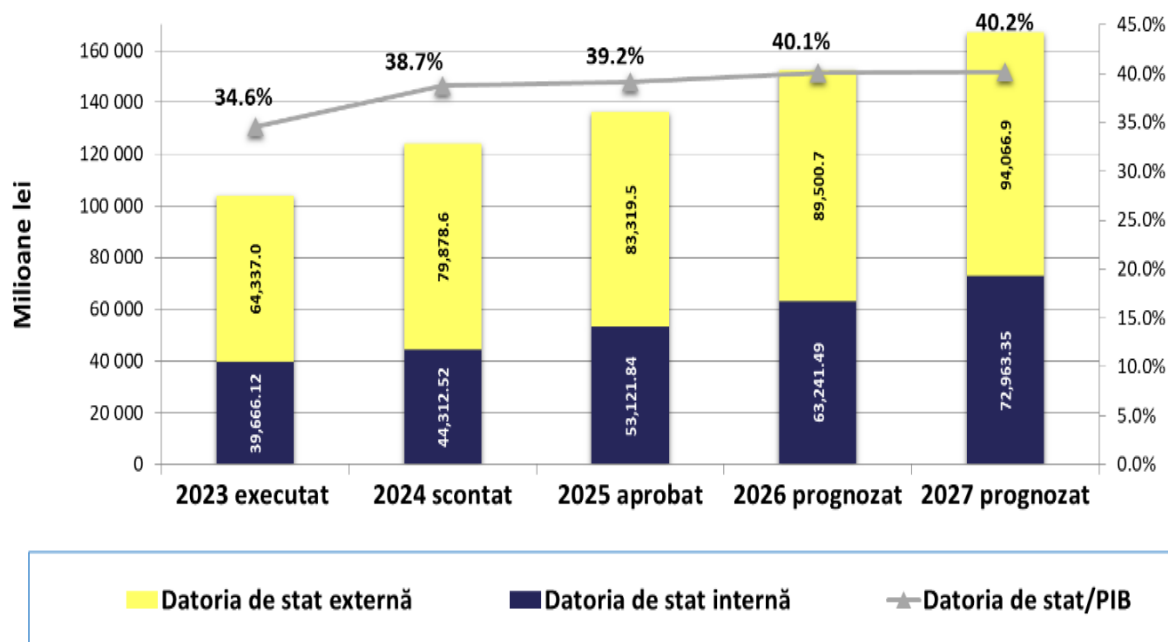
Conform estimărilor, *soldul datoriei de stat* la situația din 31 decembrie 2025 nu va depăși 136441,3 mil. lei, dintre care 61,1% va constitui datoria de stat externă și 38,9% va constitui datoria de stat internă, înregistrând o majorare cu 12 250,2 mil. lei față de valoarea scontată pentru sfârșitul anului 2024, din contul finanțării externe și interne nete pozitive.

La finele anului 2025, soldul datoriei de stat va fi în continuare compus preponderent din datorie de stat pe termen lung. Pentru VMS emise pe piața primară, rata medie a dobânzii poate constitui aproximativ 6,6% anual, la împrumuturile de stat externe rata dobânzii va depinde de costul resurselor pe piața externă. În dependență de cererea pieței, se va tinde în continuare spre emisiunea obligațiunilor de stat cu rată fixă și flotantă a dobânzii. Împrumuturile externe noi care vor fi contractate, vor avea maturitatea de minim 12 ani, preferință fiind acordată creditorilor multilaterali.

Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2025 se va încadra în valoarea de 39,2 la sută.

Comparativ cu sfârșitul anului 2025, pentru anul 2026 se estimează că soldul datoriei de stat se va majora cu 12,0%, iar pentru anul 2027 va constitui 167 030,2 mil. lei, situându-se la nivel de 40,2% ca pondere în PIB.

Structura datoriei de stat pentru anii 2023-2027 se prezintă în următoarea diagramă:

Datoria de stat externă

Pe parcursul anului 2025 vor fi *valorificate împrumuturi de stat externe* în sumă de 9500,7 mil. lei (echivalentul a 520,3 mil. dolari SUA) și *rambursate împrumuturi de stat externe* în sumă de 7445,8 mil. lei (echivalentul a 407,8 mil. dolari SUA). Ca urmare, la situația din 31 decembrie 2025, conform estimărilor, *soldul datoriei de stat externe* nu va depăși 83 319,5 mil. lei (echivalentul a 4533,2 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 3 440,9 mil. lei (echivalentul a 117,6 mil. dolari SUA) sau cu 4,3% mai mult față de plafonul scontat al datoriei de stat externe la situația din 31 decembrie 2024. În valori nominale, majorarea plafonului datoriei de stat externe se explică prin finanțarea externă netă pozitivă în anul 2025.

Structura pentru anul 2025 a soldului estimat a datoriei de stat externe, pe creditori în %, se prezintă în următorul tabel:

Creditorul	
Bilaterali	
	9,5%
Agencia Franceză pentru Dezvoltare	3,8%
Banca germană KfW	0,2%
The Commodity Credit Corporation	0,04%
Guvernul Poloniei	0,7%
Guvernul SUA	0,1%
Agencia Japoneză de Cooperare Internațională	4,3%
UniCredit Bank Austria	0,4%
BGK	0,0002%
Guvernul Canadei	0,003%

Multilaterali	90,5%
Banca Europeană pentru Investiții	11,4%
Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei	1,9%
Uniunea Europeană	8,8%
Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	4,8%
Banca Mondială	30,7%
Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă	2,2%
Fondul Monetar Internațional	30,7%

Totodată, ca pondere în PIB, se estimează că soldul datoriei de stat externe va înregistra la finele anului 2025 o diminuare cu 1,0 p.p. față de valoarea scontată pentru anul 2024 și nu va depăși 23,9 la sută.

În următorii ani, soldul datoriei de stat externe se va majora de la 89 500,7 mil. lei (echivalentul a 4 814,5 mil. dolari SUA) la finele anului 2026 până la 94 066,9 mil. lei (echivalentul a 4 992,9 mil. dolari SUA) la finele anului 2027.

Datoria de stat internă

În anul 2025 se preconizează emisiunea netă a VMS pe piața internă în sumă de 8500,0 mil. lei, răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 360,0 mil. lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2025, conform estimărilor, *soldul datoriei de stat interne* la valoarea nominală nu va depăși 53 121,8 mil. lei sau 15,2% în PIB, inclusiv:

- VMS emise pe piața internă - 39 920,0 mil. lei (75,2%);
- VMS convertite - 2 140,6 mil. lei (4,0%);
- VMS emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat - 11 061,2 mil. lei (20,8%).

În perioada anilor 2026-2027, în scopul finanțării deficitului bugetului de stat se prevăd a fi direcționate surse din emisiunea netă a VMS pe piața internă în sumă de 10 000,0 mil. lei în fiecare an. Totodată, se preconizează răscumpărarea VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat în sumă de 390,0 mil. lei în anul 2026 și 420,0 mil. lei în anul 2027.

Astfel, în perioada anilor 2026-2027 soldul datoriei de stat interne la valoarea nominală se va majora de la 63 241,5 mil. lei la finele anului 2026 până la 72 963,4 mil. lei la finele anului 2027.

Garanțiile de stat

Conform estimărilor, la situația din 31 decembrie 2025 soldul garanțiilor de stat nu va depăși 3 000,0 mil. lei și va fi format în totalitate din garanții de stat interne emise în cadrul Programului de stat „Prima casă”. În anul 2025, nu se preconizează emisiunea garanțiilor de stat externe.

Este de remarcat că, se propune majorarea plafonului garanțiilor de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă” de la 2 500,0 mii lei în anul

2024, la 3 000,0 mii lei în anul 2025. Propunerile date sunt argumentate de faptul că, la data de 31 iulie 2024, de către Parlamentul Republicii Moldova, a fost adoptată Legea nr. 218/2024 pentru modificarea unor acte normative („Prima casă Plus”), care prevede în mod special operarea modificărilor la Legea nr. 293/2017. Modificările vizează majorarea valorii maxime a locuințelor procurate prin Program de la 1,0 mil. lei până la 2,5 mil. lei, majorarea termenului de rambursare a creditului de la 25 de ani la 30 de ani etc., inclusiv a fost modificată cota de garantare, de către stat, a creditului ipotecar destinat procurării locuinței în cadrul Programului.

Prin urmare, modificările introduse în legislație au condiționat majorarea volumului creditelor acordate de către bănci în cadrul Programului, respectiv majorându-se riscul executării garanțiilor de către stat.

Cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat

Pentru serviciul datoriei de stat pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 4 674,6 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 220,3 mil. lei sau cu 4,9% comparativ cu valoarea precizată pentru anul 2024. Ca pondere în PIB, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat vor constitui cca 1,3 la sută.

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	Devieri (+;-)	
				2025/2023	2025/2024
Dobânzi, mil. lei	5301,6	4454,2	4674,6	-626,9	220,3
<i>datoria externă, mil. lei</i>	<i>1434,0</i>	<i>1958,7</i>	<i>2080,0</i>	<i>646,0</i>	<i>121,3</i>
<i>datoria internă, mil. lei</i>	<i>3 867,5</i>	<i>2 495,5</i>	<i>2 594,6</i>	<i>-1 272,9</i>	<i>99,0</i>

Serviciul datoriei de stat externe

Pe parcursul anului 2025, cheltuielile pentru *serviciul datoriei de stat externe* se estimează în sumă de 2 080,0 mil. lei (echivalentul a 113,9 mil. dolari SUA). Comparativ cu valoarea precizată pentru anul 2024, cheltuielile pentru *serviciul datoriei de stat externe* vor înregistra o majorare cu 121,3 mil. lei (echivalentul a 4,0 mil. dolari SUA) ca urmare a contractării împrumuturilor în anul 2024 și unor noi împrumuturi în anul 2025, la care urmează a fi achitate comisioanele unice.

În perioada anilor 2026-2027, se estimează că cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat externe vor înregistra cca 2 205,1 mil. lei și corespunzător 2 429,9 mil. lei.

Serviciul datoriei de stat interne

În anul 2025 cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne se estimează în sumă de 2 594,6 mil. lei, inclusiv pentru:

VMS emise pe piața primară	1 865,0 mil. lei;
VMS emise prin plasament direct persoanelor fizice	24,8 mil. lei;
VMS convertite	113,5 mil. lei;

VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 591,3 mil. lei.

Comparativ cu valoarea aprobată (precizată) pentru anul 2024, cheltuielile prevăzute în anul 2025 sunt mai mari cu 99,0 mil. lei sau cu 4,0% ca urmare a majorării volumelor și a ratei dobânzii la VMS emise pe piața internă.

În perioada anilor 2026-2027, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne se prevăd în sumă de 3 139,4 mil. lei și de 3 382,8 mil. lei, respectiv.

V. Proiectul bugetului de stat pentru anul 2025

Parametrii bugetului de stat pentru anul 2025 se estimează la partea de venituri în sumă de 71 553,9 mil. lei, la partea de cheltuieli - 85 447,9 mil. lei și soldul (deficitul) bugetar - 13 894,0 mil. lei.

Estimările veniturilor, cheltuielilor și soldului (deficitului) bugetar ale bugetului de stat pentru anii 2024-2025, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Precizat 2024	Proiect 2025	Devieri proiect 2025 față de precizat 2024	
			(+,-)	%
Veniturile BS	67.010,6	71.553,9	4.543,3	6,8%
<i>ponderea in PIB, %</i>	20,9%	20,5%	-0,4%	
Cheltuielile BS	82.114,9	85.447,9	3.333,0	4,1%
<i>ponderea in PIB, %</i>	25,6%	24,5%	-1,1%	
Soldul BS	-15.104,3	-13.894,0	1.210,3	-8,0%
<i>ponderea in PIB, %</i>	-4,7%	-4,0%	0,7%	
<i>PIB, informativ</i>	320600,0	348400,0		

5.1. Veniturile bugetului de stat

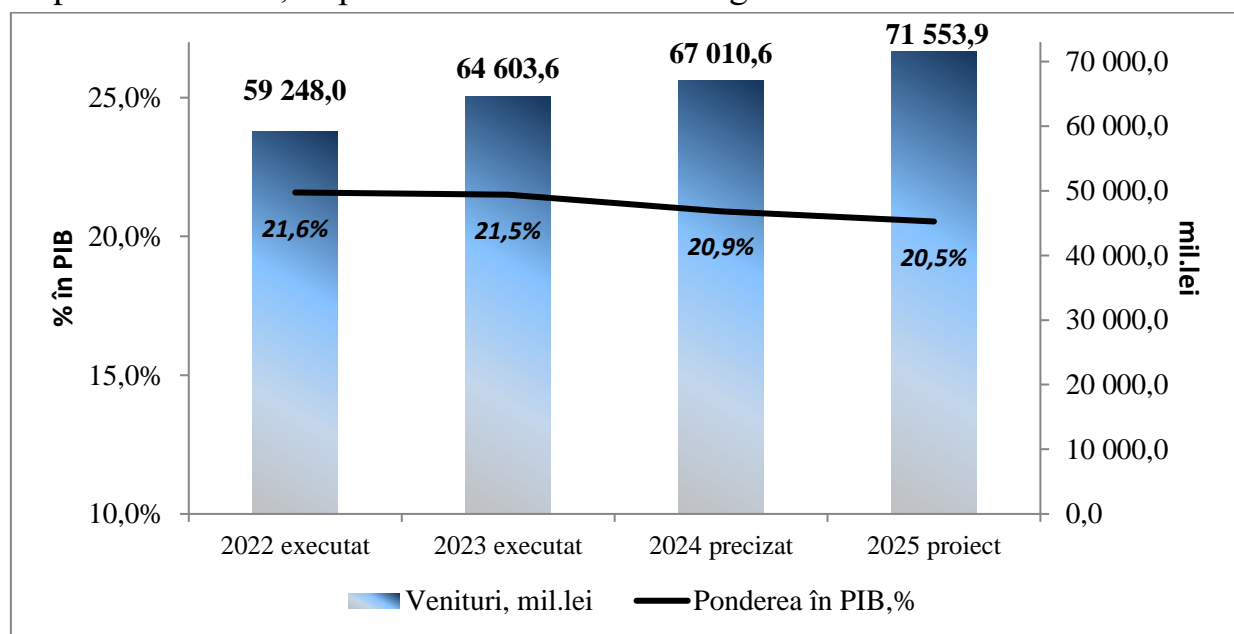
În anul 2025, la bugetul de stat se preconizează acumularea veniturilor în sumă totală de 71 553,9 mil. lei, cu o creștere față de precizat 2024 - de 4 543,3 mil. lei sau 6,8 la sută. Majorarea veniturilor va fi susținută, în primul rând, de restabilirea economică, precum și de impactul unor măsuri ale politicii fiscale și vamale și de administrare mai bună a veniturilor. Prognoza veniturile bugetului de stat pe anul 2025 se bazează în mare parte pe creșterea încasărilor din impozite și taxe, iar estimările referitor la intrările de granturi în proiectul bugetului se vor diminua semnificativ.

De menționat, că angajamentele financiare din partea UE referitor la susținerea parcursului european al Republicii Moldova, care se preconizează a fi în formă de granturi și împrumuturi nu sunt la moment incluse în proiectul prezentat. Cu toate acestea, suportul financiar menționat va fi inclus în buget ulterior aprobării Planului de creștere economică, iar parametrii bugetari la venituri și cheltuieli vor fi

revizuiți în corespundere cu acest plan și sursele financiare suplimentare care vin să-l susțină.

Ponderea veniturilor bugetului de stat în raport cu PIB se estimează la nivel de 20,5 la sută.

Evoluția veniturilor bugetului de stat pe anii 2022-2025, în sume nominale și ca pondere în PIB, se prezintă în următoarea diagramă:

În structura veniturilor bugetului de stat prognozate pentru anul 2025, partea preponderentă - 92,8% sau 66 434,9 mil. lei o dețin încasările din *impozite și taxe*, cu o creștere precizat 2024 de 8,7% sau cu 5 324,3 mil. lei. Ca pondere în PIB, aceste venituri vor atinge nivelul de 19,1 la sută.

Estimarea veniturilor bugetului de stat pentru anul 2025, pe tipuri, se prezintă în următorul tabel:

mil. lei

	Precizat 2024	Proiect 2025	Devieri	
			(+,-)	%
Total venituri	67.010,6	71.553,8	4.543,2	106,8%
Impozite si taxe	61.110,6	66.434,9	5.324,3	108,7%
Granturi	2.382,6	1.236,1	-1.146,5	51,9%
Alte venituri	3.508,9	3.854,4	345,5	109,8%
Transferuri în cadrul BPN	8,5	28,4	19,9	>200%

Structura detaliată a veniturilor bugetului de stat se prezintă în Tabelul nr.5 la Nota de fundamentare.

În continuare se prezintă o analiza succintă pe grupuri de venituri, pe tipuri de impozite și taxe.

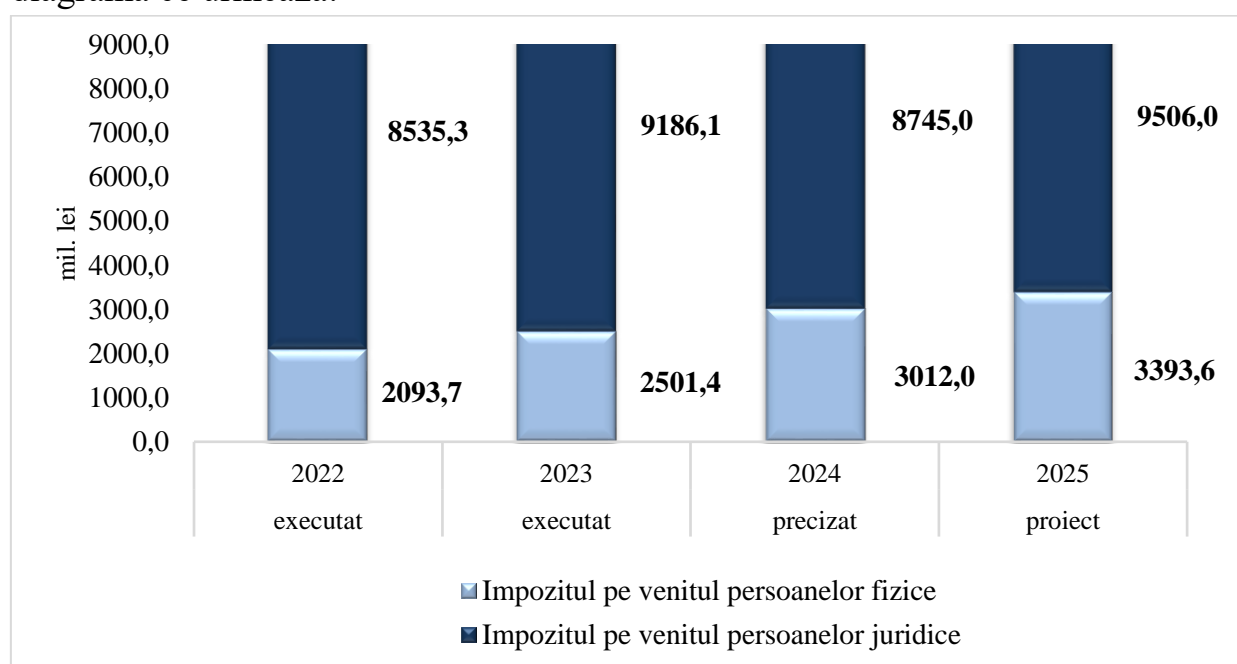
Impozite și taxe. Din suma totală a impozitelor și taxelor, *impozitele pe venit* constituie 19,4%, *impozitele pe proprietate* - 0,1%, *impozitele și taxele pe mărfuri*

și servicii – 76,3% și taxele asupra comerțului exterior și operațiunilor externe – 4,2 la sută.

Defalcările de la *impozitul pe venitul persoanelor fizice* pentru anul 2025 se prognozează în sumă de 3 393,6 mil. lei, cu 381,6 mil. lei mai mult față de volumul planificat pentru anul 2024, din contul majorării volumului fondului de remunerare a muncii cu 12,7%. Totodată la prognozarea impozitului pe venitul persoanelor fizice a fost incluse măsurile de politică fiscală de majorare a scutirilor personale și a scutirilor pentru persoanele întreținute cu 10% (impact - 183 mil. lei) și impactul eliminării scutirilor la veniturile obținute de persoanele fizice din vânzarea deșeurilor de metale feroase (+ 105,0 mil. lei).

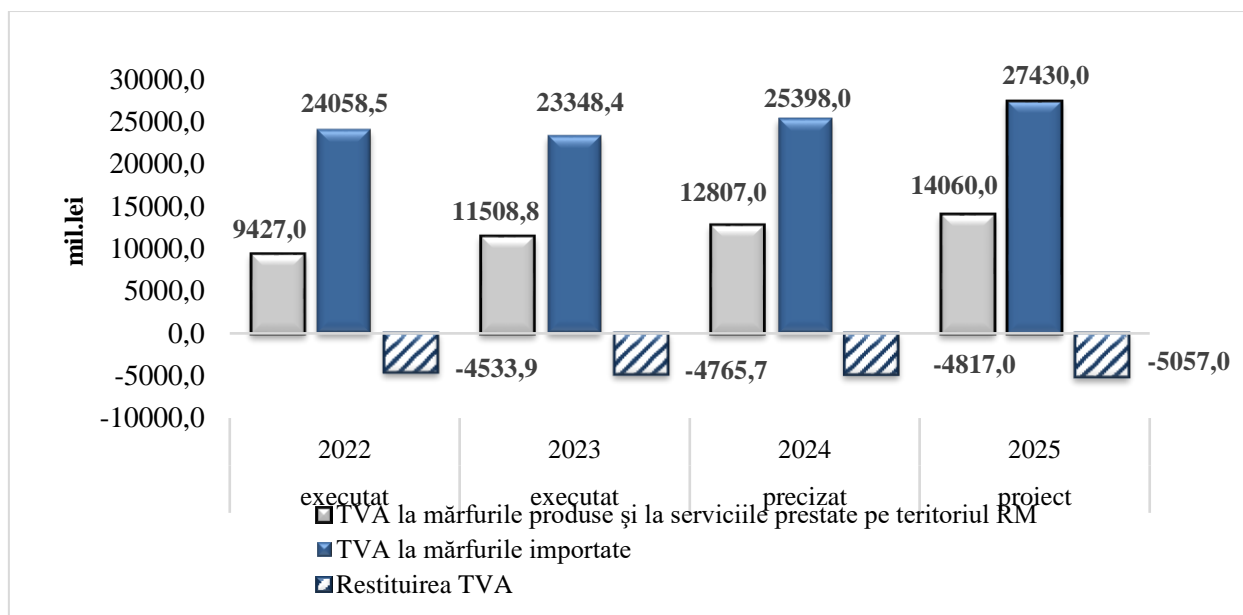
Încasările de la *impozitul pe venitul persoanelor juridice* se prevăd în sumă de 9 506,0 mil. lei, cu o majorare în comparație cu precizat 2024 de 8,7%, sau 761,0 mil. lei. Prognoza acestor încasări a fost bazată pe evoluția încasărilor pe parcursul anului 2024, precum și a rezultatelor pozitive obținute de agenții economici din activitatea din perioada fiscală a anului precedent. Totodată, începând cu 1 ianuarie 2025 va fi implementat regimului fiscal general pentru companiile din sectorul comerțului cu metale feroase.

Dinamica încasărilor impozitelor pe venit pe anii 2022-2025 se prezintă în diagrama ce urmează:

Taxa pe valoarea adăugată va rămâne și în continuare cea mai importantă sursă de venit a bugetului de stat. Încasările din această taxă se prognozează în sumă de 36 433,0 mil. lei sau cu o creștere față de precizat 2024 de 3 045,0 mil. lei sau 9,1%. Ca pondere în totalul impozitelor și taxelor, TVA va constitui 54,8%, iar în totalul veniturilor bugetului de stat - 50,9 la sută.

Dinamica încasărilor TVA pe anii 2022-2025 se prezintă în diagrama ce urmează:

Volumul încasărilor taxei pe valoarea adăugată pentru anul 2025 a fost estimat având ca bază prognoza consumului intern (creșterea față de anul 2024 cu 9,3%), majorării volumelor importurilor cu 6,1%, fluctuația cursului de schimb valutar, îmbunătățirea administrării fiscale și vamale.

Încasările din *taxa pe valoarea adăugată la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii* pentru anul 2025 se estimează în sumă de 14 060,0 mil. lei și vor crește în comparație cu nivelul precizat în anul 2024 cu 1 253,0 mil. lei sau cu 9,8 la sută.

Încasările *TVA de la mărfurile importate* se estimează în volum de 27 430,0 mil. lei. Comparativ cu nivelul precizat 2024, încasările date vor fi în creștere cu 2 032 mil. lei sau cu 8,0 la sută.

Restituirea taxei pe valoarea adăugată la mărfurile și serviciile cu drept de deducere, se estimează în sumă de 5 057,0 mil. lei și constituie 13,9% din suma TVA prognozată în buget. Față de precizat în anul 2024 restituirile TVA vor crește cu 240,0 mil. lei sau cu circa 5,0%, iar ca pondere în PIB acestea vor constitui circa 1,4 la sută.

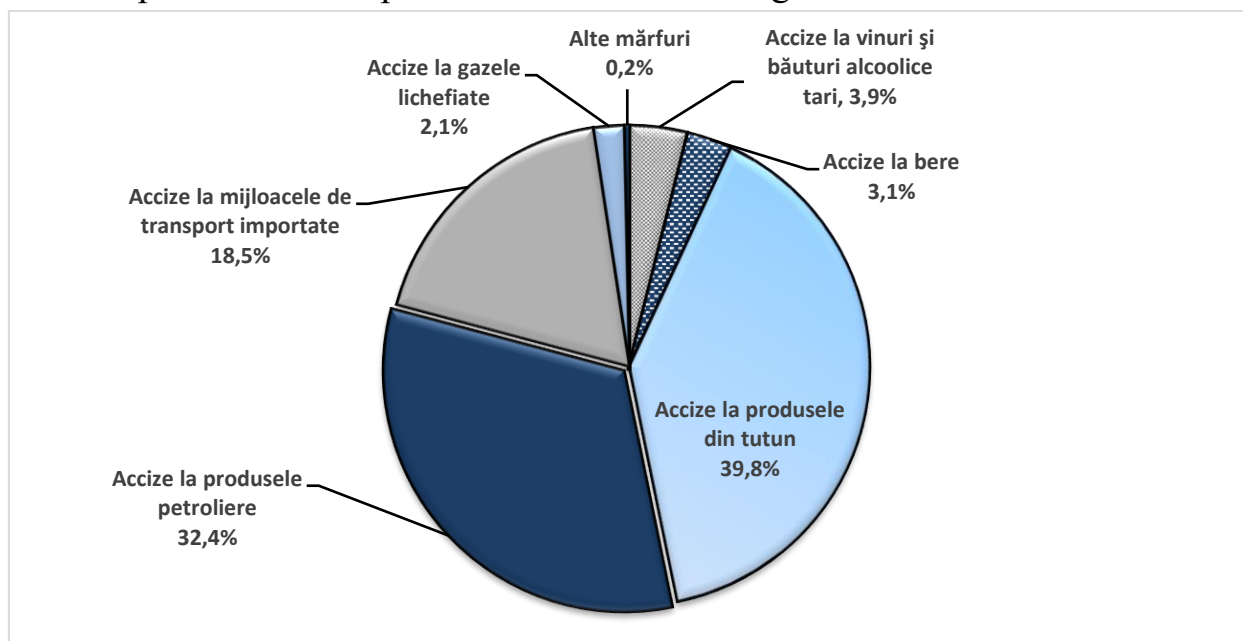
Măsurile politicii fiscale, propuse a fi implementate în anul 2025, se vor cifra în creșterea încasărilor din *accize (nete)* în bugetul de stat cu 950,8 mil. lei sau cu 8,1% față de nivelul precizat 2024 și vor constitui 12 689,8 mil. lei.

Ponderea accizelor în totalul impozitelor și taxelor va constitui 19,1%, iar în totalul veniturilor bugetului de stat - 17,7 la sută.

Din suma încasărilor din accize estimată pentru anul 2025 – 11 417,0 mil. lei sau 89,7% se preconizează a fi încasate din vânzarea mărfurilor importate, iar 1304,8 mil. lei sau 10,3% - din vânzarea mărfurilor produse pe teritoriul republicii.

Totodată, pentru mărfurile supuse accizelor, conform legislației în vigoare, se estimează restituiri din buget în sumă de 32,0 mil. lei.

În structura accizelor, prognoza încasării accizelor pe tipuri de mărfuri accizate pe anul 2025 se prezintă în următoarea diagramă:

Încasările *impozitelor din comerțul exterior și operațiunile externe* se prognozează în sumă de 2 805,9 mil. lei, cu 246,9 mil. lei sau 9,6% mai mult decât precizat 2024.

În același timp, pentru anul 2025 *încasările de la aplicarea tarifului vamal* se prognozează în sumă de 2 691,0 mil. lei, ce constituie partea preponderentă - 95,9% din suma totală a impozitelor din comerțul exterior și operațiunile externe. Aceste încasări au fost estimate reieșind din volumul importurilor prognozat pentru anul 2025, aplicarea Acordului privind Zona Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Acordul de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Turcia și Acordurile de Comerț liber cu țările CSI.

Încasările din taxa pentru efectuarea procedurilor vamale se prognozează în sumă de 64,0 mil. lei și taxa consulară - în sumă de 50,9 mil. lei.

În suma totală a veniturilor bugetului de stat încasările respective vor constitui 3,9%, iar în suma impozitelor și taxelor - 4,2 %, și în PIB - 0,8 la sută.

Granturile.

Pentru anul 2025 prognoza volumului intrărilor din granturi externe se prognozează la un nivel minim din ultima perioadă.

Conform acordurilor încheiate și/sau care urmează a fi semnate cu donatorii externi, intrările din granturi la bugetul de stat se prevăd în sumă de 1 236,1 mil. lei, ceea ce în raport cu veniturile totale constituie 1,7%. Această sumă include granturi pentru susținerea bugetului în sumă de 317,8 mil. lei (echivalentul 5,0 mil. euro și

11,9 mil.dol.SUA), granturi pentru finanțarea proiectelor din surse externe - 918,3 mil. lei (echivalentul a 50,3 mil. dolari SUA).

Informația privind granturile pentru susținerea bugetului în anul 2025 se prezintă în tabelul următor:

	2025 proiect		
	<i>mil.euro</i>	<i>mil.dol. SUA</i>	<i>mil.lei</i>
Comisia Europeană + Banca Mondială	5,0	11,9	317,8
<i>inclusiv:</i>			
Contribuția concesionala la DPO		11,9	217,3
Suport macrofinanciar, MFA	5,0		100,5

Alte venituri. În această categorie de venituri sunt incluse venituri ce se referă la următoarele capitole „Venituri din proprietate”, „Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor”, „Amenzi și sancțiuni”, „Donații voluntare”, „Alte venituri”.

În total, veniturile acestei grupe sunt estimate în sumă de 3 854,5 mil. lei. Față de precizat 2024 încasările veniturilor respective se vor majora cu 345,6 mil. lei. Ponderea încasărilor date în PIB este de 1,1 la sută.

Veniturile din proprietate vor constitui suma 1 154,5 mil. lei și includ venituri din dobânzile la conturile bugetare încasate la bugetul de stat (672,2 mil. lei), dividendele primite de la cota parte a proprietății statului în societățile pe acțiuni (201,9 mil. lei), defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat (97,5 mil. lei), arenda terenurilor cu altă destinație decât cea agricolă (150,0 mil.lei), alte venituri – 33,0 mil. lei.

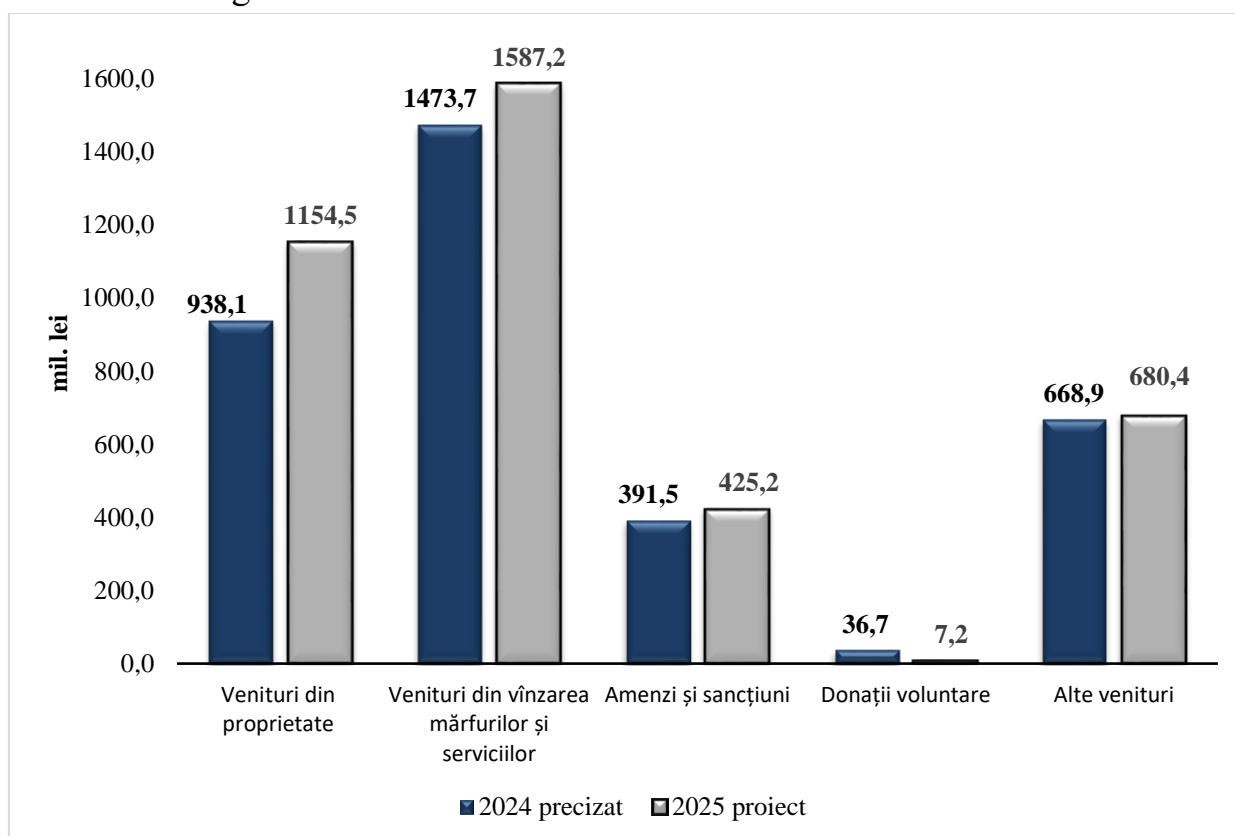
Veniturile din vânzarea mărfurilor și serviciilor se estimează în volum de 1587,2 mil. lei cu o creștere față de precizat în anul 2024 cu 113,5 mil.lei sau 7,7 la sută. Veniturile respective includ încasările taxei de stat în sumă de 480,0 mil. lei, încasări de la prestarea serviciilor cu plată de către instituțiile bugetare în sumă de 837,5 mil. lei, mijloacele financiare colectate în cadrul schemei de obligații pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul rezidențial - 232,9 mil.lei și alte venituri în sumă de 36,8 mil. lei.

Amenzile și sancțiunile se estimează în volum de 425,2 mil. lei, cu o creștere față de precizat în anul 2024 cu 33,7 mil. lei.

Donațiile voluntare pentru instituțiile bugetare pentru anul 2025 se estimează în sumă de 7,2 mil. lei și includ suma donațiilor pentru instituțiile bugetare conform acordurilor bilaterale încheiate cu donatorii interni și externi.

Alte venituri în această categorie constituie circa 680,4 mil. lei, dintre care partea preponderentă sau 450,9 mil. lei constituie defalcările la bugetul de stat de la impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației, conform prevederilor art.14 din Legea nr. 77/2016 și încasări de la alte venituri pentru proiecte finanțate din surse externe în sumă de 226,0 mil. lei.

Evoluția altor venituri ale bugetului de stat pe anii 2024-2025 se prezintă în următoarea diagramă:

Totodată, pentru anul 2025, sunt prevăzute transferuri la bugetul de stat din bugetele locale pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe în sumă de 28,4 mil. lei (FISM, IFAD VIII, Construcția locuințelor sociale II).

5.2. Cheltuielile bugetului de stat

Partea de cheltuieli a bugetului de stat pentru anul 2025 este prevăzută în sumă de 85 447,9 mil. lei, cu o majorare de 3 333,0 mil. lei sau cu 4,1% comparativ cu precizat 2024.

Excluzând cheltuielile aferente proiectelor finanțate din surse externe, cheltuielile bugetului de stat se cifrează la suma de 81 528,9 mil. lei, cu o majorare de 3 086,0 mil. lei sau cu 3,9% față de precizat 2024.

Cheltuielile proiectelor finanțate din surse externe se prevăd în sumă de 3 919,0 mil. lei și sunt în creștere cu 247,0 mil. lei sau cu 6,7% comparativ cu precizat 2024.

Cheltuielile și resursele bugetului de stat pentru anul 2025, comparativ cu precizat 2024, se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 aprobat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
					(+,-)	%
Cheltuieli, total	80 727,2	82 222,0	82 114,9	85 447,9	3 333,0	104,1
<i>inclusiv:</i>						
Cheltuieli cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	77 782,9	78 611,0	78 442,9	81 528,9	3 086,0	103,9
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	96,4	95,6	95,5	95,4	-0,1	x
Proiecte finanțate din surse externe	2 944,3	3 611,0	3 672,0	3 919,0	247,0	106,7
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	3,6	4,4	4,5	4,6	0,1	x
Resurse, total	80 727,2	82 222,0	82 114,9	85 447,9	3 333,0	104,1
<i>inclusiv:</i>						
resurse generale	76 872,5	77 595,8	77 374,7	80 423,3	3 048,6	103,9
resurse colectate	3 854,7	4 626,2	4 740,2	5 024,6	284,4	106,0

Cheltuielile bugetului de stat pentru anul 2025 sunt determinate de obiectivele politicii bugetare pe termen mediu și prevăd asigurarea financiară a priorităților ramurilor, conform documentelor de politici naționale și sectoriale; continuării măsurilor de politici în derulare în domenii, precum și a inițierii unor măsuri noi de politici; realizării activităților în cadrul proiectelor și acțiunilor conform acordurilor cu partenerii de dezvoltare.

În proporție de 94,1% cheltuielile prevăzute în buget urmează să fie acoperite din contul resurselor generale ale bugetului de stat, iar 5,9% - din contul încasărilor de la efectuarea lucrărilor și prestarea serviciilor contra plată; din granturi și împrumuturi pentru proiectele finanțate din surse externe, precum și din donații și alte mijloace bănești, intrate legal în contul instituțiilor bugetare.

Cheltuielile atribuite *proiectelor finanțate din surse externe* sunt estimate în sumă de 3 919 mil. lei sau în proporție de 4,6% din cheltuielile totale ale bugetului de stat, și în o creștere de 6,7% comparativ cu precizat 2024.

În anul 2025 vor derula circa 78 de proiecte finanțate din surse externe, dintre care cele mai importante sunt:

1. Proiectele de susținere a Programului în sectorul drumurilor - 810,5 mil. lei;
2. Proiectele „Moldova Drumuri III”, „Moldova Drumuri IV” și „Moldova Drumuri V” - 430,0 mil. lei;
3. Proiectul „Susținerea învățământului superior” - 187,7 mil. lei;
4. Proiectul „Modernizarea mașinilor și echipamentelor agricole” - 176,6 mil. lei;
5. Proiectul „Deșeuri solide în Republica Moldova” - 164,1 mil. lei;
6. Programul „Proiectul „Conectivitate rurală Moldova”” - 147,6 mil. lei;
7. Proiectul „Agricultura competitivă” - 136,0 mil. lei;
8. Proiectul „Programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, al infecțiilor cu transmitere sexuală și a tuberculozei” - 134,7 mil. lei;
9. Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” – 112,2 mil. lei;
10. Proiectul „Competitivitatea întreprinderilor micro, mici și mijlocii (ÎMMM)” - 104,2 mil. lei;
11. Proiectul „Construcția penitenciarului din Chișinău” - 103,9 mil. lei;
12. Proiectul „Programul de împădurire a terenurilor în Republica Moldova” - 101,0 mil. lei;
13. Proiectul „Investiții în Guvernanță, Creștere și Reziliență Agricolă” - 100,4 mil. lei.

Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în bugetul de stat pentru anii 2022-2027 se prezintă în Tabelul nr.10 la Nota de fundamentare, iar activitățile care urmează a fi finanțate în cadrul proiectelor finanțate din surse externe incluse în bugetul de stat pentru anul 2025 se prezintă în Tabelul nr.11 la Nota de fundamentare.

Cu referință la repartizarea cheltuielilor bugetului de stat în aspect funcțional și în aspectul categoriilor economice, este de menționat că acestea reflectă tendințele programelor de cheltuieli, reieșind din necesitatea asigurării financiare a măsurilor de politici conform propunerilor de buget ale autorităților publice centrale.

Cheltuielile bugetului de stat în *aspectul grupelor funcționale*, în anii 2024-2025, se prezintă în tabelul care urmează:

												mil. lei
	2023 executat			2024 precizat			2025 proiect			<i>Devieri (+,-) 2025 proiect față de 2024 precizat</i>		
	Bugetul de stat	<i>inclusiv</i>		Bugetul de stat	<i>inclusiv</i>		Bugetul de stat	<i>inclusiv</i>		<i>Bugetul de stat</i>	<i>inclusiv</i>	
		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe		cu excepția proiectelor finanțate din surse externe	proiecte finanțate din surse externe
Cheltuieli, total	80.727,2	77.782,9	2.944,3	82.114,9	78.442,9	3.672,0	85.447,9	81.528,9	3.919,0	3.333,0	3.086,0	247,0
Servicii de stat cu destinație generală	12.611,3	12.513,3	98,0	12.181,6	12.050,5	131,1	13.645,4	13.369,3	276,1	1.463,8	1.318,8	145,0
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>							29,2	29,2	29,2			29,2
Apărare națională	1.512,3	1.508,1	4,2	1.762,1	1.751,1	11,0	1.763,8	1.753,5	10,3	1,7	2,4	-0,7
Ordine publică și securitate națională	6.682,2	6.546,8	135,4	7.200,1	7.102,3	97,8	7.914,0	7.529,3	384,7	713,9	427,0	286,9
Servicii în domeniul economiei	8.960,4	7.221,9	1.738,5	9.175,7	7.073,5	2.102,2	9.170,9	6.907,9	2.263,0	-4,8	-165,6	160,8
Protecția mediului	385,1	375,2	9,9	573,7	447,0	126,7	798,3	595,0	203,3	224,6	148,0	76,6
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	1.486,2	1.346,7	139,5	604,2	486,6	117,6	736,3	512,1	224,2	132,1	25,5	106,6
Ocrotirea sănătății	8.922,3	8.354,0	568,3	9.251,5	8.587,3	664,2	9.283,8	9.075,5	208,3	32,3	488,2	-455,9
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>	4,1		4,1	1,3		1,3	1,3		1,3			
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	1.313,7	1.294,2	19,5	1.505,5	1.505,3	0,2	1.581,4	1.578,4	3,0	75,9	73,1	2,8
Învățământ	17.476,0	17.341,0	135,0	18.590,2	18.257,2	333,0	19.856,9	19.519,1	337,8	1.266,7	1.261,9	4,8
Protecție socială	21.381,8	21.281,7	100,1	21.271,6	21.182,1	89,5	20.727,6	20.688,8	38,8	-544,0	-493,3	-50,7

Datele din tabel relevă, că majorarea cheltuielilor bugetului de stat în anul 2025 față de precizat 2024, excluzând proiectele finanțate din surse externe, *predomină pentru domeniul servicii de stat cu destinație generală - 1 318,8 mil. lei sau 42,7% din creșterea totală.* Celelalte domenii la fel au fost majorate de la 2,4 până la 1 261,9 mil. lei. Totodată, la unele grupe funcționale se atestă și diminuări de alocații comparativ cu precizat 2024, cea mai semnificativă fiind pentru domeniul protecție socială 493,3 mil. lei.

Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției funcționale pe anii 2022-2027 se prezintă în Tabelul nr.6 la Nota de fundamentare.

Totodată, aspectele specifice domeniilor se expun în continuare, la capitolul 5.4. „Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale” al prezentei Note de fundamentare.

În *aspectul categoriilor economice*, cheltuielile bugetului de stat se caracterizează precum urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli și active nefinanciare, total	80 727,2	82 114,9	85 447,9	3 333,0	104,1
Cheltuieli recurente	79 018,9	80 244,3	83 239,5	2 995,2	103,7
Cheltuieli	75 783,3	76 806,9	79 983,1	3 176,2	104,1
Cheltuieli de personal	9 621,3	11 926,0	13 049,4	1 123,4	109,4
Bunuri și servicii	2 711,6	3 300,2	3 664,4	364,2	111,0
Dobânzi aferente	5 301,6	4 454,2	4 674,6	220,4	104,9
datoriei de stat externe	1 434,1	1 958,7	2 080,0	121,3	106,2
datoriei de stat interne	3 867,5	2 495,5	2 594,6	99,1	104,0
Subvenții	4 876,9	4 502,8	2 555,7	-1 947,1	56,8
Granturi acordate	1 613,8	2 211,3	4 012,4	1 801,1	181,4
Prestații sociale	4 023,5	1 986,4	920,7	-1 065,7	46,4
Alte cheltuieli	3 455,5	4 775,2	5 737,9	962,7	120,2
Transferuri acordate, total	44 179,1	43 650,8	45 368,0	1 717,2	103,9
bugetelor locale	20 803,6	19 088,1	20 091,4	1 003,3	105,3
bugetului asigurărilor sociale de stat	16 511,6	17 563,3	17 948,5	385,2	102,2
fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	6 863,9	6 999,4	7 328,1	328,7	104,7
Active nefinanciare	4 943,9	5 308,0	5 464,8	156,8	103,0
Mijloace fixe	3 631,1	4 105,2	4 155,3	50,1	101,2
dintre care investiții capitale	1 708,3	1 870,6	2 208,4	337,8	118,1
Stocuri de materiale	1 309,2	1 201,5	1 306,5	105,0	108,7
Alte active nefinanciare	3,6	1,3	3,0	1,7	230,8
<i>Informativ:</i>					
Cheltuieli curente	74 185,2	75 423,1	78 183,4	2 760,3	103,7
Cheltuieli capitale	6 542,0	6 691,8	7 264,5	572,7	108,6

Este de remarcat că, cheltuielile bugetului de stat cu excepția transferurilor către alte bugete sunt prevăzute cu o majorare de 1 615,8 mil. lei, sau cu 4,2%, atunci când transferurile către alte bugete se majorează cu 1 717,2 mil. lei sau cu 3,9%, față de precizat 2024.

Cheltuielile curente sunt prevăzute în sumă de 78 183,4 mil. lei, cu o majorare de 2 760,3 mil. lei sau cu 3,7%, comparativ cu precizat 2024.

Cheltuielile capitale însumează 7 264,5 mil. lei, ce constituie cu 572,7 mil. lei sau cu 8,6% mai mult față de precizat 2024. Ponderea cheltuielilor capitale în totalul cheltuielilor bugetului de stat constituie 8,5 la sută și circa 2,1% raportate la PIB.

Circa 58,4% din cheltuielile capitale sau 4 244,5 mil. lei vor fi finanțate din contul resurselor generale, iar 41,6% sau 3 020,0 mil. lei - din contul surselor externe.

Cheltuielile pentru investiții capitale constituie 2 208,4 mil. lei (pentru realizarea a 64 proiecte de investiții capitale) sau 30,4% din suma cheltuielilor capitale și 2,6% din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

În anul 2025 cheltuielile pentru investiții capitale, comparativ cu precizat 2024, se vor majora cu 337,8 mil. lei sau cu 18,1 la sută. Creșterea în cauză este condiționată de demararea în anul 2025 a 12 proiecte noi.

Tendința din anii precedenți se menține în ceea ce privește sursele de acoperire a cheltuielilor pentru investiții capitale: cea mai semnificativă cotă-parte a cheltuielilor va fi acoperită din contul proiectelor finanțate din surse externe - 1 798,7 mil. lei sau 81,4% și din contul resurselor generale - 409,7 mil. lei sau 18,6 la sută.

Cea mai mare pondere în cheltuielile pentru investiții capitale reprezintă ramura „Servicii în domeniul economiei” - 1 404,1 mil. lei sau 63,6%, dintre care 1260,5 mil. lei sau circa 89,8% se prevăd pentru implementarea proiectelor de reabilitare a drumurilor finanțate din surse externe.

Pentru domeniile apărării naționale, ordinii publice și securității naționale în total sunt prevăzute 380,3 mil. lei, ceea ce constituie 17,2% din cheltuielile pentru investiții capitale.

În scopul implementării proiectelor din domeniul serviciilor de stat cu destinație generală se preconizează 213,5 mil. lei sau 9,7% din volumul cheltuielilor pentru investiții capitale.

Se estimează că, circa 97,0 mil. lei sau 4,4% se vor direcționa pentru obiective din domeniul gospodăriei de locuințe și serviciilor comunale, dintre care 95,0 mil. lei sau 97,9% vor fi utilizate pentru realizarea proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare.

Repartizarea alocațiilor pentru investiții capitale pe autorități bugetare beneficiare și pe proiecte, se prezintă în Anexa nr.6 la proiectul de lege.

Pentru o mai mare transparență a repartizării mijloacelor pentru finanțarea investițiilor capitale pe autorități bugetare, informația privind costul de deviz, soldurile costului de deviz pe proiecte pentru care se alocă mijloace bugetare se prezintă în Tabelul nr.13 la Nota informativă.

Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției economice pe anii 2022-2027 se prezintă în Tabelul nr.7 la Nota informativă.

Bugetele autorităților bugetare independente/autonome

Din partea autorităților independente/autonome au parvenit solicitări de alocații în sumă totală de 285,7 mil. lei, dintre care nu au fost acceptate în sumă de 155,4 mil. lei, reieșind din disponibilitatea cadrului de resurse și posibilitățile de alocare a mijloacelor bugetare pentru anul 2025. Bugetele unor autorități bugetare independente/autonome au fost suplimentate cu alocații pentru cheltuieli de personal în sumă de 76,5 mil. lei pentru implementarea măsurilor de politici salariale aprobate în anul 2024, inclusiv ajustarea cheltuielilor de personal reieșind din nivelul executării în anul 2024, majorarea valorii de referință începând cu anul 2025 și altele.

Astfel, în proiectul de lege a bugetului de stat pentru anul 2025 au fost incluse bugetele autorităților independente în sumă totală 2 188,5 mil. lei, dintre care:

- Secretariatul Parlamentului – 211 955,0 mii lei;
- Aparatul Președintelui Republicii Moldova – 42 261,0 mii lei;
- Curtea Constituțională – 35 537,4 mii lei;
- Curtea de Conturi – 74 912,5 mii lei;
- Consiliul Superior al Magistraturii – 672 617,7 mii lei;
- Consiliul Superior al Procurorilor – 28 294,2 mii lei;
- Procuratura Generală – 462 667,7 mii lei;
- Oficiul Avocatului Poporului – 31 181,2 mii lei;
- Comisia Electorală Centrală – 290 025,3 mii lei;
- Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal – 12 605,6 mii lei;
- Consiliul Audiovizualului – 17 940,9 mii lei;
- Consiliul Concurenței – 32 378,6 mii lei;
- Autoritatea Națională de Integritate – 27 235,7 mii lei;
- Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității – 8 330,5 mii lei;
- Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor – 10 375,3 mii lei;
- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor – 19 169,6 mii lei;
- Centrul Național Anticorupție – 167 936,1 mii lei;
- Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării – 12 253,1 mii lei;

- Institutul Național al Justiției – 30 868,5 mii lei.

Sinteza propunerilor de buget ale autorităților bugetare independente/autonome, precum și măsurile care nu au acoperire financiară se prezintă în Tabelul nr.18 la Nota Informativă.

5.3. Soldul (deficitul) bugetului de stat

Conform estimărilor, bugetul de stat în anul 2025 se va solda cu un deficit în sumă de 13 894,0 mil. lei. Din această sumă - 11 146,5 mil. lei sau 80,2% revine componentei de bază, iar 2 747,5 mil. lei sau 19,8% deficitului proiectelor finanțate din surse externe.

Principalele surse de finanțare a deficitului bugetului de stat (inclusiv pe componenta proiectelor finanțate din surse externe) se prezintă mai jos:

- *Sursele interne*

- ✓ acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării - (-557,7) mil. lei, dintre care pentru procurarea cotei părți în capitalul social al SRL „Arena Națională” - până la 63,1 mil. lei (în cazul necesității intervenției statului la rambursarea Partenerului Privat a investițiilor efectuate în construcția arenei polivalente de interes național conform contractului nr.01/PPP/AN/18 din 24 august 2018) și pentru capitalizarea ÎS „Calea Ferată din Moldova” în sumă de până la 494,7 mil. lei, inclusiv 343,4 mil. lei din contul împrumutului acordat de Banca Europeană de Investiții în cadrul Proiectului de achiziții a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare și 151,2 mil. lei din contul împrumutului acordat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;

- ✓ mijloace din vânzarea proprietății publice de stat – 200,0 mil. lei;

- ✓ mijloace din vânzarea activelor băncilor aflate în procedura de lichidare - 200,0 mil. lei;

- ✓ rambursarea împrumuturilor recreditate de către bugetele locale - 54,2 mil. lei;

- ✓ *împrumuturi recreditate instituțiilor nefinanciare și financiare (net)* – 3170,0 mil. lei, dintre care prin intermediul proiectelor finanțate din surse externe - (-1 254,6) mil. lei și împrumuturile recreditate interne instituțiilor financiare și nefinanciare – 4 424,6 mil. lei. Estimările respective s-au efectuat reieșind din rezultatele analizei situației financiare a beneficiarilor recreditați din surse interne și externe, care au datorii pentru împrumuturi recreditate și includerea rambursării împrumutului din partea BERD pentru recreditarea SA „Energocom” în cadrul proiectului „Securitatea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova” în sumă de 3 316,5 mil. lei (echivalentul a 165,0 mil. euro);

- ✓ acțiuni și alte forme de participare în capital peste hotare - (-90,7) mil. lei, pentru participarea RM în capitalul social al Băncii Internaționale de Reconstrucție

și Dezvoltare - 39,8 mil. lei , al Corporației financiare internaționale - 28,6 mil. lei, al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare - 16,2 mil. lei și al Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei - 6,1 mil. lei;

✓ emisiunea netă a valorilor mobiliare de stat pe piața primară - 8 500,0 mil. lei;

✓ răscumpărarea valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat - (-360,0) mil. lei;

✓ dezafectarea mijloacelor bugetare pentru onorarea garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne - (-10,0) mil. lei (implementarea programului „Prima casă”).

- *Sursele externe*

✓ intrări de împrumuturi externe pentru susținerea bugetului și implementarea proiectelor finanțate din surse externe – 9 500,7 mil. lei (echivalentul a 520,3 mil. dol. SUA);

✓ pentru onorarea obligațiunilor față de creditorii externi vor fi utilizate - (-7 445,8) mil. lei (echivalentul a 407,8 mil. dol. SUA).

Cât privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe în anul 2025, va fi distribuit după cum urmează:

- pentru susținerea bugetului – 5 629,6 mil. lei (echivalentul a 308,3 mil. dolari SUA). În volumul total de împrumuturi sunt preconizate intrări de la: tranșa IV al împrumutului FMI în valoare de 1 082,8 mil. lei (echivalentul a 59,3 mil. dolari SUA) și două tranșe din programul nou susținut de Mecanismul de finanțare pentru reziliență și durabilitate – 1 833,9 mil. lei (echivalentul a 100,43 mil. dolari SUA), Banca Mondială în total în sumă de 1 297,3 mil. lei, inclusiv DPO – 1 278,2 mil. lei (echivalentul a 70,0 mil. dolari SUA), Guvernul Canadei – 518,9 mil. lei (echivalentul a 28,42 mil. dolari SUA), Agenția Franceză de Dezvoltare în sumă de 402,0 mil. lei (echivalentul a 20,0 mil. euro) și 343,4 mil. lei (echivalentul a 17,08 mil. euro) de la Banca Europeană de Investiții în cadrul proiectului de achiziții a locomotivelor și de restructurare a infrastructurii feroviare și 151,3 mil. lei (echivalentul a 7,53 mil. euro) de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;

- pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe - 3 871,1 mil. lei (echivalentul a 212,0 mil. dolari SUA).

Pentru anul 2025, creditorii principali al Guvernului Republicii Moldova vor fi:

➤ Banca Mondială, prin intermediul Agenției Internaționale de Dezvoltare (AID) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, cu 2 947,2 mil. lei (echivalentul a 161,4 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de aproximativ 31,0% din volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ Fondul Monetar Internațional - care va acorda împrumuturi în valoare totală de 2 916,8 mil. lei (echivalentul a 159,7 mil. dolari SUA) ceea ce reprezintă o pondere de aproximativ 30,7% din volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare cu 1 398,3 mil. lei (echivalentul a 76,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 14,7% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ Banca Europeană de Investiții cu 1 146,7 mil. lei (echivalentul a 62,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 12,1% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ Guvernul Canadei cu 518,9 mil. lei (echivalentul a 28,4 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 13,4% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ Agenția Franceză pentru Dezvoltare cu 402,0 mil. lei (echivalentul a 22,0 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o pondere de 4,3% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

➤ alți creditori ce vor acorda împrumuturi în valoare cu 170,8 mil. lei (echivalentul a 9,4 mil. dolari SUA) ceea ce reprezintă o pondere de 1,8% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

• Pentru finanțarea deficitului bugetului de stat vor fi utilizate *soldurile mijloacelor bănești la cont* în sumă de 733,3 mil. lei.

5.4. Cheltuielile în cadrul grupelor funcționale principale

5.4.1. Servicii de stat cu destinație generală

Pentru grupa funcțională „Servicii de stat cu destinație generală” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 13 645,4 mil. lei sau 16,0% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	12 611,3	12 181,6	13 645,4	1 463,8	112,0
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>			29,2	29,2	
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	15,6	14,8	16,0	1,1	x
cheltuieli curente	11 871,8	11 823,1	13 177,7	1 354,6	111,5
cheltuieli capitale	739,5	358,5	467,7	109,2	130,5

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Resurse total,	12 611,3	12 181,6	13 645,4	1 463,8	112,0
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	12 367,1	11 877,0	13 223,4	1 346,4	111,3
venituri colectate	146,2	173,5	145,9	-27,6	84,1
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	98,0	131,1	276,1	145,0	210,6

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 1 463,8 mil. lei sau circa 12,0%, iar față de executat în anul 2023 - de 1 034,1 mil. lei sau circa 8,2 la sută.

Unul din obiectivele de bază care a determinat volumul de alocații pentru grupa dată este îmbunătățirea gestionării autorităților administrației publice și asigurarea prestării unor servicii publice de calitate.

Cheltuielile incluse în proiect pentru anul 2025 au fost estimate reieșind din *prioritățile strategice ale sectorului*:

- modernizarea modului de organizare și funcționare a autorităților publice prin implementarea reformei administrației publice;
- modernizarea serviciilor publice și digitalizarea sectorului public;
- coordonarea și monitorizarea activităților de integrare europeană la nivel național;
- îmbunătățirea managementului electoral, modernizarea și automatizarea proceselor electorale;
- consolidarea managementului în domeniul finanțelor publice;
- controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public;
- fortificarea mecanismului de cooperare cu diaspora;
- mobilizarea eforturilor pentru avansare în procesul de reglementare transnistreană;
- consolidarea sistemului statistic național și alinierea la standardele europene în domeniul statisticii;
- prelucrarea, analiza și desiminarea rezultatelor recensământului populației din 2024;
- completarea rezervelor materiale ale statului, crearea stocurilor minime de urgență a produselor petroliere;
- activitățile de garantare a drepturilor omului și libertăților fundamentale;
- controlul averii, intereselor personale, regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor;
- consolidarea relațiilor interetnice și asigurarea drepturilor minorităților naționale;

- extinderea relațiilor cu partenerii strategici de dezvoltare și sporirea eficienței activității serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotarele țării.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 3 286,2 mil. lei sau 24,1%, iar 10 359,2 mil. lei sau 75,9% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare și alte activități cu caracter sectorial, principalele fiind:*

- implementarea tehnologiilor informaționale în sectorul public prin intermediul IP Agenția Guvernare Electronică și IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică - 104,6 mil. lei, cu o reducere de 1,1 mil. lei față de precizat 2024;

- fondul de amalgamare voluntară a localităților în cadrul Reformei administrației publice - 91,7 mil. lei, cu o majorare de 88,7 mil. lei față de precizat 2024;

- rezervele materiale ale statului - 170,1 mil. lei, cu o majorare de 4,9 mil. lei față de precizat 2024;

- lucrări statistice - 81,5 mil. lei, cu o majorare de 5,6 mil. lei față de precizat 2024;

- organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare - 161,9 mil. lei;

- votul prin corespondență - 12,0 mil. lei;

- alegeri în autoritățile publice locale - 9,0 mil. lei;

- finanțarea partidelor politice - 62,2 mil. lei, cu o creștere de 8,2 mil. lei față de precizat 2024;

- activități de susținere a diasporei - 4,0 mil. lei cu diminuare de 1,3 mil. lei față de precizat 2024;

- implementarea Programului Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3 - 10,0 mil. lei;

- activități de reintegrare a țării - 15,0 mil. lei;

- prelucrarea, analiza și desiminarea rezultatelor recensământului populației din 2024 - 5,7 mil. lei;

- activități aferente instituțiilor de cercetare și inovare - 189,2 mil. lei, cu o reducere de 1,8 mil. lei față de precizat 2024;

- promovarea imaginii țării și consolidarea relațiilor externe prin intermediul valorificării potențialului de membru în cadrul organizațiilor internaționale - 54,0 mil. lei, cu o diminuare de 2,5 mil. lei față de precizat 2024;

- transferuri pentru susținerea financiară a unităților administrativ-teritoriale - 2 838,8 mil. lei, cu o majorare de 46,9 mil. lei față de precizat 2024;

- serviciul datoriei de stat - 4 674,6 mil. lei, cu o majorare de 220,3 mil. lei față de precizat 2024;

- implementarea a 2 proiecte de investiții capitale (restaurarea sediului Serviciului Fiscal de Stat și a Oficiului Avocatului Poporului) - 75,0 mil. lei, cu o majorare de 71,9 mil. lei față de precizat 2024;

- implementarea a 9 proiecte finanțate din surse externe (inclusiv investiții capitale) - 276,1 mil. lei, cu o majorare de 145,0 mil. lei față de precizat 2024, principalele fiind proiectul „Modernizarea serviciilor guvernamentale”, „Consolidarea gestionării riscurilor de dezastre și reziliența climatică în Moldova”, „Conectivitate rurală Moldova”, „Consolidarea sistemului informațional de achiziții publice” și „Programul – cadru al UE pentru cercetare și inovare – Orizont 2020”;

- cheltuieli de personal centralizate pentru implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar - 380,0 mil. lei;

- acțiuni cu caracter general (comisioane bancare, achitarea documentelor executorii, servicii de evaluare a ratingului Republicii Moldova) - 243,8 mil. lei;

- fondurile de rezervă și intervenție ale Guvernului - 400,0 mil. lei;

- gestionarea potențialelor riscuri fiscale - 600,0 mil lei, destinate atenuării șocului în caz de o posibilă majorare a prețurilor la energia electrică. Aceste alocații vor fi repartizate conform mecanismelor stabilite de Guvern și vor viza acordarea suplimentară a resurselor financiare instituțiilor bugetare și instituțiilor publice, compensațiilor unor categorii de populație în eventualitatea majorării prețurilor la energie electrică, în funcție de nivelul de majorare a tarifelor.

5.4.2. Apărare națională

Pentru grupa funcțională „Apărare națională” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 1 763,8 mil. lei sau 2,1% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli, total	1 512,3	1 762,1	1 763,8	1,7	100,1
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,9</i>	<i>2,1</i>	<i>2,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	810,4	1 011,6	1 056,0	44,4	104,4
cheltuieli capitale	701,9	750,5	707,8	-42,7	94,3
Resurse total,	1 512,3	1 762,1	1 763,8	1,7	100,1
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	1 499,4	1 742,3	1 744,8	2,5	100,1
venituri colectate	8,7	8,8	8,7	-0,1	98,9
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	4,2	11,0	10,3	-0,7	93,6

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 1,7 mil. lei sau circa 0,1%, iar față de executat în anul 2023 - de 251,5 mil. lei sau circa 16,6 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 59,1 mil. lei pentru:*
 - politici salariale noi promovate începând cu 01 ianuarie 2025 - 20,7 mil. lei;
 - formarea profesională a angajaților - 12,5 mil. lei;
 - asigurarea cu hrană a militarilor în termen și pe contract - 10,2 mil. lei;
 - dezvoltarea bazei tehnico-materiale - 8,1 mil. lei;
 - procurarea combustibilului - 3,5 mil. lei;
 - indemnizații la încetarea acțiunii contractului de muncă - 3,1 mil. lei;
 - solda militarilor în termen - 1,0 mil. lei.
- *reduceri de alocații în sumă de 57,4 mil. lei pentru:*
 - investiții capitale - 51,0 mil. lei;
 - deplasări de serviciu - 6,4 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2025 vor fi în derulare 2 proiecte finanțate din surse externe, cu un volum total de alocații în sumă de 10,3 mil. lei.

5.4.3. Ordine publică și securitate națională

Pentru grupa funcțională „Ordine publică și securitate națională” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 7 914,0 mil. lei sau 9,3% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	6 682,2	7 200,1	7 914,0	713,9	109,9
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	8,3	8,8	9,3	0,5	x
cheltuieli curente	6 194,1	6 857,7	7 173,6	315,9	104,6
cheltuieli capitale	488,1	342,4	740,4	398,0	216,2
Resurse total,	6 682,2	7 200,1	7 914,0	713,9	109,9
<i>dintre care transferuri primite între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>	4,1	1,3	13,0	11,7	433,3
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	6 455,5	6 995,1	7 425,5	430,4	106,2
venituri colectate	91,3	107,2	103,8	-3,4	96,8
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	135,4	97,8	384,7	286,9	393,4

Ținând cont de majorările și diminuările în sector, în anul 2025 se prevede o majorare a alocațiilor de 713,9 mil. lei sau circa 9,9%, comparativ cu precizat 2024, iar față de executat în anul 2023 - de 1 231,8 mil. lei sau circa 18,4 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 750,8 mil. lei pentru:*
 - politici salariale noi promovate începând cu 01 ianuarie 2025 - 244,1 mil. lei;
 - formarea profesională a angajaților din organele afacerilor interne - 7,3 mil. lei;
 - reparații capitale - 16,5 mil. lei;
 - indemnizații la încetarea acțiunii contractului de muncă - 7,8 mil. lei;
 - consolidarea bazei tehnico - materiale a instituțiilor din domeniile justiției și ordinii publice - 251,6 mil. lei, inclusiv din proiecte finanțate din surse externe – 216,3 mil. lei;
 - investiții capitale - 144,7 mil. lei;
 - achiziționarea combustibilului - 23,6 mil. lei;
 - asigurarea majorării normelor de alimentare pentru persoanele deținute în instituțiile penitenciare - 15,5 mil. lei;
 - asigurarea cu uniformă a colaboratorilor din domeniul ordinii publice - 25,1 mil. lei;
 - asigurarea cu burse a audienților INJ urmare a majorării salariului mediu pe economie - 1,5 mil. lei;
 - asigurarea activității curente a instituțiilor din domeniile justiției, ordinii publice și securității naționale - 13,1 mil. lei .
- *reduceri de alocații în sumă de 36,9 mil. lei pentru:*
 - deplasări de serviciu - 2,3 mil. lei;
 - implementarea sistemelor informaționale - 8,5 mil. lei;
 - reparații curente - 13,8 mil. lei;
 - stocurilor de materiale circulante - 12,3 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2025 vor fi în derulare 24 *proiecte finanțate din surse externe* cu un volum total de alocații de 384,7 mil. lei.

5.4.4. Servicii în domeniul economiei

Pentru grupa funcțională „Servicii în domeniul economiei” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 9 170,9 mil. lei sau 10,7% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	8 960,4	9 175,7	9 170,9	-4,8	99,9
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>11,1</i>	<i>11,2</i>	<i>10,7</i>	<i>-0,4</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	5 760,4	5 759,5	5 717,2	-42,3	99,3
cheltuieli capitale	3 200,0	3 416,2	3 453,7	37,5	101,1
Resurse total,	8 960,4	9 175,7	9 170,9	-4,8	99,9
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	6 917,4	6 648,4	6 408,7	-239,7	96,4
venituri colectate	304,5	425,1	499,2	74,1	117,4
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	1 738,5	2 102,2	2 263,0	160,8	107,6

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o micșorare de 4,8 mil. lei sau circa 0,1%, iar față de executat în anul 2023 se atestă o majorare de 210,5 mil. lei sau circa 2,3 la sută.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 1 038,3 mil. lei sau 11,3%, dintre care cheltuieli de personal 887,8 mil. lei, iar 8 132,6 mil. lei sau 88,7% pentru *programe de dezvoltare a ramurii*.

Principalele *programe de dezvoltare* includ:

Domaniul Transport - 4 147,4 mil. lei

- fondul rutier - 2 646,8 mil. lei, dintre care 1 698,2 mil. lei pentru reparația și întreținerea drumurilor naționale și 948,6 mil. lei pentru întreținerea drumurilor locale, gestionate de către autoritățile publice locale de nivelul II.

Totodată, în anul 2025 vor fi în derulare 7 *proiecte finanțate din surse externe* cu un volum de alocații de 1 351,6 mil. lei.

Domaniul Agricultură - 3 132,5 mil. lei, destinate pentru:

- fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural - 1 700,0 mil. lei;

- dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie și horticultură - 439,4 mil. lei, dintre care, cele mai importante sunt:

- protecție antigrindină - 125,7 mil. lei;
- proiectul „Modernizarea mașinilor și echipamentelor agricole” - 176,6 mil. lei;

- proiectul „Asigurarea fermierilor cu fertilizanți” - 45,0 mil. lei;
- proiectul „Livada Moldovei” - 41,1 mil. lei;
- contribuția la proiecte finanțate din surse externe - 15,7 mil. lei;
- servicii de extensiune rurală - 3,2 mil. lei.
- creșterea și sănătatea animalelor - 134,0 mil. lei;
- securitatea alimentară - 136,0 mil. lei;
- amenajarea, regenerarea, extinderea și protecția fondului forestier național - 307,0 mil. lei;
- dezvoltarea ariilor naturale protejate de stat - 10,0 mil. lei;
- dezvoltarea viticulturii și vinificației - 53,9 mil. lei;
- sisteme de irigare și desecare - 7,0 mil. lei;
- conservarea și sporirea fertilității solului - 7,3 mil. lei.

Concomitent, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 26,0 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestiuie, și anume Instituția Publică „Centrul Național Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor”.

În acest domeniu în anul 2025 vor fi în derulare 6 *proiecte finanțate din surse externe* cu un volum de alocații de 528,1 mil. lei.

Domeniul Energetic - 485,8 mil. lei, destinate pentru:

- implementarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul rezidențial - 312,1 mil. lei;
- contribuția guvernului la proiectele finanțate din surse externe - 42,0 mil. lei;
- fondul de dezvoltare regională și locală - 20,0 mil. lei;
- fondul pentru eficiență energetică - 3,2 mil. lei.

Tot aici, vor fi în derulare 8 *proiecte finanțate din surse externe* cu un volum de alocații de 78,1 mil. lei.

Domeniul Servicii economice generale - 996,3 mil. lei, destinate pentru:

- susținerea de către stat a întreprinderilor mici și mijlocii - 176,0 mil. lei, dintre care;
- programul de re tehnologizare și eficiență energetică - 50,0 mil. lei;
- programul de atragere a remitențelor în economie PARE 1+2 - 20,0 mil. lei;
- programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora - 30,0 mil. lei;
- programul de suport a digitalizării IMM - 25,0 mil. lei;
- programul femeii în afaceri - 16,0 mil. lei;
- programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii - 10,0 mil. lei;
- programul „START pentru TINERI: o afacere durabilă la tine acasă” - 10,0 mil. lei;

- fondul de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii - 15,0 mil. lei.
- fondul de dezvoltare regională și locală - 140,0 mil. lei;
- programe în domeniul cercetărilor științifice aplicative în economie - 318,6 mil. lei;
- programul privind subvenționarea locurilor de muncă - 20,0 mil. lei;
- activități de susținere a exporturilor - 24,0 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 39,2 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestiune, inclusiv pentru:

- Instituția Publică Centrul Național de Acreditare din Republica Moldova (MOLDAC) - 3,0 mil. lei;
- Instituția Publică Institutul Național de Metrologie - 12,9 mil. lei;
- Instituția Publică Institutul de Standardizare din Moldova - 5,2 mil. lei.

Tot aici, vor fi în derulare 2 proiecte finanțate din surse externe cu un volum de alocații de 204,2 mil. lei.

Domeniul Comunicații - 31,4 mil. lei, dintre care pentru asigurarea furnizării multiplexului de televiziune/radiodifuziune digitală terestră 20,0 mil. lei.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 380,3 mil. lei pentru:*
 - fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial - 70,2 mil. lei;
 - susținerea unor categorii de populație în scopul reducerii vulnerabilității energetice - 21,9 mil. lei;
 - fondul pentru dezvoltare regională și locală - 18,0 mil. lei, în legătură cu redistribuirea alocațiilor între grupe funcționale;
 - proiecte finanțate din surse externe - 160,7 mil. lei;
 - asigurarea cheltuielilor de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 75,3 mil. lei, inclusiv 23,1 mil. lei pentru personalul din autoritățile la autogestiune;
 - programul de susținere a afacerilor cu potențial înalt de creștere și internaționalizare a acestora - 20,0 mil. lei;
 - fondul de garantare a afacerilor în sectorul rural - 10,0 mil. lei;
 - programul de atragere a remitențelor în economie - 2,0 mil. lei;
 - crearea business incubatoarelor - 2,2 mil. lei.
- *reduceri de alocații în sumă de 385,1 mil. lei pentru:*
 - fondul rutier - 218,8 mil. lei;
 - programul național de împădurire/reabilitare - 61,1 mil. lei;
 - susținerea de către stat a întreprinderilor mici și mijlocii - 105,2 mil. lei.

Totodată, în contextul politicii agricole comune a UE pentru anii 2023-2027 se pune un mare accent pe egalitatea de gen ca problemă transversală, sprijinind participarea femeilor în agricultură, în procesul decizional și în dezvoltarea rurală. Strategia Națională de dezvoltare agricolă și rurală 2023-2030 prin obiectivele sale țintește creșterea numărului de afaceri inițiate de tineri, femei și migrați în mediul rural pentru o mai buna susținere a dezvoltării socio-economice rurale durabile.

Astfel, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare propune intervenții sensibile la dimensiunea de gen începând cu anul bugetar 2025 la subprogramul „Subvenționarea producătorilor agricoli” cu stabilirea unui obiectiv distinct ce abordează decalajul de gen „Evaluare anuală a rezultatelor și eficienței măsurilor promovate prin prisma abordării decalajelor de gen din cadrul programului pentru ultimul an bugetar finalizat” prin reflectarea a 8 indicatori de performanță, și anume:

- raport elaborat privind evaluarea anuală a măsurilor promovării politicilor prin prisma abordării disparităților de gen;
- numărul beneficiarilor femei de subvenții complementare;
- numărul beneficiarilor femei de subvenții pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER;
- valoarea plăților directe acordate afacerilor administrate de femei;
- valoarea subvențiilor pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER administrate de femei;
- numărul beneficiarilor de subvenții administrate de femei pentru încheierea contractelor de asigurări;
- valoarea subvențiilor în avans alocate către autoritățile publice locale administrate de femei primari;
- numărul beneficiari femei de subvenții pe investiții.

5.4.5. Protecția mediului

Pentru grupa funcțională „Protecția mediului” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 798,3 mil. lei sau 0,9% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	385,1	573,7	798,3	224,6	139,1
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>0,5</i>	<i>0,7</i>	<i>0,9</i>	<i>0,2</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	279,4	431,2	485,6	54,4	112,6
cheltuieli capitale	105,7	142,5	312,7	170,2	219,4
Resurse total,	385,1	573,7	798,3	224,6	139,1

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
<i>dintre care transferuri primite între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>			16,3	16,3	
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	367,7	439,2	586,0	146,8	133,4
venituri colectate	7,5	7,8	9,0	1,2	115,4
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	9,9	126,7	203,3	76,6	160,5

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 224,6 mil. lei sau circa 39,1%, iar față de executat în anul 2023 - de 413,2 mil. lei sau circa de peste două ori.

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 186,3 mil. lei sau 23,3%, iar 612,0 mil. lei sau 76,7% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- fondul național pentru mediu - 160,0 mil. lei;
- protecția și gestionarea resurselor de apă, a inundațiilor și secetelor, proiecte de reparație și întreținere a digurilor de protecție/barajelor lacurilor de acumulare/iazurilor - 108,0 mil. lei;
- dezvoltarea și consolidarea sistemului național de cercetare și inovare - 133,6 mil. lei;
- proiecte finanțate din surse externe - 203,3 mil. lei (10 proiecte finanțate din surse externe din domeniile: *managementul integrat al deșeurilor și a substanțelor chimice; protecția și conservarea biodiversității; atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.*).

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 224,6 mil. lei pentru:*
 - fondul național pentru mediu - 97,2 mil. lei;
 - proiecte finanțate din surse externe - 76,6 mil. lei;
 - restabilirea cheltuielilor pentru organizarea proiectelor de cercetare efectuate în bază de concurs (teme și proiecte independente pentru tineri savanți, programe tehnico-științifice internaționale, de transfer tehnologic) - 17,5 mil. lei;
 - asigurarea cheltuielilor de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar pentru personalul din autoritățile la autogestiune - 15,4 mil. lei;
 - asigurarea cheltuielilor de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar pentru personalul din instituțiile bugetare - 10,6 mil. lei;

- elaborarea Sistemelor informaționale (Agenția de Mediu) - 5,0 mil. lei;
- cheltuieli curente pentru întreținerea instituțiilor bugetare - 2,3 mil. lei.

5.4.6. Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale

Pentru grupa funcțională „*Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale*” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 736,3 mil. lei sau 0,9% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+,-)	%
Cheltuieli, total	1 486,2	604,2	736,3	132,1	121,9
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,9</i>	<i>0,1</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	1 261,8	243,7	38,6	-205,1	15,8
cheltuieli capitale	224,4	360,5	697,7	337,2	193,5
Resurse total,	1 486,2	604,2	736,3	132,1	121,9
<i>dintre care transferuri primite între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>			<i>1,2</i>	<i>1,2</i>	
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	1 346,7	486,6	512,1	25,5	105,2
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	139,5	117,6	224,2	106,6	190,6

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 132,1 mil. lei sau circa 21,9%, iar față de executat în anul 2023 se atestă o micșorare de 749,9 mil. lei sau circa 50,5 la sută.

Alocațiile prevăzute pentru grupa dată sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- fondul național de dezvoltare regională și locală - 496,5 mil. lei;
- fondul național pentru mediu - 15,0 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2025 vor fi în derulare *5 proiecte finanțate din surse externe* cu un volum de alocații în sumă de 224,1 mil. lei.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 165,0 mil. lei pentru:*

- fondul național pentru dezvoltare regională și locală - 57,4 mil. lei;
- proiectul „Securitatea aprovizionării cu apă și canalizare în Moldova” - 53,8 mil. lei;
- proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” - 30,2 mil. lei;

- proiectul „Locuințe publice III” - 22,1 mil. lei;
- proiectul „Consolidarea gestionării riscurilor de dezastre și reziliență climatică în Moldova” - 1,2 mil. lei.
- *reduceri de alocații în sumă de 32,9 mil. lei în legătură cu/la:*
 - redistribuirea alocațiilor Fondului Național pentru Mediu între grupe funcționale - 32,2 mil. lei;
 - proiectul „Construcția locuințelor sociale II” - 0,7 mil. lei.

5.4.7 Ocrotirea sănătății

Pentru grupa funcțională „Ocrotirea sănătății” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 9 283,8 mil. lei sau 1,3% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli, total	8 922,3	9 251,5	9 283,8	32,3	100,3
<i>dintre care transferuri acordate între instituțiile din cadrul bugetului de stat</i>	<i>4,1</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>		100,0
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>11,1</i>	<i>11,3</i>	<i>10,9</i>	<i>-0,4</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	8 187,7	8 447,1	8 907,7	460,6	105,5
cheltuieli capitale	734,6	804,4	376,1	-428,3	46,8
Resurse total,	8 922,3	9 251,5	9 283,8	32,3	100,3
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	8 149,5	8 346,5	8 834,4	487,9	105,8
venituri colectate	204,5	240,8	241,1	0,3	100,1
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	568,3	664,2	208,3	-455,9	31,4

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 851,5 mil. lei, iar 1 914,3 mil. lei sau 20,6% sunt destinate pentru *programe de dezvoltare a ramurii, principalele fiind:*

- programe de sănătate cu destinație specială - 340,0 mil. lei (cu 10,4 mil. lei mai mult față de precizat 2024);
- proiectul de susținere a Consiliului Național de Coordonare TB/SIDA - 1,1 mil. lei;
- programul de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, al infecțiilor cu transmitere sexuală și al tuberculozei în Moldova - 134,7 mil. lei (cu 8,5 mil. lei mai mult față de precizat 2024);

- asistența medicală specializată de ambulatoriu, reabilitare și recuperare - 143,2 mil. lei (cu 22,4 mil. lei mai mult față de precizat 2024);

- servicii de sănătate publică și supravegherea sănătății publice - 345,4 mil. lei (cu 33,9 mil. lei mai mult față de precizat 2024);

- managementul medicamentelor și dispozitivelor medicale - 55,3 mil. lei, inclusiv pentru Programul „Farmacie în comuna ta” 5,0 mil. lei (cu 2,2 mil. lei mai mult față de precizat 2024);

- cercetări științifice aplicate în domeniul sănătății publice și serviciilor medicale, în direcția strategică „Sănătate și biomedicina” - 51,0 mil. lei (cu 3,0 mil. lei mai mult față de precizat 2024).

Dezvoltarea și modernizarea instituțiilor în domeniul ocrotirii sănătății - 294,9 mil. lei (cu 434,9 mil. lei mai puțin față de precizat 2024), inclusiv:

- investiții capitale în active materiale în curs de execuție - 21,0 mil. lei (cu 4,9 mil. lei mai puțin față de precizat 2024);

- consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor medico-sanitare publice pentru care Ministerul Sănătății are calitatea de fondator - 201,4 mil. lei;

- modernizarea sectorului spitalicesc - 2,5 mil. lei;

- construcția spitalului regional „Bălți” - 20,0 mil. lei;

- modernizarea și îmbunătățirea serviciilor de reabilitare - 50,0 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget pentru anul 2025, sunt incluse alocații pentru transferurile de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM) și constituie 7 328,1 mil. lei sau 78,9% din alocațiile prevăzute la grupa dată.

De asemenea, comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 32,3 mil. lei sau circa 0,3%, iar față de executat în anul 2023 - de 361,5 mil. lei sau circa 4,1 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

• *majorări de alocații în sumă de 548,7 mil. lei pentru:*

- transferuri de la bugetul de stat către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală - 328,7 mil. lei;

- consolidarea bazei tehnico-materiale - 140,0 mil. lei;

- asigurarea cheltuielilor de personal generate de implementarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar (politici trecătoare) - 52,0 mil. lei;

- asigurarea activității instituțiilor medicale - 19,2 mil. lei;

- procurarea automobilului specializat, pentru necesitățile Centrului Național de Transfuzie a Sângelui - 2,4 mil. lei;

- reparația sediilor - 6,4 mil. lei (Centrului de Medicină legală - 5,0 mil. lei, Centrului Național de Transfuzie a Sângelui - 1,4 mil. lei).
- *reduceri de alocații în sumă de 516,4 mil. lei, în legătură cu/la:*
 - trecerea în subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale a Centrelor Ftiziopneumologice de Reabilitate pentru Copii din Cornești și Târnova - 41,5 mil. lei ;
 - implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 451,5 mil. lei, ca urmare a finalizării unor proiecte, precum și ținând cont de gradul de valorificare a resurselor;
 - economii identificate în cadrul programelor, reieșind din executarea efectivă a cheltuielilor - 12,4 mil. lei;
 - investiții capitale - 11,0 mil. lei.

5.4.8. Cultură, sport, tineret, culte și odihnă

Pentru grupa funcțională „Cultură, sport, tineret, culte și odihnă” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 1 581,4 mil. lei sau 1,9% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli, total	1 313,7	1 505,5	1 581,4	75,9	105,0
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>	<i>1,9</i>	<i>0,1</i>	<i>x</i>
cheltuieli curente	1 242,7	1 446,2	1 546,4	100,2	106,9
cheltuieli capitale	71,0	59,3	35,0	-24,3	59,0
Resurse total,	1 313,7	1 505,5	1 581,4	75,9	105,0
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	1 282,5	1 488,8	1 563,9	75,1	105,0
venituri colectate	11,7	16,5	14,5	-2,0	87,9
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	19,5	0,2	3,0	2,8	1 500,0

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 313,2 mil. lei sau 19,8%, dintre care cheltuieli de personal 245,7 mil. lei, iar 1 268,2 mil. lei sau 80,2% sunt destinate pentru *programe de activități/măsuri cu caracter ramural*.

Principalele *programe de activități/măsuri cu caracter ramural* includ:

Domeniul „Sport” - 583,4 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- desfășurarea Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale - 67,0 mil. lei;

- acordarea premiilor sportivilor pentru performanțele deosebite obținute la competițiile sportive - 37,0 mil. lei;
- acordarea burselor sportivilor de performanță - 31,0 mil. lei;
- asigurarea compensațiilor bănești pentru cadrele didactice din învățământul general - 5,1 mil. lei;
- realizarea activităților legate de prevenirea și combaterea dopajului în sport - 3,7 mil. lei;
- realizarea proiectelor de investiții capitale - 2,5 mil. lei.

Transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către autoritățile publice locale pentru finanțarea activității școlilor sportive constituie 425,2 mil. lei sau 26,9% din total pe grupă.

Domeniul „Tineret” - 25,3 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- programe/proiecte pentru organizații de tineret - 18,0 mil. lei;
- dezvoltarea activităților de tineret - 6,5 mil. lei.

Domeniul „Cultură” - 437,1 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- acordarea indemnizației de merit pentru oamenii de creație - 37,2 mil. lei, (pentru 250 persoane);
- implementarea Fondului național al culturii - 31,0 mil. lei;
- susținerea proiectelor cinematografice și a altor genuri de activitate - 15,1 mil. lei;
- continuarea proiectelor de investiții capitale în curs de execuție - 14,0 mil. lei;
- susținerea și promovarea activităților culturale - 12,9 mil. lei;
- realizarea Programului „Diplomație culturală” - 6,0 mil. lei;
- realizarea Programului național „Voucher cultural” - 5,0 mil. lei;
- realizarea Programului „Europa Creativă” - 2,0 mil. lei;
- implementarea Programului Național „Cluburile de lectură” - 1,5 mil. lei;
- acordarea Premiului Național pentru contribuția substanțială cu impact considerabil la dezvoltarea societății, științei, tehnologiilor, culturii, artei și a sportului - 1,1 mil. lei;
- implementarea Programului de investiții în domeniul producției de film și alte opere audiovizuale - 1,0 mil. lei;
- asigurarea activităților de informare și comunicare a Ministerului Culturii - 0,5 mil. lei.

Concomitent, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 318,6 mil. lei pentru susținerea/subvenționarea instituțiilor publice la autogestiune, inclusiv pentru:

- susținerea activității teatrelor, ciroului și organizațiilor concertistice - 317,0 mil. lei;

- Instituția Publică „Muzeul de istorie a evreilor din Republica Moldova” - 1,6 mil. lei.

Totodată, în anul 2025 va fi derulat proiectul „Programe de Participare a Comisiei Naționale pentru UNESCO” cu un volum de alocații de 3,0 mil. lei, din contul grantului extern pentru promovarea și încurajarea expresiei culturale în societate.

Domeniul „Tele-radio și presă” - 222,4 mil. lei, destinate implementării următoarelor măsuri:

- implementarea Fondului pentru subvenționarea mass-mediei - 5,5 mil. lei;
- asigurarea controlului asupra instituțiilor în domeniul audiovizualului - 2,8 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații în sumă totală de 214,1 mil. lei pentru subvenționarea instituțiilor publice la autogestiune, inclusiv pentru:

- Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” - 210,7 mil. lei;

- Instituțiile Publice „Publicația periodică revista lunară „Noi”, „Publicația periodică revista „Alunelul”” și „Publicația periodică săptămânalul „Florile Dalbe”” - 3,4 mil. lei.

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o majorare de 75,9 mil. lei sau circa 5,0%, iar față de executat în anul 2023 - de 267,7 mil. lei sau circa 20,4 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

• *majorări de alocații în sumă de 129,5 mil. lei pentru:*

- asigurarea cheltuielilor de personal generate de modificarea cadrului normativ - 50,7 mil. lei, dintre care 26,8 mil. lei pentru școlile sportive finanțate din transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale și 14,6 mil. lei pentru teatrele, circurile și organizațiile concertistice în care Ministerul Culturii are calitatea de fondator;

- indexarea volumului subvențiilor acordate din bugetul de stat pentru furnizori publici de servicii media - 24,9 mil. lei;

- deschiderea secțiilor sportive noi și înființarea a 2 școli sportive în subordinea autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea, finanțate din transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 14,2 mil. lei;

- implementarea Fondului național al culturii - 8,9 mil. lei;

- desfășurarea Calendarului acțiunilor sportive naționale și internaționale - 5,8 mil. lei;
- implementarea Fondului pentru subvenționarea mass-mediei - 5,5 mil. lei;
- realizarea proiectelor de investiții capitale - 5,5 mil. lei;
- acordarea premiilor sportivilor pentru performanțele deosebite obținute la competițiile sportive - 4,5 mil. lei;
- susținerea proiectelor cinematografice - 4,3 mil. lei;
- implementarea proiectului finanțat din surse externe - 2,8 mil. lei;
- indexarea indemnizațiilor de merit persoanelor de creație - 2,1 mil. lei;
- dotarea bazei tehnico-materiale (inventar și echipament sportiv) - 0,3 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 53,6 mil. lei, în legătură cu optimizarea cheltuielilor instituționale, dintre care 19,0 mil. lei sunt cheltuielile de o singură dată.*

5.4.9. Învățământ

Pentru grupa funcțională „Învățământ” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 19 856,9 mil. lei sau 23,2% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli, total	17 476,0	18 590,2	19 856,9	1 266,7	106,8
<i>Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	21,6	22,6	23,2	0,6	x
cheltuieli curente	17 211,5	18 202,8	19 421,5	1 218,7	106,7
cheltuieli capitale	264,5	387,4	435,4	48,0	112,4
Resurse total,	17 476,0	18 590,2	19 856,9	1 266,7	106,8
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	17 318,1	18 227,9	19 491,3	1 263,4	106,9
venituri colectate	22,9	29,3	27,8	-1,5	94,9
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	135,0	333,0	337,8	4,8	101,4

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 780,6 mil. lei sau 3,9%, iar 3 463,6 mil. lei sau 17,4% sunt destinate pentru *programe de activități/măsuri cu caracter ramural*.

Principalele *programe de activități/măsuri cu caracter ramural* includ:

- Planul (Comanda de Stat) pentru pregătirea cadrelor de specialitate - 2456,4 mil. lei, inclusiv granturi acordate - 44,6 mii lei;

- asigurarea cu burse a elevilor, studenților și altor persoane din instituțiile de învățământ - 405,9 mil. lei;
- implementarea a patru proiecte finanțate din surse externe - 337,8 mil. lei;
- asigurarea alimentării elevilor din instituțiile de învățământ liceal și profesional tehnic secundar din subordinea Ministerului Educației și Cercetării - 61,6 mil. lei;
- asigurarea elevilor cu manuale școlare - 60,8 mil. lei;
- renovarea și dotarea infrastructurii pentru educația ante preșcolară din Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală - 45,0 mil. lei;
- implementarea proiectelor de renovare/construcției a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal - 26,2 mil. lei;
- desfășurarea examenelor de absolvire - 22,7 mil. lei;
- susținerea elevilor dotați - 13,9 mil. lei;
- asigurarea funcționării limbilor - 13,1 mil. lei;
- realizarea proiectelor de investiții capitale - 11,0 mil. lei;
- cotizații la organisme internaționale - 3,9 mil. lei;
- curriculum școlar - 3,4 mil. lei;
- organizarea odihnei de vară pentru copii - 1,9 mil. lei.

Totodată, în proiectul de buget sunt incluse alocații pentru *transferurile cu destinație specială* de la bugetul de stat către autoritățile publice locale pentru finanțarea instituțiilor de învățământ în volum de 15 612,7 mil. lei sau 78,6% din totalul alocațiilor prevăzute pentru grupa dată.

Ținând cont de majorările și diminuările în sector, în anul 2025 se prevede o majorare de 1 266,7 mil. lei sau circa 6,8% comparativ cu precizat 2024, iar față de executat în anul 2023 - de 2 380,9 mil. lei sau circa 13,6 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 1 459,4 mil. lei pentru:*
 - asigurarea cheltuielilor de personal generate de modificarea cadrului normativ - 910,2 mil. lei, inclusiv pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale - 701,0 mil. lei și pentru instituțiile publice de învățământ care funcționează în regim de autogestiune - 178,3 mil. lei;
 - asigurarea alimentației gratuite a elevilor claselor V-IX din instituțiile de învățământ, începând cu 1 septembrie 2025 - 205,8 mil. lei, inclusiv pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 205,4 mil. lei;

- mijloace centralizate în bugetul Ministerului Educației și Cercetării pentru asigurarea sprijinului instituțiilor de învățământ primar și secundar (ciclul I și II) din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea - 150,8 mil. lei;

- asigurarea majorării normelor financiare pentru alimentarea copiilor și elevilor din instituțiile de învățământ - 46,8 mil. lei, inclusiv pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 44,2 mil. lei;

- renovarea și dotarea infrastructurii pentru educația ante preșcolară din Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală - 44,6 mil. lei;

- desfășurarea procesului educațional în cadrul instituțiilor de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 40,2 mil. lei, dintre care 32,8 mil. lei pentru deschiderea grupelor noi în cadrul instituțiilor de educație timpurie și instituțiilor de învățământ extrașcolar;

- majorarea cuantumului burselor elevilor și studenților din instituțiile de învățământ - 22,6 mil. lei;

- crearea Institutului Național de Management Public - 10,0 mil. lei;

- crearea condițiilor adecvate în cadrul instituțiilor de învățământ din subordinea autorităților publice centrale - 8,6 mil. lei;

- organizarea și desfășurarea centralizată a examenelor naționale pentru elevii claselor a IX^a din instituțiile de învățământ - 7,8 mil. lei;

- implementarea proiectelor de investiții capitale - 6,0 mil. lei, inclusiv din contul contribuției Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 5,0 mil. lei;

- implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 4,8 mil. lei;

- acordarea alocațiilor de 1000 lei lunar părinților sau reprezentanților legali ai elevilor pentru creșterea accesului la studii de calitate - 1,0 mil. lei;

- majorarea cuantumului soldei elevilor și studenților din cadrul instituțiilor de învățământ din domeniile militare, securității și ordinii publice - 0,2 mil. lei.

• *reduceri de alocații în sumă de 192,7 mil. lei, în legătură cu/la:*

- reducerea transferurilor cu destinație specială în scopul centralizării mijloacelor respective în bugetul Ministerului Educației și Cercetării - 156,4 mil. lei;

- identificarea economiilor în urma analizei cheltuielilor grupei date - 33,6 mil. lei, inclusiv din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale - 17,0 mil. lei;

- contribuția Guvernului pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe - 2,2 mil. lei;

- reorganizarea Cabinetului Instructiv-Metodic Republican din subordinea Ministerului Sănătății - 0,5 mil. lei.

În grupa dată de cheltuieli în anul 2025 vor fi în derulare 4 proiecte finanțate din surse externe, cu un volum de alocații în sumă de 337,8 mil. lei.

5.4.10. Protecție socială

Pentru grupa funcțională „Protecție socială” în proiectul de buget pentru anul 2025 se prevăd alocații în sumă de 20 727,6 mil. lei sau 24,3% din cheltuielile bugetului de stat.

Cheltuielile și resursele grupei date în anii 2023-2025 se prezintă în tabelul care urmează:

mil. lei

	2023 executat	2024 precizat	2025 proiect	2025 proiect față de 2024 precizat	
				(+, -)	%
Cheltuieli, total	21 381,8	21 271,6	20 727,6	-544,0	97,4
<i>Pondere în totalul cheltuielilor bugetului de stat, %</i>	26,5	25,9	24,3	-1,6	x
cheltuieli curente	21 369,5	21 201,5	20 689,6	-511,9	97,6
cheltuieli capitale	12,3	70,1	38,0	-32,1	54,2
Resurse total,	21 381,8	21 271,6	20 727,6	-544,0	97,4
<i>inclusiv:</i>					
resurse generale	21 168,6	21 122,9	20 633,2	-489,7	97,7
venituri colectate	113,1	59,2	55,6	-3,6	93,9
resurse ale proiectelor finanțate din surse externe	100,1	89,5	38,8	-50,7	43,4

Din alocațiile prevăzute pentru grupa dată, cheltuielile cu caracter instituțional (întreținerea curentă a instituțiilor bugetare) constituie 2 106,9 mil. lei sau 10,2%, iar 1 756,4 mil. lei sau 8,5% sunt destinate pentru *programe de activități/măsuri cu caracter ramural*, principalele fiind:

- acordarea compensațiilor la energie sub formă de plată monetară - 1 445,2 mil. lei;
- susținerea tinerilor specialiști cu studii medicale și farmaceutice, cu studii în medicină veterinară, susținerea cadrelor didactice tinere plasați în câmpul muncii din domeniul educației și culturii - 96,6 mil. lei;
- indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii - 10,0 mil. lei;
- realizarea Programului de stat „Prima casă” - 160,0 mil. lei, care vor acoperi compensațiile destinate beneficiarilor actuali, precum și noilor categorii de beneficiari introduse prin extinderea criteriilor în cadrul proiectului „Prima Casă Plus”;
- măsuri de protecție socială a șomerilor - 34,1 mil. lei;
- acordarea subvențiilor pentru susținerea parțială a activității Asociațiilor Obștești - 10,5 mil. lei;

- subvenții pentru Instituția Publică „Centrul Republican Experimental Protezare, Ortopedie și Reabilitare” - 63,0 mil. lei.

Ponderea cea mai semnificativă sau 86,6% în totalul grupei, constituie transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2025 și se estimează în sumă totală de 17 948,5 mil. lei.

Din transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat 23,4% sau 4 195,1 mil. lei sunt direcționate pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat, sau cu 813,7 mil. lei mai puțin față de aprobat (precizat) 2024. Pentru plata prestațiilor sociale transferurile de la bugetul de stat se estimează în volum de 13 753,4 mil. lei sau 76,7% din transferurile totale pentru anul 2025, sau cu 1 198,9 mil. lei mai mult comparativ cu anul 2024. Modificarea volumului alocațiilor pentru plata prestațiilor sociale este condiționată de modificarea numărului de beneficiari, mărimea media a prestațiilor, precum și unele politici noi, dintre care:

- ✓ majorarea cuantumului alocației lunare de stat cu 250 lei pentru victimele reabilite ale represiunilor politice din perioada anilor 1917 - 1990 - 18,4 mil. lei;

- ✓ majorarea cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului în corelare cu valoarea monetară a coșului minim de bunuri necesare la nașterea copilului, calculată pentru anul precedent de la 20 000,0 lei până la 21350 ,0 lei - 27,9 mil. lei;

- ✓ acordarea compensațiilor la energie sub formă de plată monetară, în baza unui nou mecanism de acordare a compensațiilor pentru consumul de energie - 1445,2 mil. lei;

- ✓ includerea perioadei concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului în vechimea în muncă specială pentru militarii prin contract - 1,8 mil. lei;

- ✓ implementarea prevederilor proiectului de lege cu privire la veteranii de război - 119,2 mil. lei.

Transferurile cu destinație specială către bugetele locale pentru asistența socială au fost estimate în sumă de 261,1 mil. lei, ceea ce constituie cu 7,2 mil. lei mai mult față de precizat 2024, factorul principal care a condiționat această majorare constituie modificarea contingentului de beneficiari.

Comparativ cu alocațiile precizate pentru anul 2024, în anul 2025 se prevede o micșorare a alocațiilor în sumă de 544,0 mil. lei sau circa 2,6%, iar față de executat în anul 2023 - de 654,2 mil. lei sau circa 3,1 la sută.

Factorii principali care au influențat modificarea alocațiilor comparativ cu precizat 2024 sunt:

- *majorări de alocații în sumă de 1 357,1 mil. lei pentru:*

- transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat, pentru plata prestațiilor sociale - 1 198,9 mil. lei;

- întreținerea instituțiilor și serviciilor sociale pentru copii și pentru persoane cu dizabilități - 118,4 mil. lei;

- întreținerea centrelor de prestare a serviciilor sociale nou formate (ca urmare a trecerii în subordinea Ministerului Muncii și Protecției Sociale a Centrelor Ftiziopneumologice de Reabilitate pentru Copii din Cornești și Târnova și IP școala-internat auxiliară Bulboaca) - 39,8 mil lei.

- *reduceri de alocații în sumă de 1 901,1 mil. lei, în legătură cu:*

- reducerea transferurilor curente cu destinație generală de la bugetul de stat către bugetul de asigurări sociale (acoperirea deficitului) - 813,7 mil. lei;

- reducerea alocațiilor acordate din Fondul de vulnerabilitate pentru achitarea facturilor la energie, în legătură cu modificarea mecanismului de acordare a compensațiilor pentru consumul de energie - 862,7 mil. lei;

- identificarea unor economii/rezerve la unele programe de cheltuieli, urmare a analizei nivelului de valorificare a alocațiilor - 202,5 mil. lei, dintre care la programul managementul autorităților administrației centrale - 30,6 mil. lei; servicii specializate de asistenta sociala - 17,1 mil. lei, etc.;

- indexarea depunerilor bănești ale cetățenilor în Banca de Economii - 5,0 mil. lei.

În anul 2025, ținând cont de Programul pentru promovarea și asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova, pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203/2023, în cadrul mai multor subprograme ale Ministerul Muncii și Protecție Socială au fost încorporate obiective și indicatori specifici de gen. Acestea sunt concepute în vederea reducerii inegalităților structurale de gen în domeniul protecției sociale și pieței muncii, beneficiarii cărora sunt copiii, persoanele în situații de risc, persoanele cu dizabilități și victimele violenței.

Aceste obiective se vor realiza prin integrarea perspectivei de gen în procesul bugetar, ca parte a procesului de îmbunătățire a managementului financiar și control al statului prin includerea dimensiunii de gen în obținerea unei alocări de resurse care reflectă prioritățile politice.

De exemplu, *subprogramul „Politici și management în domeniul protecției sociale”* urmărește scopul de a asigura promovarea și implementarea politicilor de protecție socială, inclusiv integrarea perspectivelor de gen în toate politicile și subprogramele de protecție socială, sporind incluziunea și capacitatea de răspuns la nevoile specifice ale femeilor și bărbaților.

Obiectivul propus pentru sensibilitatea la dimensiunea de gen se axează pe instituționalizarea analizei de gen în formularea și evaluarea programelor bugetare, asigurându-se că politicile care au impact asupra bărbaților și femeilor sunt luate în considerare.

Indicatorul care măsoară ponderea politicilor și a cadrului normativ care au integrate perspectiva abordării de gen, urmărește progresele înregistrate în ceea ce privește integrarea dimensiunii de gen în politicile de protecție socială. Țintele pentru acest indicator sunt stabilite să crească progresiv în perioada 2025-2027, de la 5% în 2025, 10% în 2026 și 15% în 2027. Acest indicator urmărește creșterea procentului de politici care integrează perspectivele de gen asigură faptul că inegalitățile de gen sunt abordate în mod activ în toate programele ministerului.

Subprogramul „Protecție a persoanelor în etate” evidențiază măsurile privind asigurarea accesului echitabil la serviciile de protecție socială pentru persoanele în vârstă și cu dezabilități, în special femeile care sunt adesea mai vulnerabile la sărăcie și excluziune socială. Indicatorii de gen ai programului se concentrează pe abordarea nevoilor specifice prin urmărirea accesului, inclusiv și a femeilor la servicii specializate și cu specializare înaltă. Prin monitorizarea ponderii și a numărului de femei beneficiare, programul tinde ca, până în 2027, cel puțin 40 % dintre persoanele care beneficiază de servicii cu specializare înaltă sunt femei, promovând egalitatea de gen în ceea ce privește sprijinul social pentru persoanele în vârstă și cu dezabilități.

5.5. Raporturile dintre bugetul de stat și componentele bugetului public național

5.5.1. Transferurile către bugetele locale

Pentru anul 2025 raporturile între bugetul de stat cu bugetele locale sunt stabilite în baza Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, Codul fiscal nr.1163/1997, Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018, precum și alte acte normative.

Astfel, raporturile dintre bugetul de stat și bugetele locale se rezumă la:

1. transferuri cu destinație generală;
2. transferuri cu destinație specială;
3. transferuri de compensare.

Conform calculelor efectuate pentru anul 2025 volumul total al transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale se cifrează la 20 091,4 mil. lei, dintre care:

- transferuri cu destinație generală - 2 070,1 mil. lei;
- transferurile cu destinație specială - 17 253,2 mil. lei;
- alte transferuri curente cu destinație generală - 719,8 mil. lei;
- transferuri de compensare - 48,3 mil. lei.

Transferuri cu destinație generală

Suma transferurilor cu destinație generală (de echilibrare) de la bugetul de stat către bugetele locale de ambele nivele constituie 2 070,1 mil. lei, având un nivel

de creștere cu 13,3% (242,9 mil. lei) comparativ cu volumul precizat pentru anul 2024.

Transferurile cu destinație generală se efectuează din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale și sunt calculate conform legii, pe bază de formulă distinctă pentru fiecare UAT de nivelul întâi și nivelul al doilea pe baza datelor conform execuției bugetare din anul 2023.

Fondul de susținere financiară a UAT se formează din impozitul pe venitul persoanelor fizice, nealocat sub formă de defalcări la bugetele locale, care pentru anul 2025, conform execuției bugetare din anul 2023, constituie 2 602,5 mil. lei. Totodată, fondul de susținere financiară a UAT a fost suplimentat cu o cotă-parte de 10% din impozitul pe venitul obținut din activitatea de întreprinzător încasat în anul 2023 în volum de 637,0 mil. lei.

Transferuri cu destinație specială

Conform prevederilor Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale se alocă pentru finanțarea:

- a. învățământului preșcolar, primar, secundar-general, special și complementar (extrașcolar);
- b. competențelor delegate autorităților administrațiilor publice locale (în continuare - APL);
- c. infrastructurii drumurilor de interes raional (municipal);
- d. altor măsuri speciale.

Totodată, ținând cont că școlile sportive sunt instituții de învățământ extrașcolar, finanțarea acestora, la fel, se efectuează din contul transferurilor cu destinație specială.

Transferuri cu destinație specială pentru învățământ

Suma transferurilor cu destinație specială pentru instituțiile de învățământ constituie 15 612,7 mil. lei, cu 817,4 mil. lei mai mult comparativ cu suma transferurilor precizate pentru anul 2024.

Calculul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale pentru acoperirea cheltuielilor din *învățământ* pentru anul 2025 a fost efectuat după cum urmează:

1. transferurile cu destinație specială pentru *învățământul preșcolar* pentru fiecare unitate administrativ-teritorială au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2024 pentru nivelul de învățământ respectiv. Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul preșcolar au fost:

- majorate cu cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 335,7 mil. lei;

- majorate cu mijloace financiare pentru deschiderea grupelor noi - 22,4 mil. lei;

- suplimentate cu alocații pentru majorarea normelor financiare pentru alimentarea copiilor din instituțiile de educație timpurie - 27,1 mil. lei;

- majorate întru acoperirea cheltuielilor stringente pentru buna funcționare a instituțiilor de de educație timpurie - 2,6 mil. lei;

- diminuate cu mijloacele financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 4000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației și Cercetării - 0,1 mil. lei;

- ajustate prin cheltuieli de o singură dată - 0,6 mil. lei.

De asemenea, transferurilor cu destinație specială au fost recalulate reieșind din pilotarea în anul 2025 a Metodologiei de finanțare în bază de cost standard per copil a instituțiilor publice de învățământ preșcolar din raioanele Anenii Noi, Cahul, Florești și Nisporeni, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.685/2024.

Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul preșcolar au fost ajustate cu propunerile de redistribuire a transferurilor cu destinație specială între bugetele locale, înaintate în baza deciziilor autorităților reprezentative și deliberative, ca urmare a reorganizărilor instituțiilor de învățământ (raioanele Călărași, Ialoveni, Rezina, Sângerei, Taraclia și Ungheni).

2. transferurile cu destinație specială pentru *învățământul primar și secundar general* includ transferuri categoriale pentru școli, gimnazii și licee, calculate conform Hotărârii Guvernului nr.720/2024 pentru modificarea anexei nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.868/2014 privind finanțarea în bază de cost standard per elev instituțiilor de învățământ primar și secundar (ciclul I și II) din subordinea autorităților publice locale de nivelul al doilea, care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2025.

Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul primar și secundar au fost:

- majorate cu cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 265,8 mil. lei;

- suplimentate cu alocații pentru majorarea normelor financiare pentru alimentarea elevilor - 16,7 mil. lei;

- majorate întru asigurarea alimentării elevilor din clasa V-IX din instituțiile de învățământ secundar, începând cu 1 septembrie 2025 - 205,4 mil. lei;

- ajustate cu cheltuielile medii aprobate per beneficiar, în baza numărului de elevi prezentat de Ministerul Educației și Cercetării - 12,4 mil. lei;

- diminuate cu mijloace financiare condiționate de diferența dintre plafonul de cheltuieli estimat și suma transferurilor categoricale pentru instituțiile de învățământ primar și secundar (ciclul I și II) - 156,4 mil. lei;

- majorate cu mijloace financiare alocate pentru efectuarea reparațiilor capitale în două instituții de învățământ liceal (raioanele Orhei și Ștefan Vodă), conform pct.3² din Hotărârea Guvernului nr.720/2024 - 3,7 mil. lei;

- diminuate cu mijloace financiare ce țin de compensațiile bănești anuale în mărime de 4000 lei pentru personalul de conducere și didactic din instituțiile de învățământ general public, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.969/2018, în baza numărului de beneficiari prezentat de Ministerul Educației și Cercetării - 0,2 mil. lei.

Cuantumul normativului valoric pentru un „elev ponderat” și a normativului valoric pentru o instituție, luat în calcul la stabilirea transferurilor categoricale constituie 20 567,0 lei și respectiv 1 103 822,0 lei.

Totodată, pentru acordarea *dejunurilor calde* elevilor, s-a luat în calcul numărul elevilor claselor I-IX, la situația din 1 octombrie 2023 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune), 171 zile de alimentație și norma de alimentație de 17,20 lei/zi pentru anul 2025.

Pentru unele instituții de învățământ secundar general din unele localități ale raioanelor Anenii Noi, Căușeni și Dubăsari, amplasate în zona de securitate, au fost luați în calcul elevii din clasele X-XII, la situația din 1 octombrie 2023 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune).

Pentru liceele-internat cu profil sportiv s-a luat în calcul numărul elevilor claselor V-XII, la sfârșitul perioadei de gestiune potrivit Raportului privind îndeplinirea planului de rețea, state și contingente în instituțiile de învățăminte primar și secundar general pe anul 2023, norma de alimentație de 85,3 lei/zi pentru anul 2025, calculată pentru 273 zile de alimentație.

În legătură cu particularitățile specifice din planurile de învățământ privind *studierea limbilor minorităților naționale* și pentru studiarea istoriei, culturii și tradițiilor poporului sunt luate în calcul mijloace financiare pentru acest scop în volum de 53,1 mil. lei.

Referitor la organizarea învățământului gimnazial și liceal pentru deținuți minori din penitenciare (municipiile Chișinău și Bălți și raioanele Cahul, Hâncești și Rezina), transferurile cu destinație specială includ mijloace pentru achitarea salariilor profesorilor, care activează în clasele din penitenciarele respective în mărime de 1,9 mil. lei.

Transferurile cu destinație specială pentru învățământul primar și secundar general includ și mijloace financiare pentru *organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire*, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 935/2022 „Cu

privire la aprobarea Normativelor de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire și a probei de admitere în învățământul general”.

Transferurile cu destinație specială pentru organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire au fost:

- majorate cu cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 1,1 mil. lei;
- diminuate urmare a modificării Hotărârii Guvernului nr.935/2022 „Cu privire la aprobarea Normativelor de timp și de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea examenelor naționale de absolvire și a probei de admitere în învățământul general” - 1,8 mil. lei.

Suplimentar, au fost prevăzute mijloace financiare pentru personalul școlilor primare, gimnaziilor și liceelor din partea stângă a Nistrului din raionul Dubăsari, satul Varnița din raionul Anenii Noi și din satele Copanca și Hagimus raionul Căușeni, care beneficiază de salariul de bază majorat cu 4 clase de salarizare succesive, determinat în condițiile Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr.270/2018 în mărime de 3,6 mil. lei.

3. Transferurile cu destinație specială pentru *învățământul special* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2024 pentru respectivele instituții. Totodată, transferurile pentru învățământul special au fost:

- suplimentate cu alocații pentru majorarea normelor financiare pentru alimentarea copiilor și elevilor - 0,4 mil. lei;
- diminuate cu mijloacele financiare ce țin de cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 10,1 mil. lei;
- diminuate cu cheltuielile în legătură cu reorganizarea Școlii internat auxiliare din satul Bulboaca, raionul Anenii Noi - 2,0 mil. lei.

4. Transferurile cu destinație specială pentru *învățământul extrașcolar și odihna de vară* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2024 pentru instituțiile/măsurile respective. Totodată, transferurile cu destinație specială pentru învățământul extrașcolar au fost majorate:

- cu cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 108,5 mil. lei;
- cu mijloace financiare pentru deschiderea grupelor noi - 10,4 mil. lei.

Transferuri cu destinație specială pentru școlile sportive

Suma transferurilor cu destinație specială pentru *școlile sportive* constituie 425,2 mil. lei, cu 41,3 mil. lei mai mult comparativ cu suma transferurilor precizate pentru anul 2024.

La baza majorării transferurilor cu destinație specială pentru școlile sportive au stat principalii factori:

- asigurarea cu cheltuieli de personal generate de implementarea Legii nr.270/2018 privind sistemul unic de salarizare în sectorul bugetar - 26,8 mil. lei;
- deschiderea secțiilor sportive noi și înființarea a 2 școli sportive în subordinea autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea, în urma examinării solicitărilor înaintate de către autoritățile publice locale - 14,2 mil. lei;
- dotarea bazei tehnico-materiale (inventar și echipament sportiv) - 0,3 mil. lei.

Transferuri pentru unele plăți sociale, indemnizații și servicii sociale

Suma transferurilor cu destinație specială pentru plățile sociale efectuate din bugetul de stat către bugetele locale pentru anul 2025 a fost estimată reieșind din prioritățile strategice ale sectorului, precum și angajamentele de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor următori și constituie 261,1 mil. lei.

Ca transferuri cu destinație specială pentru finanțarea competențelor delegate autorităților administrației publice locale sunt prevăzute:

A. Plățile sociale pentru municipiul Chișinău și UTA Găgăuzia, care includ:

1. *compensația pentru serviciile de transport*, care prevede compensația cheltuielilor pentru călătoria în transportul comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) și compensația anuală pentru cheltuielile legate de serviciile de transport, care se acordă persoanelor cu dizabilități locomotorii, persoanelor cu dizabilități severe și accentuate, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc persoane cu dizabilități severe sau copii cu dizabilități - prevăzute în articolul 49 al Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60/1992. Pentru anul 2025 se prevede acordarea compensației în volum de 38,0 mil. lei.

Prin urmare, cuantumul anual al compensației respective constituie:

- pentru persoane cu dizabilități severe și copiilor cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 480 lei/trimestrial) - 1920 lei/anual;
- pentru persoane cu dizabilități accentuate (s-au estimat în mărime de 240 lei/trimestrial) - 960 lei/anual.

Suplimentar la mărimile compensației menționate mai sus, persoanele cu dizabilități locomotorii (inclusiv copii cu dizabilități locomotorii în vârstă de până la 18 ani) beneficiază de un supliment în mărime de 270 lei/trimestrial - 1080 lei/anual.

Condițiile și modul de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport sânt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1413/2016.

2. indemnizație pentru copiii rămași fără ocrotire părintească și a celor rămași temporar fără ocrotire părintească:

a. indemnizația pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă, care prevede plata indemnizației pentru copii rămași fără ocrotire părintească și a celor rămași temporar fără ocrotire părintească, conform prevederilor art.14 și art.15 din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copii adoptați sau cei aflați sub tutelă/curatelă sânt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 581/2006 și Regulamentul cu privire la tipurile, cuantumurile și condițiile specifice de acordare a indemnizațiilor pentru creșterea și îngrijirea copiilor plasați în serviciile de tutelă/curatelă, asistență parentală profesionistă și casă de copii de tip familial, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1278/2018.

b. indemnizația pentru copiii cu vârsta de 7-17 ani, în cazul elevilor/studenților cu vârsta de până la 18 ani, persoane apte de muncă, în cazul elevilor/studenților cu vârstă mai mare de 18 ani, conform Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru unele categorii de copii și tineri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 132/2020.

Pentru anul 2025, pentru ambele categorii de beneficiari au fost prevăzute mijloace financiare în mărime de 16,7 mil. lei.

3. prestațiile sociale pentru copiii plasați în serviciile sociale - condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor zilnice pentru copii sunt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 378/2018.

Pentru anul 2025 sunt prevăzute mijloace financiare în mărime de 3,4 mil. lei pentru asigurarea cu bani de buzunar a copiilor plasați în serviciile asistență parentală profesionistă, case de copii de tip familial, centre de plasament temporar și copii aflați sub tutelă/curatelă, începând cu clasa a V-a și până la împlinirea vârstei de 18 ani sau, după caz, finalizarea anului de studii.

Plățile sociale pentru APL de nivelul II.

4. indemnizații și compensații pentru absolvenții instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic post-secundar, încadrați în instituțiile de învățământ în primii 5 ani după absolvirea acestora pentru plata indemnizației unice și pentru compensarea lunară a cheltuielilor pentru închirierea spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică personalului didactic angajat în instituțiile de învățământ publice din mediul rural și centrele raionale, încadrați în instituțiile de învățământ, prin repartizare de către Ministerul Educației, potrivit art. 134(5) și (6) din Codul

Educației nr. 152/2014, Hotărârea Guvernului nr.391/2024 cu privire la încadrarea tinerilor specialiști în câmpul muncii în funcții didactice vacante și la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului.

Pentru anul 2025 au fost prevăzute mijloace financiare pentru toate autoritățile publice locale de nivelul al doilea în mărime de 51,6 mil. lei.

5. indemnizații pentru absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior și profesional tehnic de profil care, în primul an după absolvire, se angajează pe o normă întreagă, prin repartizare de către Ministerul Culturii, în instituții publice din domeniul culturii și în subdiviziuni structurale în primii 3 ani de activitate, potrivit Regulamentului cu privire la modul de calcul, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea tinerilor specialiști din domeniul culturii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 392/2024.

Pentru anul 2025 sunt prevăzute mijloace financiare pentru toate autoritățile publice locale de nivelul al doilea în mărime de 1,3 mil. lei.

6. compensarea cheltuielilor pentru diferența de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari, Căușeni și Anenii Noi, potrivit Legii nr. 1435/2002 pentru compensarea diferenței de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari, Căușeni și Anenii Noi.

Pentru anul 2025, în acest scop sunt prevăzute mijloace financiare în mărime de 138,2 mil. lei.

B. *Servicii sociale*, care includ:

1. centrul de reabilitare a victimelor violenței în familie din UTA Găgăuzia, potrivit Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, costul căruia constituie 1,7 mil. lei;

2. centrele regionale HIV/SIDA din municipiile Chișinău și Comrat (UTA Găgăuzia), potrivit Hotărârii Guvernului nr.1010/2016 „Cu privire la aprobarea Regulamentului - cadru privind organizarea și funcționarea Centrului social regional pentru asistența persoanelor infectate HIV/SIDA și a membrilor familiilor acestora și a standardelor minime de calitate”, costul căruia constituie 4,7 mil. lei;

3. întreținerea activității mediatorului comunitar, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 557/2013 „Pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar”, costul căruia constituie 5,5 mil. lei.

Totodată sunt prevăzute transferuri, care vor fi efectuate de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru:

- consolidarea sistemului de protecție socială cu suportul UNICEF (70378) - 1,2 mil lei, dintre care 0,9 mil. lei pentru municipiul Chișinău și 0,3 mil. lei pentru UTA Găgăuzia;

- finanțarea Centrelor de plasament temporar pentru refugiați cu suportul UNHCR (70379) - 0,8 mil. lei, dintre care 0,3 mil. lei pentru UTA Găgăuzia și 0,5 mil. lei pentru Primăria Popeasca din raionul Ștefan Vodă;

- cantinele de ajutor social - 2,9 mil. lei pentru autoritățile publice locale de nivelul I (din mijloacele Fondului de susținere a populației).

Suma transferurilor cu destinație specială pentru compensarea scutirilor de la plata impozitului funciar (venituri ratate) ale deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol pentru anul 2025 va constitui 0,6 mil. lei, în conformitate cu prevederile Legii nr. 39/2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stânga Nistrului ale raionului Dubăsari, precum și a Regulamentului privind modul de compensare a veniturilor bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ratate în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol de la plata impozitului funciar, plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 567/2007.

Transferuri cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor de interes raional (municipal)

Suma transferurilor cu destinație specială pentru *infrastructura drumurilor* în anul 2025 pentru bugetele locale de nivelul al doilea va constitui 948,6 mil. lei, cu un nivel de creștere de 11,7% (99,0 mil. lei) comparativ cu anul 2024.

Transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale de nivelul al doilea pentru infrastructura drumurilor locale au fost calculate în funcție de numărul de kilometri echivalenți administrați de către autoritățile administrației publice locale în baza Legii fondului rutier nr. 720/1996, cu modificările și completările ulterioare. Deoarece municipiile Bălți și Chișinău, potrivit prevederilor Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală, cumulează competențele APL de ambele nivele, aceste bugete municipale suplimentar beneficiază de transferuri cu destinație specială similar mecanismului de calcul aplicat pentru bugetele locale de nivelul întâi (calculat și distribuit proporțional numărului populației). Drept urmare, de majorarea dată vor beneficia exclusiv aceste bugete municipale.

Alte transferuri curente cu destinație generală

Suma transferurilor curente cu destinație generală pentru bugetele locale în anul 2025 va constitui 719,8 mil. lei.

Pentru asigurarea cu resurse a domeniului propriu de activitate a bugetelor locale de nivelul întâi aferent infrastructurii drumurilor publice locale, din contul

taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, urmare a redirectionării de la transferurile cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor publice locale au fost prevăzute - 709,9 mil.lei. Aceste transferuri au fost calculate și distribuite proporțional numărului populației cu reședință obișnuită din teritoriul unității administrativ-teritoriale respective, date oficiale din 1 ianuarie 2024, în cuantum de 100% din volumul total al taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova. În acest fel, autoritățile administrației publice locale ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi vor avea posibilitatea cumulării mijloacelor financiare pentru proiecte mai mari și mai costisitoare de infrastructură a drumurilor publice locale.

Totodată, în volumul total al transferurilor curente cu destinație generală sunt incluse 9,9 mil.lei pentru Consiliul raional Dubăsari, mijloace financiare pentru acoperirea insuficienței de venituri proprii din cauza lipsei orașului-reședință de raion în calitate de contribuitor la bugetul raional, urmare a modificării cotelor de defalcare de la impozitul pe venitul persoanelor fizice.

Transferuri de compensare

Pentru anul 2025 au fost prevăzute transferuri de compensare în volum de 48,3 mil. lei, mijloace financiare pentru acoperirea pierderilor de venituri ale bugetelor locale de ambele nivele comparativ cu anul 2024, în urma utilizării altui indicator privind numărul populației în profil teritorial, utilizat la calculul transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale.

Transferurile de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2024 se prezintă în anexa nr.7 la proiectul de lege.

5.5.2. Transferurile către bugetul asigurărilor sociale de stat

Transferurile de la bugetul de stat către bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2025 au fost estimate în sumă de 17 948,5 mil. lei, ceea ce constituie cu 385,2 mil. lei mai mult față de precizat 2024.

Relațiile între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat se realizează prin:

- transferuri cu destinație specială pentru acordarea prestațiilor sociale și pentru alte cheltuieli care, potrivit legislației în vigoare, se suportă de la bugetul de stat prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat. Pentru anul 2025 acestea au fost estimate în volum de 13 753,4 mil. lei, sau cu 1 198,9 mil. lei mai mult față de precizat 2024;

- transferuri de la bugetul de stat pentru acoperirea insuficienței veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, în cazul în care resursele bugetului asigurărilor

sociale de stat nu acoperă cheltuielile acestuia, care se estimează în sumă de 4 195,1 mil. lei, cu 813,7 mil. lei mai puțin față de precizat 2024.

5.5.3. Transferurile către fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Pentru anul 2025, relațiile între bugetul de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se realizează prin transferuri de la bugetul de stat în sumă de 7 328,1 mil. lei pentru:

- asigurarea obligatorie de asistență medicală a unor categorii de persoane neangajate pentru care Guvernul are calitatea de asigurat - 7 177,3 mil. lei;
- realizarea programului național de ocrotire a sănătății „Controlul și profilaxia diabetului zaharat” - 150,6 mil. lei ;
- asigurarea obligatorie de asistență medicală a deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnîța-Tiraspol, conform legislației - 0,2 mil. lei.

5.6. Acțiuni generale

În bugetul de stat la compartimentul Acțiuni generale se prevăd alocații în sumă totală de 51 937,0 mil. lei, care sunt repartizate pentru următoarele cheltuieli:

- transferuri către alte bugete în sumă de 45 363,1 mil. lei, ceea ce reprezintă 87,3% din suma totală a alocațiilor prevăzută la capitolul dat;
- deservirea datoriei de stat în sumă 4 674,6 mil. lei de sau 9% din alocațiile compartimentului;
- fondurile de urgență ale Guvernului și fondul de atenuare a riscurilor bugetare - în sumă de 1000,0 mil. lei sau 1,9% din suma totală a alocațiilor la Acțiuni generale;
- asigurarea prevederilor cadrului normativ privind salarizarea în sectorul bugetar - 380,0 mil. lei sau 0,7% din alocațiile compartimentului;
- implementarea Programului de stat „Prima Casă” - 160,0 mil. lei;
- plata cotizațiilor în organizațiile internaționale al căror membru este Republica Moldova - 54,0 mil. lei;
- deservirea bancară - 148,8 mil. lei;
- asigurarea plăților pentru despăgubiri civile - 92,5 mil. lei;
- subvenționarea locurilor de muncă - 20,0 mil. lei;
- activități de reintegrare a țării - 15,0 mil. lei;
- compensarea pierderilor pentru depunerile bănești în Banca de Economii - 10,0 mil. lei;
- susținerea programului „Diaspora Acasă Reușește „DAR 1+3” – 10,0 mil. lei;

- compensarea cheltuielilor persoanelor represate și ulterior reabilitate - 4,9 mil. lei;
- serviciile companiilor de rating - 2,5 mil. lei;
- susținerea programului de granturi pentru inițiativele tinerilor la nivel local - 1,5 mil. lei.

Descrierea detaliată a alocațiilor prevăzute la acțiuni generale se regăsesc în funcțiile respective.

Tabele la Nota de fundamentare:

Tabelul nr.1 *„Indicatorii macroeconomici pe anii 2021-2027”*

Tabelul nr.2 *„Evoluția bugetului public național conform clasificăției economice pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.3 *„Evoluția bugetului public național conform clasificăției funcționale pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.4 *„ Structura bugetului de stat conform clasificăției economice pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.5 *„Structura veniturilor bugetului de stat conform clasificăției economice pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.6 *„Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției funcționale pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.7 *„Structura cheltuielilor bugetului de stat conform clasificăției economice pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.8 *„Sinteza programelor autorităților bugetare incluse în bugetul de stat pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.9 *„Informație privind efectivul de personal pe autorități bugetare pe anii 2024-2025”*

Tabelul nr.10 *„Sinteza proiectelor finanțate din surse externe, incluse în bugetul de stat pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.11 *„ Activitățile care urmează a fi finanțate în cadrul proiectelor finanțate din surse externe incluse în bugetul de stat pentru anul 2025”*

Tabelul nr.12 *„Cheltuieli pentru contribuția Guvernului la implementarea proiectelor finanțate din surse externe pe autorități bugetare și proiecte pentru anii 2022-2027”*

Tabelul nr.13 *„Cheltuielile de investiții capitale finanțate din bugetul de stat pe autorități bugetare și proiecte pe anii 2022-2027”*

Tabelul nr.14 *„Sinteza proiectelor/măsurilor finanțate din Fondul rutier în anii 2023-2024 și propuneri pentru anul 2025”*

Tabelul nr.15 „Sinteza proiectelor/măsurilor finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală în anii 2023-2024 și propuneri pentru anul 2025”

Tabelul nr.16 „Sinteza proiectelor/măsurilor finanțate din Fondul Național pentru Mediu în anii 2023-2024 și propuneri pentru anul 2025”

Tabelul nr.17 „Sinteza măsurilor/proiectelor finanțate din Fondul pentru eficiență energetică în anii 2023-2024 și propuneri pentru anul 2025”

Tabelul nr.18 „Propunerile de buget pentru anul 2025 ale autorităților bugetare independente/autonome”

6. Notă privind riscurile bugetar-fiscale

7. Sinteza rezultatelor monitoringului financiar al activității economico-financiare în anul 2023 și semestrul I, 2024 a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.

Ministrul finanțelor

Victoria BELOUS